

Täysistunto

Tiistai 13.11.2018 klo 14.01—18.14

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 18.14.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.01—16.01), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.01—17.58) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (17.58—18.14).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle Euroopan rahoitusvakausvälineen varainhankinnalle annetun valtioneuvoston päätöksen voimaansaoloajan pidentämisestä

Valtioneuvoston tiedonanto VNT 2/2018 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia, valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle Euroopan rahoitusvakausvälineen varainhankinnalle annetun valtioneuvoston päätöksen voimaansaoloajan pidentämisestä. Valtiovarainministeri Petteri Orpon esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään nopeatahtisena siten, että ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja myös niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemaani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja.

Tiedonannon käsittelyn päätteeksi toimitetaan äänestys valtioneuvoston tai ministerin nauttimasta luottamuksesta, jos keskustelun aikana on tehty ehdotus epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle tai ministerille. Eduskunta voi päättää lähettää asian valio-kuntaan, jonka tulee tehdä ehdotus eduskunnan päätökseksi.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 2,5 tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja, mikä tarkoittaa, että jatkamme sitten illalla keskustelua, jos tässä 2,5 tunnin aikana ei keritä kaikkia käydä.

Keskustelu

14.03 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisat edustajat! Esittelen valtioneuvoston tiedonannon eduskunnalle Euroopan

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

rahoitusvakaussvälineen varainhankinnalle annetun valtioneuvoston voimassaoloajan pidentämisestä.

Kreikan talouden kolmannen sopeutusohjelman viimeinen väliarvio valmistui kesäkuussa. Sen yhteydessä euroryhmä sopi Kreikan ERVV:ltä saamien lainojen laina-ajan pidentämisestä 10 vuodella ja koron maksun sekä lainojen lyhentämisen aloituksen lykkäämisestä 10 vuodella. Euroryhmä sopi myös, että jos ERVV:n varainhankintaohjelman enimmäismäärä uhkaa ylittyä, kesäkuussa sovitut ERVV-lainaehtojen muutokset perutaan. Suomi hyväksyi nämä ratkaisut eduskunnan antamalla normaalilla EU-asioiden mukaisella suostumuksella. Suuri valiokunta hyväksyi valtioneuvoston toimintalinjan. Suuren valiokunnan lisäksi myös valtiovarainvaliokunta ja talousvaliokunta käsittelevät toimintalinjan.

Laina-aikojen pidennys edellyttää ERVV:lle annettujen valtioneuvoston voimassaoloaikojen pidentämistä. Tästä seuraa lainamukainen velvoite antaa asiasta valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle, siksi olemme täällä tänään. Kyseessä ei ole uuden tuen antaminen vaan eduskunnan myötävaikutuksella jo hyväksytyn päätöksen tekninen täytäntöönpano. Laina-aikojen pidennykset koskevat noin 96 miljardin euron osaa Kreikan ERVV-lainoista, jotka ovat yhteensä 131 miljardia. Jäljelle jäävän osan takaisinmaksut alkavat alkuperäisen aikataulun mukaisesti vuonna 2023. Nykyinen Suomen antama valtioneuvoston voimassa vuoden 2070 loppuun. Takauksiin sovelletaan ERVV:n puitesopimuksen mukaan Englannin lakia.

ERVV:n nykyinen varainhankintaohjelma, jota Suomen takaus koskee, on pääomaltaan enintään 241 miljardia euroa. Varainhankintaohjelmasta oli syyskuun 2018 lopussa käytössä noin 198 miljardia euroa Kreikan, Portugalin ja Irlannin sopeutusohjelmien rahoitusta varten. Suomen laskennallinen takausosuus käytössä olevasta määrästä oli toteutuneen koron ja käytössä olevan ylitakausosuuden mukaan noin 6,9 miljardia euroa.

Varainhankintaohjelman kokonaismäärän kehittymisen kannalta keskeiset kysymykset ovat varainhankinnan korkotason kehittyminen sekä ERVV-lainojen lyhennyksien alkaminen vuonna 2023. ERVV:n varainhankinnan nykyinen keskiporkko on noin 1,4 prosenttia, ja sen ennustetaan nousevan 3,1 prosenttiin vuonna 2030. Nykyinen korkotaso on poikkeuksellisen alhainen. Onkin todennäköistä, että korkotaso nousee tulevaisuudessa, mutta nykyisten ennusteiden mukaan varainhankinnan enimmäismäärä ei ole ylittymässä.

Varainhankintaohjelman herkkyyden korkotason nousulle on muutenkin merkittävästi vähentynyt ERVV:n liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen pidennettyjen laina-aikojen ansiosta. Myös ERVV:n joukkovelkakirjojen sisällyttäminen Euroopan keskuspankin julkisen sektorin arvopapereiden osto-ohjelmaan on pitänyt varainhankinnan korkoja alhaisina ja osaltaan vähentänyt todennäköisyyttä varainhankintaohjelman enimmäismäärän ylitymiselle. Kuten aiemmin totesin, jos varainhankinnan enimmäismäärä uhkaa ylittyä, kesäkuussa sovitut Kreikan lainaehtojen helpotukset perutaan. [Eero Heinäluoma: Onko Kreikka hyväksynyt sen?] Päätös on hallitusohjelman mukainen. Velkahuojennusten tarkoitus on edesauttaa Kreikan paluuta markkinaehtoisesta rahoituksen piiriin, mikä on hyväksi koko euroalueen vakaudelle, jota Suomi on sitoutunut edistämään. Tämä päätös ei lisää Suomen takausvastuita aikaisemmasta. Päätöksellä ei ole myöskään välittömiä vaikutuksia Suomen ja kreikkalaisten pankkien sopimaan vakuussopimukseen, koska velan nimellisarvon leikkaukset ovat poissuljettuja.

Kreikan talous kasvoi viime vuonna 1,4 prosenttia. Kyseessä oli kriisin alkamisen jälkeen ensimmäinen vuosi, jolloin talous kasvoi joka neljänneksellä Kreikassa. Komissio

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

ennustaa tämän ja ensi vuoden talouskasvuksi Kreikkaan 2 prosenttia. Kokonaistuotannon kasvua vauhdittavat eritoten vienti, mukaan lukien turismi, ja kotimainen kysyntä. Lähes kaikki indikaattorit viittaavat kasvun laaja-alaisuuteen ja laaja-alaisuuteen. Kreikan taloudella menee paremmin kuin pitkään aikaan. Jatko on kreikkalaisista itsestään kiinni.

Mitä tulee Suomen muihin tavoitteisiin euroalueen vakauden suhteen, Suomi on ollut muodostamassa pohjoisten EU-jäsenmaiden koalitiota, joka vaikuttaa meille tärkeiden tavoitteiden pohjalta. Viimeksi reilu viikko sitten niin kutsuttu hansaryhmä vaati Euroopan vakaustekanismille vahvempaa roolia kriisinhoidossa. Ryhmä pyrkii palauttamaan no bail-out -säännön uskottavuuden ja sijoittajan vastuun toteuttamista ajamalla velkajärjestelykehikon vahvistamista Euroopan vakaustekanismien kehittämisen yhteydessä. Ryhmä on yhtä mieltä siitä, että jokaisella jäsenvaltiolla on ensisijainen vastuu omasta talouspolitiikastaan ja veloistaan. Pyrimme kaikin keinoin välttämään tilanteen, jossa euroalueen jäsenten pitäisi maksaa lisää kriisin sattuessa.

Olen osallistunut Suomen edustajana aloitteellisesti ryhmän toimintaan. Keskusteltuani viime viikolla useiden EU:n jäsenmaiden päämiesten ja instituutioiden puheenjohtajien kanssa olen entistä vakuuttuneempi siitä, että Suomen vaikuttamistyö on huomattu ja sillä on ollut merkitystä. Suomi tulee jatkossakin toimimaan aloitteellisesti sen puolesta, että euroalueen kriisinhallintakehikko kehittyy meidän, Suomen ja suomalaisten, tavoitteiden mukaisesti.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ryhmäpuheenvuorot. Ne aloittaa keskustan eduskuntaryhmän edustaja, edustaja Ala-Nissilä, olkaa hyvä.

14.10 Olavi Ala-Nissilä kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroalueen velkakriisi on ravistellut euroa ja koko unionia vuosikymmenen. Vuonna 2009 paljastui, että Kreikka oli vuosien ajan vääristellyt taloustilastojaan. [Eero Heinäluoma: Mikäs on keskustan kanta tänään?] Alijäämä oli selvästi aiemmin ilmoitettua suurempi. Maalla ei enää ollut kykyä selviytyä veloistaan. Itse asiassa kreikkalaiset itse ymmärsivät tämän lopullisesti vasta, kun pankin seinästä ei enää saanut rahaa. Euromaat perustivat vuonna 2010 rahoitusvakautta turvaamaan Euroopan rahoitusvakausvälineen ja kaksi vuotta myöhemmin Euroopan vakaustekanismien. Kreikalle on myönnetty kolme avustuspakettia.

Euroalueen valtiovarainministerit pääsivät tämän vuoden kesäkuussa sopuun velkojen takaisinmaksujen lykkäämisestä ja viimeisen lainaerän suuruudesta. Kreikan rahoitusvakausvälineeltä saamien lainojen laina-aikoja pidennettiin kymmenellä vuodella. Kreikan ERVV-lainaehtojen muuttaminen ei edellytä ERVV:n varainhankintaohjelman korottamista eikä siten nosta Suomelle aiheutuvaa takausvastuun kokonaismäärää. Suomi joutuu kuitenkin jatkamaan ERVV:lle antamansa takauksen voimassaoloaikaa.

Keskustan eduskuntaryhmä hyväksyy lakiin perustuvan teknisen ratkaisun. Se ei ole uuden tuen antamista, se ei lisää Suomen kokonaisvastuuta, ja järjestely mahdollistaa Kreikan kahdenvälisen Suomen lainan takaisinmaksun alkamisen 50 miljoonalla eurolla sovittu vuonna 2020.

Talous- ja rahaliittoa on korjattu pala kerrallaan. Taloudellista koordinaatiota on vahvistettu finanssipoliittisilla sopimuksilla ja eurooppalaisella ohjausjaksolla. On perustettu vakaustekanismi, ja pankkiunionia viimeistellään. Päätösten myötä euroalue voi nyt olla vahvempi ja vakaampikin kohtaamaan mahdolliset uudet kriisit.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Puhemies! Euromaissa eivät kuitenkaan kaikki, eivät kaikki Suomessakaan, ole ymmärtäneet, mitä kaikkea yhteisvaluutan oloissa eläminen vaatii. Keskusta aikanaan varoitti näistä haasteista, kun täällä päätettiin euroon liittymisestä. Devalvaation keinoa ei yksittäisellä EU-maalla enää ole. [Paavo Arhinmäki: Hyvää bisnestä!] Meidän on itse pidettävä huolta omasta kilpailukyvyistämme ja välttämättömistä rakenneuudistuksista taloudessa ja työmarkkinoilla. Euroopan keskuspankki on joutunut tekemään aivan liian löysää rahapolitiikkaa, kun jäsenmaat eivät ole itse talouttaan korjanneet. Suomessa nyt toteutettu ja maailmalla paljon huomiota saanut kilpailukyky sopimus ja hallituksen strateginen hallitusohjelma ovat mielestäni malliesimerkkejä siitä, miten yhteisvaluutan oloissa voidaan työllisyyttä parantaa ja suomalaista hyvinvointia turvata. [Eero Heinäluoma: Keskusta kannattaa kolmikantaa!]

Nyt euroalueella on huoli siitä, miten Italia vastaa, miten Italiassa valtaan tulleet populistipuolueet toteuttavat epärealistista vaaliohjelmaansa unohtaen tosiasioita ja jättäen uudistukset tekemättä. Jokaisen jäsenmaan on kuitenkin kannettava oma vastuunsa. Se on euroalueella ainoa kestävä yhteinen linja. Moraalikatoa on pidetty yhtenä keskeisimmistä syistä maailmanlaajuiseen finanssikriisiin. Moraalikato talousasioissa liittyy omavastuun puuttumiseen. Riskejä siirretään muiden kannettavaksi tai yhteisen vastuun piiriin. [Eero Heinäluoma: Näin tässä on käynyt!] Suomeksi sanottuna kyse on härskistä oman edun tavoittelusta naapurin kustannuksella. Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmassa todetaan, että Suomen tavoitteena on sääntöperusteinen ja toimiva euroalue, jossa jokaisella jäsenmaalla itsellään on ensisijainen vastuu omasta talouspolitiikastaan ja veloistaan. Tämä on kestävä linja.

Talous- ja rahaliiton syventämiseksi on viime vuonna esitetty useita pitkälle meneviä ehdotuksia. Euroalueelle ei ole tarvetta perustaa uusia makrotaloudellisia vakausjärjestelyjä suhdanteiden tasaamiseksi, sillä niiden vaarana on muuttuminen pysyviksi tulonsiirroiksi jäsenmaiden välillä. Keskusta korostaa talous- ja rahaliiton kehittämisessä sijoitusvastuuta, markkinakuria, jäsenmaiden omaa vastuuta. Yhteisvastuutakin tarvitaan, mutta parasta yhteisvastuuta on se, että jokainen maa ja jokainen toimija noudattavat yhteisesti sovittuja pelisääntöjä. [Ben Zyskowicz: Näinhän se on!] Valtioiden ja pankkien kohtalonyhteyden katkaiseminen on välttämätöntä. Järjestämättömien luottojen määrää on kyettävä selvästi alentamaan ja pankkisektorin pääomaa on euroalueella vahvistettava.

Puhemies! Talous- ja rahaliiton kehittämisessä on edettävä maltillisesti markkinakurin tietä tavoitteena sääntöpohjainen ja vakaa euroalue ja sen vahvistaminen.

14.15 Kaj Turunen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston tiedonanto Euroopan rahoitusvakausvälineen takausten voimassaoloaikojen pidentämisestä on ennen kaikkea teknisluontoinen muutos. Taustalla on Kreikan talouden sopeutusohjelman ja aiemmin sovittujen linjausten toimeenpääntyminen. Takausten voimassaolon jatkaminen ei lisää Suomen kokonaisvastuita. Suomen riskit voivat päinvastoin pienentyä, jos laina-aikeiden kevennyksen myötä Kreikan talouden palautuminen helpottuu.

Kreikasta kuuluu nyt hyviä uutisia. Talous kasvaa, ja Kreikka on palaamassa normaaleille lainamarkkinoille. Vuonna 2010 alkaneen velkakriisin helpottuminen on tärkeää Euroopalle, Suomelle, eurolle ja ennen kaikkea tavallisille kreikkalaisille. Kriisin sammutustavasta voidaan aina jälkikäteen kiistellä, mutta hedelmällisempää on keskustella Euroopan paloturvallisuudesta tämän ja huomisen päivän osalta.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Arvoisa puhemies! Kun Kreikassa ollaan rullaamassa letkuja jälkisammutuksen jäljiltä, kytevät ja kipinöivät Italiassa uuden suurpalon ainekset. Italia on euroalueen kolmanneksi suurin kansantalous, se muodostaa 15 prosenttia euroalueen bruttokansantuotteesta. Italian valtionvelan määrä on lähes neljäsosa kaikkien eurovaltioiden yhteenlasketusta velasta. Maan velkavuoren korkokulut ovat suuremmat kuin Suomen valtion koko budjetti. Jos Roomassa roihahtaa, on eurooppalainen sammutuskalusto äärimmäisen tiukoilla jo pelkän palon rajoittamisen kanssa. Tavalliset italialaiset olisivat populismin suurimmat uhrit. [Ben Zyskiewicz: Näin se on!]

Italian hallituksen on palattava vastuullisen politiikan linjalle ennen tilanteen kriisiytymistä. Kreikan varoittavan esimerkin seurauksena Italia otti askeleita oikeaan suuntaan, mutta Italian uusi populistihallitus on kuitenkin lyönyt pakin silmään ja heittänyt roskakoriin EU:n vakaussopimuksen periaatteet kestävästä taloudenpidosta. Kansansuosiota ostetaan jakamalla velkarahaa. Poliittinen ryhmittymä voi nimetä itsensä vaikka kymmenen tähden liikkeeksi, mutta sekään ei auta tilanteessa, jossa markkinat arvottavat maan talouden nollalla tähdellä. Kun rahahana sulkeutuu, kovimmin kärsisivät kaikkein heikoimmasa asemassa olevat.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä suhtautuu positiivisesti Euroopan unionin kehittämiseen. Olemme viime aikoina kohdanneet monia koko Euroopalle yhteisiä haasteita. Ilmastonmuutosta, maahanmuuttokysymyksiä ja hybridiuhkia pystytään ratkomaan vain tiiviin yhteistyön kautta. Unionin on oltava riittävän vahva, jotta se pystyy turvaamaan jäsenmaidensa kansalaisten turvallisen arjen ja hyvinvoinnin edellytykset. Toisaalta kokoomus haluaa, että jokaisella jäsenmaalla on ennen kaikkea itsellään vastuu omasta taloudestaan. Haluamme avioliiton ja olemme sitoutuneita kumppaniimme, mutta edellytämme myös avioehtoa, jotta mahdollisen kriisin varalta meillä on selkeät pelisäännöt. Suomalaisten veronmaksajien vastuiden kasvattamisen sijaan kannattamme vaikeuksiin joutuneen jäsenmaan mahdollisuutta hallittuun velkajärjestelyyn. Yhteisvastuuta talous- ja raha-asioissa ei voida lisätä, ellei riskejä ensin vähennetä ja markkinakurista pidetä tiukasti kiinni.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää hyvänä, että pohjoiset EU-jäsenmaat ovat ryhmittyneet hansaryhmäksi puolustamaan yhdessä talouskuria. Hansaryhmä vaatii Euroopan vakausmekanismille vahvempaa roolia kriisinhoidossa. Tämä tarkoittaa sitä, että ongelmiin ajautuneelle jäsenmaalle ei anneta tukea kevyin perustein. Suomea hansaryhmässä edustaa valtiovarainministeri Petteri Orpo, joka on pitänyt suomalaisten veronmaksajien puolia. Ongelmiin ajautuneiden jäsenmaiden ja sijoittajien on kannettava vastuunsa. Rahoitustukea voidaan antaa vain tiukkaa ehdollisuutta vastaan. [Vasemmalta: Se olisi pitänyt sanoa saksalaisille ja ranskalaisille!]

Arvoisa puhemies! Me vaadimme kuria ja sääntöjen noudattamista muilta, mutta millainen Suomi katsoo meitä itseämme peilistä? Emme ole luokan häirikkö, mutta emme myöskään mallioppilas. Vaadimme muilta vastuullista taloudenpitoa, mutta kelpaammeko itse esimerkiksi muille? Otamme velkaa noususuhdanteesta huolimatta. Positiivinen työllisyyskehityksemme on pysähtynyt, vaikka ympäri maata kärsitään työvoimapulasta. Meiläkin on tahoja, jotka lyövät pöytään uusia miljardilupauksia, vaikka vanhaakaan kestävyysvajetta ei ole kurottu umpeen.

Ennen nykyisen hallituksen suunnanmuutosta Suomi oli Kreikan tiellä. Nyt suunta on kääntynyt, mutta edelleen esimerkiksi työllisyysasteemme asettuu vertailussa Portugalin ja

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Ranskan väliin. Meidän on siis jatkettava uudistuksia, jotta pääsemme muiden Pohjoismaiden polulle. [Eero Heinäluoma: Oliko Turunen vai ryhmän toimisto?]

14.21 **Pia Viitanen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vuosi 2010 oli käännteentekevä euroalueen historiassa. Kreikan velkakriisin puhkeaminen paljasti, kuinka eri tavalla eri jäsenmaissa suhtauduttiin yhdessä hyväksyttyihin sääntöihin. Kreikan velka oli yli 130 prosenttia kansantuotteesta, ja Kreikan konservatiivihallitus oli viime töinään vielä vääristellyt tilastot niin, että vuotuiseksi alijäämäksi kerrottiin aluksi reilut 3 prosenttia, kun lopulta totuus oli 15 prosenttia. Palautan mieliin, ettei tänäänkään näistä väärennöksistä ole tuomittu ketään: ei käskyjen antajaa, ei niiden toteuttajia.

Kreikan velkaantuminen oli myös meille suomalaisille oppikertomus. Säännöt ovat samat, mutta niiden noudattaminen onkin toinen juttu. Se tekee varovaiseksi ja laittaa entisestään korostamaan kunkin jäsenmaan omaa vastuuta taloudestaan.

Puhemies! Kreikan pelastamiseksi on tehty nyt kolme tukipakettia. Ensimmäinen piti sisällään valtioiden kahdenkeskiset luotot — Suomelta miljardin, joka annettiin, ikävä kyllä, ilman vakuuksia. Silloinen pääministeri Matti Vanhanen tosin luonnehti tätä luototusta hyväksi bisnekseksi. Tämä ennuste ei taida kuulua pääministereidemme kaikkein onnistuneimpien lausuntojen joukkoon, sillä tuotot ovat hävinneet mutta riski jäänyt. SDP äänesti tukiratkaisua vastaan, koska siihen ei liittynyt rahoitusjärjestelmien uudistuksia, se ei pitänyt sisällään velkajärjestelyä, ei rahoittajien tinkimistä saatavistaan eikä myöskään minikäänlaisia vakuuksia lainojen takaisinmaksusta.

Kreikan kakkospaketin yhteydessä päätettiin vihdoin velkojen uudelleenjärjestelystä. Mahdoton muuttui mahdolliseksi. Sijoittajien saatavia leikattiin 100 miljardilla. Syntyi taloushistorian suurin velkajärjestely. Valtiovarainministeri Urpilainen taisteli sinnikkäästi Suomelle vakuudet, jotka turvasivat Suomen saatavia Kreikan maksukyvyttömyyden varalta. Miljardin euron vakuudet ovat tänäänkin suojanamme, vaikka nykyinen ulkoministeri oppositiossa olleessaan yritti kiistää vakuuksien olemassaolon koko sivun lehti-mainoksilla.

Nykyinen Sipilän hallitus päätti ensi töikseen Suomen osallistumisesta Kreikan kolmannen tukipakettiin, [Timo Heinonen: Kyllä me nyt sitten pärjätään!] tähän Soini ykköseen. Perussuomalaiset, niin nykyiset kuin entisetkin, siniset ja vähemmän siniset, hyväksyivät iloisesti 86 lisämiljardin lähettämisen Kreikkaan. Kolmas tukipaketti toteutettiin Euroopan vakausmekanismin kautta. Vaikka EVM:n luototukseen ei sisältynyt vakuuksia, järjestelyissä sovittiin, että vaikeuksien sattuessa EVM:n luotot omaavat ensisijaisuusaseman velkojen takaisinmaksussa. [Eero Heinäluoma: Oikea periaate!] Tämä Kansainvälisen valuuttarahaston lainoitusta vastaava järjestely oli SDP:n keskeinen tavoite ja ehto EVM:n perustamiselle.

Tukipakettienkin keskellä Kreikan kansa on joutunut kärsimään kohtuuttomasti, kun uusi kasvu ja paraneva työllisyys ovat olleet taka-alalla. Myönteistä on, että Kreikan tilanne on kohentunut ja se näyttäisi pääsevän vähitellen markkinoille. Tukipakettien lisäksi Kreikan luottojen takaisinmaksuaikoja ja korkoja on järjestelty jo useampaan kertaan. SDP on suhtautunut kriittisesti myönnettyihin lainaehtojen helpotuksiin. On syytä sanoa painokkaasti, että ryhmämme ei hyväksy nyt eikä tule tulevaisuudessa hyväksymään mitään järjestelyä, jossa Suomi maksaisi Kreikan tai muiden ohjelmamaiden velkoja.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää nyt, että Suomi pidentäisi ERVV:n varainhankinnalle annetun valtiontakauksen voimassaoloa vuoteen 2082. Joudun ryhmämme puolesta to-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

teamaan, ettei tämä kakku kovin kaunis ole eikä ehdotus saa aikaan suuria riemunkiljahduksia keskuudessamme. Siksi katsommekin, että hallituksen tulee selkeästi ilmoittaa, että laina-aikojen pidentämisen tie on nyt kuljettu loppuun. Laina-aikojen pidennykset eivät tämän jälkeen tule enää kysymykseen, ja Kreikan tulee asianmukaisesti varautua lainojen takaisinmaksuun.

Kreikan velkakriisistä alkanut tapahtumaketju osoittaa yksiselitteisesti, että Suomen tulee kaikissa oloissa torjua ajatukset velkojen yhteisvastuusta. Jokainen jäsenmaa on vastuussa omasta taloudestaan. Tämä johtopäätös on voimassa niin Kreikan kokemusten kuin Italian viimeaikaisten tapahtumien perusteella. Nämä osoittavat, ettei yhteisen kassan tie ole oikea ja että sosiaalidemokraattien johdonmukainen, tiukka linja on oikea. Pidettäköön se, puhemies, mielessä myös, kun euroalueen sääntöjen uudistamisesta keskustellaan. [Eero Heinäluoma: Se oli valtiovarainministerin puhe!]

14.26 Martti Mölsä sin (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jälleen kerran puhutaan Kreikasta. Edelliset, EU-uskovaiset hallitukset lappoivat rahaa kriisimaihin, jotta liitoksistaan natiseva euro saatiin pelastettua. Siksi olemme nyt tässä tilanteessa, että Suomi takaa tällä hetkellä muun muassa Kreikan lainoja yhteensä lähes 7 miljardilla eurola. Nyt on kuitenkin tehtävä voitavamme, että takuut eivät lankea Suomen maksettavaksi. Sosiaalidemokraatit väittivät viime hallituskaudella, että he neuvottelivat hyvät vakuudet Suomen Kreikka-takauksille. Myöhemmin selvisi, että kysymyksessä oli tuottojenvaihtosopimus, joka on aivan eri asia. [Timo Harakka: Millä lailla?] Tosiasiassa kyseessä oleva sopimus ei kata mitään Suomen vastuista. [Timo Harakka: Miljardin! Vain miljardin!]

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että Euroopan rahoitusvakausvälineestä Kreikalle myönnettyjen lainojen laina-aikaa pidennetään kymmenellä vuodella. Suomen takuut olisivat tällöin voimassa vuoteen 2080 asti. Se on pitkä aika, eikä voi muuta kuin valittaa edellisten hallitusten keinoja päätöksiä. Siksi on pelastettava se, mikä pelastettavissa on. Tämä tarkoittaa sitä, että jotta takuut eivät lankeaisi suomalaisten maksettavaksi, meidän on vain jatkettava Kreikan takaisin jaloilleen saamisen yrittämistä. Helppoa se ei ole, mutta laina-ajan pidennys edesauttaa sitä, että Kreikan velkataakka pysyy siedettävällä tasolla ja ettei Kreikka ajaudu maksukyvyttömyyteen. Tilanne Kreikassa onkin onneksi hieman parempi. Talous on kääntynyt kasvuun, ja Kreikka on onnistunut toimeenpanemaan siltä vaadittuja rakenteellisia uudistuksia. Tämän uudistustahdin soisi jatkuvan.

Arvoisa puhemies! Viime aikoina on saatu kuulla huolestuneita puheenvuoroja uuden talouskriisin puhkeamisesta. Ennemmin tai myöhemmin se on taas edessämme. Viestejä talouskasvun hidastumisesta on maailmalta jo kuultu. Suomen on omin kansallisin toimin pyrittävä vahvistamaan taloutta esimerkiksi toimeenpanemalla rakenteellisia uudistuksia, kuten sote-uudistus, jonka loppuunsaattaminen parantaisi Suomen talouden pitkän aikavälin ennustetta. Tällä tavoin pystyisimme kohtaamaan uuden kriisin kestävältä pohjalta. Mutta se ei yksin riitä. Koska olemme tätä nykyä euron jäseniä ja koska Eurooppa on suurin vientimarkkinamme, meidän on myös vaikutettava siihen, että euroalue on kriisikestävämpi kuin aikaisemmin. Erityisesti pankkien sääntelyä on edelleen kehitettävä. Pankkien ongelmat eivät saa kaatua suomalaisten veronmaksajien maksettavaksi. Siniset, toisin kuin sosiaalidemokraatit, eivät kannata euroalueen suhdannetasausmekanismeja, sillä niihin liittyy se merkittävä riski, että ne johtaisivat pysyviin tulonsiirtoihin rikkaampien ja köyhempien jäsenvaltioiden välillä. [Oikealta: Pitää paikkansa! — Vasemmalta: Köyhiä ei saa auttaa!]

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Arvoisa puhemies! Hataralle euroarkkitehtuurille on niin ikään tehtävä jotain. Me sini-set olemme ehdottaneet, että eurosta eroaminen ja erottaminen tulisi tehdä mahdolliseksi. Eurosta eroaminen ei tällä hetkellä onnistu, ellei maa eroa kokonaan EU:sta. Euroeromekanismia kuitenkin tarvitaan, jotta emme vastaisuudessa joudu poliittisin perustein tukemaan kriisimaita. Italia voi olla seuraava kaatuja, sillä sen velkataakka on päästä huimaavan suuri. Italian valtiolla on velkaa noin 2 300 miljardia euroa. Suhteessa bruttokansantuotteeseen velka on jo yli 130 prosenttia. Myös Espanjalla ja Portugalilla on hyvin suuret velkataakat. Meillä ei ole enää edellisen kriisin jäljiltä mahdollisuuksia pelastaa useampia euromaita. Siksi euroalueella on tehtävä perustavanlaatuisia muutoksia.

14.31 Toimi Kankaanniemi ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lipposen hallitus teki raskaan virheen 20 vuotta sitten, kun se runnoi Suomen Euroopan talous- ja rahaliittoon. Suuri virhe oli ottaa mukaan myös Italia ja Kreikka. Italia lupasi tuolloin painaa 120 prosentin velkatasonsa 60 prosenttiin vuoteen 2009 mennessä. Nyt se velkamäärä on 130 prosenttia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Kreikan sosialistihallitus väärensi tilastonsa ja pääsi euroon elämään muiden ja meidän kustannuksella. Kun rikos paljastui vuoden 2005 tienoilla, silloinen valtiovarainministeri Eero Heinäluoma antoi sen anteeksi. Olihan tekijä veljespuolue, sosialistinen Pasok. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Oijoi!] Saksa ja Ranska rikkoivat vakaus- ja kasvusopimusta eivätkä puuttuneet näihin rikoksiin.

Vuonna 2010 Kreikka rysähti maksukyvyttömäksi. Vanhasen—Kataisen hallitus muiden mukana junaili Suomelta miljardilainan Kreikalle pikavauhtia. Heti perään tarvittiin ERVV ja sen kautta valtavat tuet Kreikalle. Siltä ajalta muistamme ministerin fantastisen huudon: "Hei, me tienataan tällä!" [Naurua] Kriisi jatkui. Luotiin jälleen uusi malli, Euroopan vakausmekanismi, Kataisen kuuden puolueen hallituksen tuella ja toimesta. Urpilainen sai kuuluisat takuut, Suomen kansa sai miljardien vastuut. Kaikilla kolmella järjestelyllä pelastettiin saksalaiset ja jopa brittipankit, jotka olivat ylilainoittaneet Kreikkaa. Merkel sai mitä halusi, Kreikassa kriisi vain jatkui.

Arvoisa puhemies! Kesällä 2012 euro huojui kuoleman porteilla. Euroopan Keskuspankin pääjohtaja Draghi pelasti sen ilmoittamalla, että yhteinen piikki EKP:ssä on täysin auki. Tämä yhteisvastuun juhla jatkuu yhä. EKP on ostanut roskalainoja noin 2 500 miljardilla eurolla suurelta osin Italiasta ja Kreikasta. Euroa on pidetty näin väkisin pystyssä. Italiassa hulvaton elämä on jatkunut. Suomen vastuut roskalainaohjelmasta ovat muuten noin 50 miljardia euroa. Nyt EKP pakon sanelemana on lopettamassa roskalainoastot. Italian ja Kreikan roskalainoille ei ole enää ostajia. Ne tuskin selviävät. Meilläkin korot nousevat. Monet asiantuntijat sanovat, että edessä on euron kuolema. Edes pankkiunioni ei ehdi apuun, eikä se riittäisikään.

Perussuomalaiset muistuttavat, että Italiassa ovat hallinneet vuoron perään sosialistit, muun muassa Romano Prodi, ja kokoomuksen veljespuolue Berlusconi johdolla. Nämä vanhat puolueet ovat syyllisiä tähän nykytilanteeseen. EU ja EKP ovat katselleet menoa toimettomina vierestä. Vasta nyt komissio on herännyt, kun Italian kansa antoi valtakirjan uusille voimille, jotka ovat syyttömiä valtavaan velkataakkaan ja sopimusrikkomuksiin.

Arvoisa puhemies! Sipilän hallitus pyytää tiedonannolla valtuutta jatkaa Suomen vastuita ERVV:n kautta Kreikan lainoista vuoteen 2082 asti, siis huikeat 64 vuotta eteenpäin. [Eero Heinäluoma: Ensimmäinen tosiasia oli kohdallaan!] — Herra valtiovarainministeri, te olette 114-vuotias, kun suomalaiset veronmaksajat vapautuvat näistä vieraan maan takausvastuista. [Timo Heinonen: Tervetuloa kahville sitten!]

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Pääministeri sanoi 28.2.2012 tältä paikalta: "Meidän kannattaa ottaa tappiomme nyt eikä enää lisätä riskiä Kreikassa. Todellista johtajuutta tässä tilanteessa olisi se, että tosiasiain tunnustetaan ja annetaan Kreikan irtaantua eurosta." Ministeri Soini esitti samassa istunnossa vuonna 12 epäluottamuslausetta Kataisen hallitukselle, koska se oli "epäonnistunut Suomen edun ajamisessa". Kehtaatteko te nyt puolustaa pari vuosikymmentä hulvattomasti meidän laskuumme eläneitä Italiaa ja Kreikkaa ja ylistää EU:ta ja EKP:tä, jotka ovat laiminlyöneet vastuunsa kantamisen?

Arvoisat ministerit, edessä uhkaa ilmiselvästi mittavan laskun lankeaminen suomalaisille veronmaksajille. [Puhemies koputtaa] Mitä muuta te aiotte tehdä kuin pidentää Suomen takausvastuuaikaa?

Arvoisa puhemies! Esitän eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan epäluottamuslauseen: "Eduskunta toteaa, että Italian ja Kreikan vaikea taloustilanne sekä EU:n ja EKP:n epäonnistunut politiikka uhkaavat hajottaa Euroopan talous- ja rahaliiton eikä hallitus ole ryhtynyt toimenpiteisiin Suomen etujen turvaamiseksi, mistä syystä hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vihreä eduskuntaryhmä, edustaja Niinistö.

14.37 Ville Niinistö vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kohtalo on monin tavoin sidoksissa Euroopan tulevaisuuteen. Aikamme suuret haasteet ilmastomuutoksesta alkaen edellyttävät kansainvälistä yhteistyötä, ja kukaan ei voi ratkoa näitä kysymyksiä yksin. Erityisesti pienten valtioiden etu on eurooppalainen ja sääntöperustainen yhteistyö. Vientimaana myös avoin talous on meille elinehto. Ilman Euroopan yhteistyötä ei meillä olisi suurta sananvaltaa, jos suuret maat alkavat kääntyä sisäänpäin kohti protektionismia. On siis painokkaasti sanottava, että Euroopan unionin yhteisöllisyys on Suomen etu. Tästä näkökulmasta meidän on katsottava myös asiaa, jota tänään käsittelemme.

Euroopan rahoitusvakausvälineen valtiontakausten pidentäminen on lähinnä tekninen asia, joka on tuotu eduskunnan käsittelyyn siksi, että eduskunta on aiemmin velvoittanut hallitusta toimimaan niin, jos valtiontakausten pidentämistä harkitaan, mutta tämän teknisen asian taustalla on siis laajasti yhteinen eurooppalainen etu: Kreikan saaminen takaisin jaloilleen tavalla, jossa se voi hallita velkataakkaansa ja alkaa myös maksamaan velkoja aikanaan takaisin. Tämä on kaikkien eurooppalaisten yhteinen etu.

Samalla kyse on Euroopan unionin kansalaisista ja yhteisestä tulevaisuudestamme. Pitämällä huolta toivosta ja tulevaisuudenuskosta kaikille EU-kansalaisille luomme pohjaa koko Euroopan talouden menestykselle ja palautamme ihmisten luottamusta demokratiin. Koska vihreä eduskuntaryhmä voi kannattaa esitystä, keskityn puheenvuorossani laajemmin Euroopan unionin tilanteeseen, talouteen ja sen tulevaisuuteen. Kollegoja tässä kuunnellessani huomasin, että valtaosa keskittyi historiaan.

Arvoisa puhemies! On koko eurooppalaisen demokratian ja avoimen talouden kannalta tärkeää, että erityisesti nuorilla sukupolvilla on toivoa tulevasta. Tästä näkökulmasta eurokriisin hoito ei ole ollut Euroopan unionilta pelkästään menestystarina. Kriisiin oltiin huonosti valmistautuneita ja sen ratkaisemisessa huomio oli aivan liikaa talouden rakenteissa ja pankkien pelastamisessa, mutta liian usein ihmiset unohdettiin. Etelä-Euroopan suurissa jäsenmaissa Espanjassa, Italiassa ja Kreikassa kovan hinnan kiristyneestä valtiontaloudesta saivat maksaa nuoret. Nuorisotyöttömyys nousi Espanjassakin yli 50 prosentin,

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Kreikassa vielä korkeammalle, ja monet koulutetut nuoret muuttivat ulkomaille. Tämä on syytä muistaa, kun me mietimme Euroopan yhteistä tulevaisuutta: miten ihmisille ja erityisesti nuorille turvataan hyvinvointi ja tulevaisuus omassa maassaan. Tämä on se, mikä aiheutti kovaa hintaa maiden elpymiselle ja toisaalta loi pohjaa ääriliikkeiden kasvulle näissä Etelä-Euroopan maissa mutta laajemmin myös länsimaissa.

Liian kova talouskuri ei ole hyväksi demokratialle, se ei ole hyväksi ihmisten hyvinvoinnille, ja se taas ei ole lopulta hyväksi myöskään taloudelle. Tämäkin opetus on syytä muistaa. Kriisin hoidosta on siis otettava opiksi. Ei riitä pelkästään se, että EU rakentaa aiempaa paremmat mekanismit euroalueen ja laajemmin EU:n vakauden suojelemiseksi pankkisääntelyllä, Euroopan vakausmekanismilla ja julkisen taloudenpidon valvonnalla. Tämäkin on sinällään tärkeää, ja siinä pankkiunioni on edennyt hyvään suuntaan, sijoittajavastuu kuuluu markkinatalouteen, systeemiriskejä on vähennetty ja EKP:n rahapolitiikka on toiminut.

Mutta silti meidän, hyvät ystävät, on täällä eduskunnassa muistettava se, että demokratia lopulta nojaa ihmisten luottamukseen. Siihen on nojattava myös Euroopan unionin uskottavuuden ja sen toimintakyvyn. Tämä luottamus on laajemmin länsimaissa rapistunut, ja se meidän on korjattava. Paras tapa puolustaa markkinataloutta ja avoimuutta on pohjoismainen hyvinvointivaltio, jossa kansalaiset ovat tasa-arvoisia, jossa nuoriin panostetaan ja koulutusta arvostetaan ja jossa tavoitteena on mahdollisuus mielekkääseen työhön kaikille. Tässä Suomen hallituksella on peiliin katsottavaa, ja näitä arvoja on nyt nostettava esille entistä enemmän myös Euroopan unionin yhteistyössä, jotta voimme nousta viime vuosien kriisistä yhdessä vahvoina.

Työllisyyden parantamisen ja köyhyiden torjumisen sekä nuorten koulutuksen on nouseva EU:n budjetissa ja maiden yhteistyössä entistä keskeisempään asemaan. Samalla on puolustettava Eurooppaa ihmisoikeuksien tyyssijana ja puututtava Unkarin ja Puolan oikeusvaltion rapautumiseen. Tästäkin Suomen hallitus on valitettavan hiljaa ollut. Lisäksi ilmastomuutoksen torjuminen on väistämättä keskeinen osa tulevaisuuteen katsovaa Euroopan unionin politiikkaa.

Näihin kaikkiin asioihin Suomi voi puuttua lähivuosina, kun neuvotellaan EU:n ensi vuoden budjetista ja monivuotisesta rahoituskehiksestä sekä Euroopan unionin tulevana puheenjohtajamaana ensi vuoden syksyllä. Meidän on oltava se maa, joka puolustaa Euroopan yhteisyyttä ja kehittää EU:n yhteistyötä. Tämä oli Suomen linja aikanaan, kun EU:hun liityimme Lipposen hallituksen aikana, mutta näyttää siltä, että viime vuosina tämä linja on unohtunut ja Suomi on ajautunut yhä enemmän rusinoita pullasta -linjalle. Meidän on pienenä maana muistettava se, että Euroopan unionin yhteinen menestys on myös keskeinen osa Suomen menestymistä, ja siksi Suomen kannattaa olla osa ratkaisua, ei osa ongelmaa.

14.43 Kari Uotila vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehdotus on seurausta aiemmasta Euroopan rahoitusvakausvälineen ja Kreikan välisen lainan ehtojen muuttamisesta. Silloin vasemmistoliitto katsoi monen asiantuntijan ja Kansainvälisen valuutarahaston tavoin, että lainan ehtoja olisi tullut huojentaa enemmän, jotta Kreikalla olisi realistiset mahdollisuudet nousta jaloilleen. Osa veloista olisi pitänyt mitätöidä kokonaan ja lyhennystähti sitoa Kreikan talouden kestokykyyn ja kehitykseen. Tämä siksi, että velanmaksun aikataulujen muuttamisen vastapainoksi Kreikan on harjoitettava liian ankaraa talouskuripolitiikkaa vuosikymmeniä. Kansantalouden primääriylijäämän tulisi olla 3,5 pro-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

senttia bruttokansantuotteesta vuoteen 22 asti ja tämän jälkeen yli 2 prosenttia seuraavat 40 vuotta. Kun maksuhojennukset 15 vuoden päästä päättyvät, olisivat lainan lyhennykset yli puolet valtion verotuloista. Selviytyisiköhän Suomi tällaisesta kuurista? Kriisipaketien loppumisen juhliminen voikin olla ennen aikaista, sillä Kreikka on sidottu vuosikymmeniksi velkavankeuteen, joka vie maalta mahdollisuuden toteuttaa järkevää talouspolitiikkaa ja panostaa tulevaisuuteen. [Eero Heinäluoma: Mikä ero on Italiaan?]

Arvoisa puhemies! Vaikka Kreikan talous on nyt kasvussa, valtion tulot menoja suuremmat ja sekä työttömyys että köyhyys vähenemässä, ovat ongelmat yhä suuria. Työttömyys on 25 prosenttia, nuorisotyöttömyys lähellä 50:tä prosenttia, kansantuote yli 20 prosenttia vuoden 2009 alapuolella ja palkat, eläkkeet ja sosiaalietuudet realistisesti 40 prosenttia. Velka-aste on 180 prosenttia, joka kymmenes työikäinen kreikkalainen on muuttanut ulkomaille etsimään parempaa elämää, kansanterveys on heikentynyt rajusti ja sosiaaliset ongelmat pahentuneet. Kreikka on pakotettu heikentämään sosiaaliturvaa ja palveluita, leikkaamaan kaikesta, yksityistämään. Eläkkeitä on leikattu yli kymmenen kertaa. Onkin jälleen kerran syytä kysyä: olisiko vähempikin kurittaminen riittänyt? Euroalueen talouskurihaukkojen ajaman kuristuspolitiikan inhimillistä laskua maksetaan vielä pitkään. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö Kreikka olisi itsekin syyllinen ongelmiinsa.

Arvoisa puhemies! Kun puhutaan ”Kreikan tiestä”, on syytä puhua koko tien pituudesta. Yleensä pesän selvittäjiksi joutuvat muut kuin pesän sotkijat, ja niin on ollut myös Kreikassa. Sotilasjuntan kukistumisesta lähtien porvarillinen Uusi demokratia ja sosiaalidemokraattinen Pasok johtivat Kreikkaa vuorovedoin 40 vuotta. Tuloksena oli korruptoitunut järjestelmä, jossa harmaa talous rehotti ja kavereita suosittiin. Vuonna 2009 Kreikan alijäämä oli lähempänä 15:tä prosenttia, valtionvelka suuri, yksityinen sektori korviaan myöten veloissa ja omaisuusarvot lainarahalla paisutettuja. Kriisi räjähti käsiin. Tätä sotkua selvittämään valittiin 2015 vasemmistolainen Syriza. Unohtaa ei pidä myöskään niitä saksalaisia ja ranskalaisia pankkeja, jotka holtittomalla luotonannollaan synnyttivät velkakuplan ja kylvivät kriisin siemeniä. Ne on päästetty kuin koira veräjältä ja palkittu vielä velkapaketeilla. Taakan talouskuripolitiikasta ovat kantaneet tavalliset kreikkalaiset.

Arvoisa puhemies! Aika tuttu kuvio myös omasta maastamme: 1990-luvun alun laman taustalla oli edellisellä vuosikymmenellä alkanut rahoitusmarkkinoiden hallitsematon vapauttaminen, holtiton luotonanto ja sitä seurannut ylivelkaantuminen. Halpoja ulkomaisia valuuttalainoja suorastaan tyrkytettiin, oli vakuuksia tai maksukykyä ei tai kyllä. Holkerin hallituksen jälkien siivoaminen jäi seuraajille. 1990-luvun leikkauspolitiikan varjo on pitkä ja näkyy yhä. Työttömyys päästettiin kasvamaan liikaa, mikä oli tuhoisaa niin kansantaloudelle kuin hyvinvoinnille. Sosiaaliset ongelmat kasautuivat. Tuolloin alkanut huono-osaisuuden kierre jatkuu monissa perheissä edelleen. Unohtuvatko nämä laman opetukset, kun Suomi on suorastaan eturivissä vaatimassa tuhoisia leikkausohjelmia muualle Eurooppaan?

Kriisi on tehnyt näkyväksi yhteisvaluuttajärjestelmän perustavat ongelmat. Pankkiunionin kehittäminen auttaa jonkin verran, mutta euroalueen valuvikoja se ei korjaa. Yhteinen valuutta ilman yhteistä finanssipolitiikkaa, suhdannetasausmekanismia ja kykyä puuttua euroalueen maiden sisäisiin ylijäämiin johtaa jatkossakin ongelmiin ja epätasaiseen kehitykseen, jota talouskurisäännöt pahentavat.

Arvoisa puhemies! Teen seuraavan epäluottamusehdotuksen: ”Juha Sipilän hallitus on leikannut lyhytnäköisesti Suomessa ja on ollut kärjekkäimpien joukossa vaatimassa talou-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

dellisesti ja inhimillisesti kestäväntöytä talouspolitiikkaa Euroopassa. Siksi esitän, että eduskunta toteaa, ettei Sipilän hallitus nauti eduskunnan luottamusta.”

14.48 **Eva Biaudet r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Det är inte första gången riksdagen debatterar låneprogrammen för Grekland, men att vi inte har gjort det på en tid kan också vara ett gott tecken. Om man vågar säga så.

Arvoisa puhemies! Euromaiden vuonna 2010 hätäisesti kokoon kyhäämästä tukipaketista alkaen lainaohjelmat ovat olleet erittäin raskaita kreikkalaisille. Euroryhmän päätös muuttaa nyt valtiontakausta koskevia säännöksiä siten, että laina-aikoja pidennetään kymmenellä vuodella, on kannatettava. Se, että ehtoja kevennetään hieman, vähentää Kreikan valtiontalouteen kohdistuvaa painetta ja parhaassa tapauksessa parantaa Kreikan valtion velanmaksukykyä.

Valtioneuvoston tiedonannosta käy ilmi Kreikan velkojen päättävä huimaava aikaperspektiivi. Nykyiset Kreikalle myönnetty valtiontakaukset ovat voimassa vuoteen 2070. Euroryhmä on syyskuussa tekemällään päätöksellä pidentänyt valtiontakausten voimassaoloaikaa ainakin vuoteen 2082. Meistä tuskin monikaan on enää mukana tuolloin, mutta Kreikassa monet sukupolvet joutuvat maksamaan kovan hinnan aiemmin tehdyistä taloudellisista virheistä.

Ennen kuin menen eteenpäin, täytyy mainita, että tätä puhetta valmistellessani kaivoin esiin aiemman Kreikkaa koskevan ryhmäpuheenvuoron helmikuulta 2015. Tuolloin silloinen oppositiojohtaja Timo Soini käytti järkeintä parlamentaarista keinoa ja teki välikysymyksen viime hallituksen Kreikalle myöntämästä tukipaketista. Nyt ulkoministerinä hän on tukemassa tukiohjelmaa. Todellinen takinkäyntö — tai ehkä myönteisemmin haluan sanoa, että ”matkustaminen avartaa”.

Ärade talman! Den här tekniska förlängningen av giltighetstiden för borgen är något som Grekland beviljats eftersom eurogruppen bedömt att Grekland uppfyllt kriterierna i låneprogrammet.

Parallellt med den ekonomiska krisen har Grekland fortfarande en tuff sits på grund av att EU-länderna inte förmår dela ansvaret för flyktingar som kommer till Europa via Grekland.

Svenska riksdagsgruppen vill klart framhålla grundprincipen att alla medlemsländer själva ska stå för sina skulder. Men Europa måste ändå hitta sin solidaritet, och det gäller särskilt flyktingfrågan. Inåtvänd nationalism har ingenting med etik att göra, men tyvärr tycks detta budskap sälja ganska bra i dagens Europa och på annat håll i världen.

En mer etisk och ansvarsfull hållning förväntas också av bankerna. Penningtvätt som vissa storbanker anklagas för är helt oacceptabelt. Därför är ett viktigt mål för Finland att bankunionen färdigställs.

En mycket central process är också att slutföra omvandlingen av den europeiska stabiliseringsmekanismen till en europeiska valutafond med tydliga ansvarskriterier och villkor som hindrar ekonomiskt fiffel.

Kreikka on toteuttanut uudistuksia, jotka ovat parantaneet maan taloutta maan elettyä pitkään yli varojensa. Sen sijaan Kreikan suuren naapurimaan, Italian, kehitys on huolestuttava. Kymmenen vuotta sitten varoiteltiin Kreikan kriisin vaikutusten leviämisestä Ita-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

liaan. Nyt vaarana on, että Italia itse ajaa itsensä hankalan kokoluokan talouskriisiin. Oikeistopopulistiväritteinen hallitus ei näytä piittaavan euroryhmän varoituksista. Italian hallitus laskee eläkeikää parantaakseen nuorten asemaa työmarkkinoilla, eikä täysin kiistatta. Sama hallitus haluaa toteuttaa kaikille maksettavan perustulon. On päivänselvää, että italialaiset tekevät itse omat yhteiskunnalliset uudistuksensa, mutta heidän tulee myös maksaa niistä koituvat laskut. Ne eivät saa ilmestyä euroryhmän pöydälle.

Arvoisa puhemies! Eurooppa tarvitsee entistä enemmän hyvää hallintoa, eettistä kestävyyttä ja läpinäkyvyyttä. Meidän tulee vaalia demokratioita, joissa on toimiva lehdistö ja kansalaisyhteiskunta, jotka valvovat myös taloudellisia päätöksiä.

14.53 Antero Laukkanen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tavalliselle kansalaiselle ja tällaiselle rivikansanedustajallekin tämä kehitys, jonka osa tämä ERVV on, vaikuttaa junalta, jonka kulkuun on pienen Suomen lähes mahdoton puuttua. Raidetyöt on tehty jo vuosia sitten, ja junakin on ollut liikkeellä jo niin pitkään, että asiat eivät muutu, vaikka puhaltaisimme täällä pilliin posket punaisina. Siksi meidän pitäisi laajemmin keskustella siitä, mihin tämä eurojuna on menossa ja meitä viemässä pidemmällä tähtäyksellä.

Euroopan rahoitusvakausvälineelle haetaan jatkoaikaa, jonka takausvastuu ulottuu lastenlapsillemme. Miten tähän on oikein tultu? Kun Euroopan talous- ja rahaliitto ja yhteisvaluutta alun perin luotiin, taustalla oli poliittisia syitä, mutta myös idealismia, solidaarisuuden ihannetta. Talous ja sopimukset nähtiin välineinä tärkeämpään päämäärään: rauhan, hyvinvoinnin ja kansojen vuorovaikutuksen saavuttamiseen. Yhteisvaluutan piti olla yhdistävää. Ketään ei saanut jättää piirin ulkopuolelle, ei varsinkaan vanhoja eurooppalaisia sivistysvaltioita. Niinpä esimerkiksi Kreikka ja Italia otettiin Euroopan talous- ja rahaliiton jäseniksi hätiköidysti.

Emu-jäsenyyden sovittuja ehtoja katsottiin muutoinkin pitkään läpi sormien. Kreikan talouden kirjanpitoon liittyvät ongelmat olivat kuitenkin tiedossa jo vuonna 2004, samoin kuin se, miten Kreikka, Italia ja Ranska kikkailivat Emu-ehdot täyttääkseen, ja se, miten muun muassa Saksa, Ranska, Espanja ja Portugali vuorollaan rikkoivat Emu-sääntöjä. Tämä on luonut ongelmiin puuttumattomuuden kulttuurin koko euroalueelle. Hyviä välejä on käytännössä pidetty tärkeämpänä kuin sääntöjen noudattamista. Isot maat ovat halunneet varjella kasvojaan — ja pankkejaan. Muun muassa Maailmanpankin entisen pääekonomistin, nobelisti Joseph Stiglitzin varoituksissa euro uhkaa lopulta rikkoa kansojen välisen eurooppalaisen yhteishengen, ehkä koko EU:n yhteisen päätöksenteon kehikkona. Tämä on hyvä pitää mielessä, kun Italian kohdalla tilanne on akuutti juuri nyt. Italialaiset ovat korostaneet, että maan talous on valtionvelkaa lukuun ottamatta muilla mittareilla hyvässä kunnossa. Jos näin onkin tällä hetkellä, miten käy, kun seuraava taantuma koittaa? [Toimi Kankaanniemi: Huonosti!]

Valitettavasti eurojäsenyyden sääntöjen laiminlyönti ja talouskuriin palaaminen on ollut ongelmallista etenkin Etelä-Euroopan köyhimmille maille. Tavalliset kreikkalaiset eivät koe olevansa millään tavalla syyllisiä maan vuosikymmenten velkavankeuteen. Maa ottaa nyt vastaan investointeja muun muassa Kiinasta, joka mielellään hankkii jalansijaa Euroopassa. Heikommille kansantalouksille euron vaikutus on ollut negatiivinen, koska se on poistanut mahdollisuuden muun muassa devalvaation kaltaiseen kansalliseen rahapolitiikan keinoon.

Euroopan unionissa on tällä hetkellä merkittäviä poliittisia riskejä, jotka myös voivat heijastua talouteen. Monien maiden hallituskoalitiot ovat heikkoja, ja erilaisten ääripäiden

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

korostuminen vaikeuttaa päätöksentekoa niin kansallisesti kuin EU:ssa. Moni asiantuntija pelkää, että Euroopan unioni ei ole riittävän varautunut uusiin talous- tai finanssikriiseihin.

Arvoisa puhemies! Suomen Kristillisen Liiton perillisinä voimme sanoa, että silloiset varoituksemme Emu-jäsenyyden riskeistä ja argumentit yhteisvaluutan vastustamisesta ovat pitkälti toteutuneet. Näkemyksemme ovat sittemmin saaneet tukea lukuisilta talous- ja rahaliiton ongelmia havainnoinneilta asiantuntijoilta.

Mitä tulee nyt käsillä olevaan takausten voimassaoloaikojen pidentämiseen, niin KD:n edustajat ovat niin valtiovarainvaliokunnassa kuin suuressa valiokunnassa esittäneet Kreikan ohjelman eri käsittelyvaiheissa, että ensisijaista on maksaa Kreikalle kuuluvia niin sanottuja SMP- ja ANFA-tuottoja sitä mukaa kuin niitä kertyy tuloutettaviksi.

Arvoisa puhemies! Kun nämä lainat on sitten lopulta maksettu, olen 124-vuotias, mies parhaassa iässä, valmiina muuttamaan Kreikkaan. Toivottavasti minusta pidetään siellä yhtä hyvää huolta kuin me pidämme kreikkalaisista. [Naurua]

Puhemies Paula Risikko: No niin. [Naurua] — Siinä oli lopetus näille ryhmäpuheenvuoroille. — Mutta sitten ministeri Orpo, ja sitten mennään debattiin.

14.59 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Vanhasen hallitus, Kataisen hallitus, Stubbin hallitus, Sipilän hallitus — kaikki eduskuntaryhmät, jotka tässä salissa istuvat, ovat olleet mukana näissä hallituskoalitioissa hoitamassa Kreikan kriisiä, kantamassa vastuuta, allekirjoittamassa peruslinjan. Arhinmäki, Niinistö, Wallin, Räsänen: kaikki ovat olleet mukana. Peruslinjaa ja jokaista ratkaisuvaihetta tässä erittäin vaikeassa kysymyksessä — erittäin vaikeassa kysymyksessä — on tehty siinä ajassa parasta mahdollista ratkaisua suomalaisten kannalta hakien. Minä olen ihan varma tästä. Voidaan olla jälkiviisaita siinä, mikä olisi ollut viisasta, mikä ei, mutta siinä hetkessä on toimittu parhaalla mahdollisella tavalla. Minä nostan hattua kaikille niille päätöksentekijöille, jotka ovat vaikeissa paikoissa olleet näitä ratkaisuja tekemässä ja neuvottelemassa yhdessä eurooppalaisten kumppaneiden kanssa.

Se, missä tänään ollaan, on, että Kreikka on irti ohjelmasta — siis irti ohjelmasta, Kreikka on omillaan. [Paavo Arhinmäki: Kuka siellä on vastuussa?] Kreikan talous kasvaa ensimmäisen kerran vuosiin, ja nyt se on kreikkalaisista itsestään kiinni. Heille on luotu pohja pärjätä itse. Se, miksi näitä lainaohjelmia pidennetään, edustaja Uotila, on, että halutaan tehdä kreikkalaisille mahdolliseksi selvitä. [Kari Uotilan välihuuto] Myöskin Suomessa on ollut erittäin vahva tahto siihen, että lainaa ei leikata eli anneta anteeksi, mutta on pidennetty laina-aikoja, jotta kreikkalaiset voivat selvitä. Minä allekirjoitan täysin sen huolen ja murheen kreikkalaisten puolesta. Ei tavallinen kreikkalainen ole tätä kriisiä saanut aikaan. Siksi on kohtuullista, että me pidennämme näitä. Ja kyllä, takaisinmaksuaika on pitkä, menee 80-luvulle. Onhan se hurjan pitkä, mutta se on kuitenkin takaisinmaksuaikaa. Mutta sitä on inhimillistetty, ja se on minusta tärkeätä.

Nyt meidän on oleellista katsoa eteenpäin. Mitä kriisin aikana on luotu? Me olemme luoneet Euroopan vakausmekanismiin, työvälineen, jolla tulevia kriisejä voidaan ennakoida, estää, hoitaa. Me olemme luoneet pankkiunionin, joka irrottaa veronmaksajien vastuun pankkien kriiseistä ja sotkuista. Me olemme luoneet eurooppalaisen valvojan. Meillä on mekanismi, mutta nyt meidän täytyy seuraavassa vaiheessa keskittyä vahvistamaan näitä: syventää pankkiunionia, vahvistaa yhteistä vakausmekanismia, pitää se itsenäisenä, hallitusten välisenä, luoda sinne vahva velkajärjestelymekanismi ja pitää kiinni siitä, että jokai-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

nen maa vastaa ensi sijassa omasta taloudestaan. Siihen ajatteluun minulla eivät sovi suhdannetasausjärjestelmät, joista muun muassa vasemmistoliitto puhui täällä. Demareilla on ollut jonkinlaisia sen suuntaisia malleja. Minusta se johtaa moraalikatoon. Se on ristiriidassa sen kanssa, että jokainen vastaa omasta taloudestaan.

Koheesiorahat, joita on kuitenkin miljardiluokkaa, on tarkoitettu mielestäni siihen, että niillä pyritään tasaamaan elintasoeroja eri Euroopan maiden välillä ja sitä kautta luodaan vahvaa pohjaa koko Euroopan menestykselle.

Mutta nyt katse eteenpäin. Me voimme loputtomasti täällä miettiä eri vaihteita ja etsiä syyllisiä. Katsotaan eteenpäin ja ollaan iloisia siitä, että Kreikan talous kasvaa ja Kreikassa on tulevaisuuden näkymä paljon positiivisempi. Se on meidän kaikkien etu, ja sen me voimme varmasti kaikki myös allekirjoittaa tämän lähes kymmenen vuoden hankalan ajan jälkeen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Paula Risikko: No niin, nyt varmasti sitten debattivaihe, aluksi ensisijaisesti ryhmäpuheenvuorojen käyttäjille ja myöskin sitten edustaja Väyrykselle pyynnöstä hieman pitempi, kuten on sovittu. Otetaan sieltä edustaja Ala-Nissilä ensin.

15.03 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten todettiin, me elämme yhteisvaluutan oloissa ja globaalissa taloudessa. Se on vaativaa. Silloin kun Suomi liittyi euroon sosiaalidemokraattien, kokoomuksen ja etujärjestöjen vetämänä, keskusta ei nopeata eurojäsenyyttä kannattanut. Varoitimme näistä, että meidän pitää sitten myöskin elää Suomessa, pystyä rakennemuutoksiin, pitää julkistaloudesta huolta.

Nyt onneksi tällä hallituskaudella on tehty kilpailukykysojmus ja rakenneuudistuksia. Se on juuri sellaista elämää, millä pärjätään, voidaan työllisyyttä parantaa yhteisvaluutan oloissa. Nyt minusta suuri vaara eurolle on tämä pöhlöpopulismi, joka taloudessa alkaa vallata alaa joissain maissa, kuten Italiassa tällä hetkellä. Se on se todellinen uhka, jossa unohdetaan talouden tosiasiat. Siinä nimenomaan vaarannetaan köyhien ihmisten elinolosuhteet ja turva. Kreikassakin köyhät ihmiset kärsivät eniten. Eivät ne pankkiirit ole siellä toimeentuloluukulla, vaan köyhät ihmiset kärsivät silloin, kun pöhlöpopulistit valtaavat talouspolitiikan, ja tämä pitää nyt muistaa ja viedä Eurooppaan tätä tiukkaa sanomaa. Ei ole mahdollista löysätä, ei ole mahdollista mennä moraalikadon tielle.

Minä ihmettelen sosiaalidemokraattien linjaa. Kannatatteko todella suhdannetasausrahastoja eli riskien laittamista toisten piikkiin euroalueella? Se on erittäin vaarallinen tie, ja sitä teitä kehotan kyllä vielä miettimään uuden kerran. Vasemmistoliitto ilmeisesti ainakin avaisi piikkiä tällaiselle taloutta pahasti vaarantavalle politiikalle. [Timo Harakka: Te puhutte mitä sattuu!]

15.05 Kaj Turunen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tehneet syyttelystä melkein taidetta. Kun emme tämmöisessä tilanteessa, jossa puhutaan Kreikan ja Italian taloudenpidosta, pysty täällä toisiamme syyttelemään, syytellään sitten veljespuolueita heidän huonosta toiminnastaan kyseisissä maissa.

Tosiasiaa on kuitenkin niin, että Kreikka — hyvä niin — on pääsemässä markkinoille. Kreikassa on näitten toimien ansiosta kuitenkin saatu tilanne käännettyä positiiviseen suuntaan. Tämä jatkoaika, 10 vuotta, joka Kreikalle nyt annetaan lainan maksuun, ei mielestäni enää ole sillä tavalla merkityksellinen. Tärkeämpää on se, että tämän lainan maksuehdot ovat sellaiset, että Kreikka käytännössä myöskin näistä selviytyisi.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Mutta niin kuin ryhmäpuheessanikin sanoin, ongelma on oikeastaan se, että meillä on toinen tulipalopesäke Italiassa. Toisin kuin edustaja Kankaanniemi sanoi, että Italian uusi hallitus on merkityksetön tässä suhteessa ja että vanhat hallitukset kantavat vastuun, [Timo Harakka: Päinvastoin!] niin tosiasiaa [Puhemies koputtaa] uusi populistihallitus on tehnyt budjetin, joka on varsin merkittävästi alijäämäinen. [Puhemies koputtaa]

Ihan lopuksi kysyisinkin valtiovarainministeriltä: miten EU voi vaikuttaa Italian populistihallituksen budjetin alijäämään tai vastaaviin tilanteisiin, jos niitä jatkossa tulee?

15.06 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hieman hämmäntävää ollut kuunnella näitä joitakin puheenvuoroja. Esimerkiksi keskusta jyrkästi vastusti tällaisia velkahelpotuksia vuonna 2013. Keskusta on joka toinen vaalikausi itse itsensä kanssa näköjään eri mieltä. Voiko sanoa, että nyt keskusta pettää sitten jopa itse itseään.

On käynyt myös niin, että nykyiset ja entiset perussuomalaiset kyllä tekivät tämän hallituskauden aluksi Soini ykkösen eli Kreikan kolmannen tukipaketin, 86 miljardia, eli tässä mennään. Mutta sosiaalidemokraatit ovat olleet koko ajan johdonmukaisia, ja siksi, ministeri Orpo, nyt tulee tärkeä asia: Me totesimme, että nyt tämä velkahelpotusten tie on kerta kaikkiaan kuljettu loppuun. Me haluamme, että kaikki vastaavat omista veloistaan ja laina-aikoja ei voi enää pidentää, se tie on lopussa. Kysyimme teiltä: voitteko sanoa nyt suoraan, että laina-aikojen pidentämisen tie on kuljettu loppuun? Tämä on hyvin tärkeää, ja haluamme, että hallitus tämän selkeästi tuo esiin.

15.07 Martti Mölsä sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on todettu, tällä hetkellä Italia elää yli varojensa eikä poliittista halua tarvittavien talouden rakenneuudistusten läpiviemiselle ole. Italia on ollut jo pitkään taloudellisesti pysähdyksissä, joten nykyhallituksen ennusteet tulevasta kasvusta eivät perustu realismille. Pettymys vanhoihin puolueisiin ja niiden eturyhmäpolitiikkaan on johtanut talouskriisin mainingeissa uusien poliittisten liikkeiden syntymiseen Euroopassa. Valitettavasti näillä kaikilla ei ole halua todelliseen vastuunkantoon. Niinpä talousviisaat ennustavat, että mahdollisesti vuonna 2020 maailmantalous kääntyy jälleen uuteen taantumaan. Sen varassa on tehtävä toimia jo nyt. Sinisten ehdottama euroeromekanismi toimisi osaltaan pelotteena hutiloiden taloutensa hoitaville euromaille. Jos eurosta voitaisiin erottaa, olisi huonolla taloudenpidolla myös todellinen poliittinen hintansa. Kysynkin, arvoisa valtiovarainministeri: olisiko tällaisen uudenlaisen mekanismin, euroeron, mahdollisuuden luominen omiaan lisäämään talouskuria euroalueella?

15.08 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En todellakaan puhunut nykyisen Italian hallituksen puolesta mitään, vaan totesin, että se sai syliinsä sen lastin, minkä edelliset sosialisti- ja oikeistohallitukset olivat saaneet aikaan, eli valtaisan velkataakan. Silloin aikanaan lupasivat pudottaa sen 60 prosenttiin, ja nyt se on yli 130. Eli tilanne on tämä. Kreikassa Syriza, jota moitittiin silloin, kun se tuli valtaan, on kuitenkin toiminut jollain lailla järkevästi, ja on mahdollista, että tämä Italiankin hallitus tekee vielä viisasta politiikkaa eikä tapa ihmisiä kurjuudella, mutta se nähdään aikanaan. Kysyn kuitenkin valtiovarainministeriltä: minkälaiseksi te arvioitte nyt korkokehityksen ja sen vaikutuksen sekä Kreikan että Italian tulevaisuudennäkymiin ja Kreikan osalta — siellä on vaalit ensi vuonna — ehkä myös poliittisen riskin, joka siellä on?

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

15.10 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos muistelee niitä hetkiä, kun täällä tuskailtiin Kreikan kanssa oikein tosissaan ja mietittiin, kestäkö euroalue lainkaan tällaista kehitystä, joka nähtiin, niin täytyy ajatella niin, että olemme nyt siellä onnellisemmalla puolella, ja kuten ministeri sanoi, Kreikan talouskehitys on kuitenkin plussan puolella. Tavallisia kreikkalaisiahan on tietysti kurittanut valtavan paljon tämä kriisi, joka siellä on ollut.

Mutta itsekin haluaisin siirtää katseet tulevaan — täällä on jo useampi edustaja nostanut Italian kehityksen yhdeksi huolestuttavaksi asiaksi, korkotason nousun siellä — ja myöskin siihen EU:n vaikutusmekanismiin, mikä olisi se tapa varsinkin nyt sitten ennen eurovaaleja, ennen ensi kesää, ystävällisesti vaikuttaa Italian kehitykseen niin, etteivät siellä populistiset voimat entisestään nousisi, kun EU:sta annetaan ohjetta ja kepitetään ja näin pois päin, koska on aivan selvää, että Italian pitää olla tässä eurooppalaisessa kehityksessä mukana. Se ei voi omalla budjetillaan irrota siitä, mitkä ovat yleiset normit.

15.11 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Orpo, me olemme varmaan kaikki tässä salissa samaa mieltä, että me ajattelemme Suomen etua, Suomen parasta, Euroopan talousalueen etua ja myös kreikkalaisten etua ja parasta ja tulevaisuutta, ja senhän vuoksi tämäkin lainojen pidennysohjelma on tehty. Täällä teidän ryhmäpuheenvuorossanne todettiin, että itse asiassa tämä pidennys, velkaehtojen helpottaminen, voi johtaa Suomen vastuiden pienenemiseen ja Suomen maksutaakan helpottumiseen. Vasemmistoliitto jo kesällä ehdotti, että oltaisiin helpotettu enemmän. Se olisi voinut olla vielä enemmän Suomen etu pitkällä aikavälillä, jos Kreikka olisi saanut mahdollisuudet nousta vielä nopeammin siitä kurimuksesta, mihinkä tämä kova politiikka on sen ajanut.

Ja toinen pohdiskelun arvoinen asia on se, että te syytätte meitä siitä, että me mietimme euroalueen tulevaisuuden kannalta jonkinlaisten suhdannetasausmekanismien tai jonkinlaisen fiskaaliunionin pohtimista. Muistakaa, valtiovarainministeri Orpo, että yksikään valuuttaunioni maailmassa ei ole toiminut päiväkkään ilman, että sillä on jonkinlainen tasausjärjestelmä. Miten euroalue voisi olla täysin poikkeus? [Eero Heinäluoma: On niitä useita!]

15.12 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan itse asiassa mieluummin pohtia tulevaisuutta. Näyttää siltä, että koko tämän eurokriisin ja Kreikan kriisin ja meidän kaikkien yhteisen kriisin käsitteleminen tuntuu aika vaikealta vielä ainakin analyttisen akateemisesti, mikä ehkä olisi kaikkein terveellisintä, jos haluaa oppia tulevaisuutta varten. Haluaisin kysyä ministeri Orpolta: mikä on teidän näkemyksenne siitä, mitkä ovat vielä esimerkiksi Kreikan haasteet talouden kuntoon saamiseksi ja ehkä sen yhteiskunnallisen päätöksenteon ja kulttuurin muuttamiseksi? Kuitenkin aika on aika lyhyt tällaisen yhteiskuntajärjestelmän muutokseen. Kuulisin mielellään teidän analyysiänne.

15.13 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraattien edustajat ovat siis suuressa valiokunnassa sekä valtiovarainvaliokunnassa esittäneet johdonmukaisesti 2015, 2016, 2017 ja 2018, että Suomen ei tule hyväksyä Kreikan lainaohjelman ehtojen lisähuojennuksia. Lisäksi olemme vaatineet, että Suomen hallituksen on varmistettava vuoden 2011 vakuusjärjestelyn saatavat eikä tilanne saa kasvattaa Suomen vastuita. Katsomme, että nämä linjaukset ovat edelleen voimassa osaltamme.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Tarvitsemme enemmän keskustelua talous- ja rahaliiton tulevaisuudesta. Olisi myös hyvä varautua siihen, jos kaikki romahtaa. Ei pitäisi sokeasti luottaa, että kukaan meistä tietää, miten Kreikka tulee lopulta kehittymään seuraavien 30 vuoden aikana ja tuleeko kenties jotakin uusia edesottamuksia, jotka tulevat esiin myöhemmin, niin kuin aikaisemmin on tapahtunut.

15.14 Paavo Väyrynen kp (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyään talousasiantuntijat ovat laajasti yhtä mieltä siitä, että yhtenäisvaluuttaan siirtyminen oli paha virhe. Ongelmahan on se, että muodostettiin liian laaja euroalue. Se koostuu aivan liian erilaisista kansantalouksista.

Euroalueen valuvian korjaamiseen on kaksi periaatteellista tietä, joita muun muassa professori Vesa Kanniaisen johtama työryhmä Suomessa on esittänyt. Ensinnäkin on mahdollista, että kaikki euroalueen jäsenmaat ottavat käyttöön euron rinnalla kansallisen valuutan. Tämä on malli, jota alun perin itse Euroopan parlamentissa ajoin. Toinen vaihtoehto on se, että osa euroalueen jäsenmaista eroaa. Suomen pitäisi tietysti olla ensimmäisten joukossa. Oli paha virhe, että Suomi ainoana Pohjoismaana vietiin mukaan euroalueeseen. Erityisesti vertailu Ruotsiin osoittaa, kuinka paljon me olemme tästä kärsineet. Tämähän on johtanut siihen, että Suomi on joutunut velkakierteessä velkarahalla tukemaan näitä kriisimaita. Tulevaisuusvaliokunnassa asiantuntijat ovat varoittaneet siitä, että lähimmän vuoden kahden sisällä on edessä seuraava euroalueen, ehkä globaalikin, talouskriisi. Se tulee koetelemaan euroalueen tulevaisuutta, ja silloin näitä kahta vaihtoehtoa euroalueen valuvian korjaamiseksi on harkittava.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Kankaanniemen tekemää esitystä epäluottamuslauseeksi hallitukselle.

Lopuksi totean, että ministeri Orpon puheet hansaliitosta näyttävät ennakoivan sitä, että EVM:ään aiotaan panna paljon lisää rahaa. Tämä on camouflage, jolla tätä suunnitelmaa peitetään.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Väyrykselle totean, että debattipuheenvuorossa ei voi tehdä kannatusta mutta saatte sitten tuolla varsinaisessa puheenvuorossa sen tehtyä. — Seuraavaksi debatti jatkuu.

15.16 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä kysymys nyt tässä keskustelussa on se, että pitää hallitukselta todella saada tietää, onko hallituksen näkemys se, että nyt tämä tie on kuljettu loppuun.

Haluan kyllä myös edustaja Viitasen tavoin liittyä niihin hämmästelijöihin, jotka vähän hämmästelivät keskustan ryhmäpuheenvuoroa, jossa oli kyllä hieman ylimielinen ja syylistävä sävy sen suhteen, onko täällä oppositiolla riittävät näkemykset, ottaen huomioon, että todella keskusta hyväksyi kahdenväliset lainat ilman velkajärjestelyä, ilman yksityisen sijoittajan vastuuta, ilman vakuuksia. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] — Juuri näin, silloin ei ollut vakuuksia, kun te myönsitte ne lainat, eikä ollut sijoittajavastuuta, ja sanottiin, että hyvä bisnes. — Sitten kun keskusta meni oppositioon, silloin ei hyväksytty 10 vuoden laina-aikojen pidennystä, te äänestitte sitä vastaan, ja nyt, kun te olette hallituksessa, nyt te niiden entisten 10 vuoden päälle olette vielä 10 vuotta pidentämässä. Joten kyllähän tässä täytyy sanoa, ettei pihtiputaan mummokaan oikein meinaa pysyä perässä.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Mutta, arvoisa ministeri, kysymys kuuluu: oletteko sen valmis hallituksen puolesta selvästi ilmoittamaan, [Välihuutoja] että nyt tämä velkahelpotusten [Puhemies koputtaa] tie Kreikan osalta on kuljettu loppuun? Se on päivän kysymys.

15.18 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aina kun asiapapereissa vilahtaa sana Kreikka, se tuntuu laukaisevan erilaista joutavaa populismia, joka on kyllä jo varsin väljähtänyttä ja tosiasiaassa ajastaan jäänyttä, sillä kun katsomme ympärille, niin euroalue on koossa ja se on jopa saanut uusia jäseniä tässä kriisivuosina ja mikä tärkeintä, myös Kreikka toipuu ja on palaamassa markkinoille, ja tämä on oleellista. Sen takia on nyt käännettävä katseet tulevaisuuteen, euroalueen tulevaisuuteen ja Euroopan tulevaisuuteen.

On täysin selvä — sanotaan se nyt täysin selvästi — että jokainen maa on vastuussa omista veloistaan eikä ole perusteltua ryhtyä rakentelemaan minkäänlaista tulonsiirtounionia. Tämä on sosiaalidemokraattien linja, ja se on nyt varmasti kaikille selvä. [Timo Harakka: Tuliko nyt selväksi tämä asia?]

Mutta kriiseihin, tuleviin finanssikriiseihin, on oltava nykyistä paremmin varautunut jatkossa, ja siinä oleellista on se, että me onnistumme rakentamaan senkaltaisen pankkiunionin, joka torjuu sellaiset finanssikriisit, jotka kaatuvat veronmaksajien vastattavaksi. Arvoisa valtiovarainministeri, miten te olette toiminut pankkiunionin viimeistelemiseksi, [Puhemies koputtaa] ja voitteko te luvata, etteivät enää pankkien vastuut kaadu veronmaksajien syliin?

15.19 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euro on poliittisin perustein rakennettu epäoptimaalinen valuutta-alue, johon globalistipuolueet Suomen ensin veivät ja sen jälkeen sitoivat meidät erilaisiin takausjärjestelyihin ja -mekanismeihin. Me realistipuolueet olemme sitä mieltä ja uskomme asiantuntijoita, että euroon liittyminen oli virhe, ja me haluamme palauttaa takaisin oman rahan ja itsenäisen rahapolitiikan. Suomen on jätettävä euro pelastaakseen itsensä. [Olavi Ala-Nissilä: Onko tämä perussuomalaisten linja? — Eero Heinäluoma: On!]

Euro takausjärjestelyineen tulee viemään sekä rahat että päätösvallan. Kuten huomaamme, yhä enemmän vaaditaan määräänemistöpäätöksiä. Myös rahoitustukea koskevaa päätöksentekoa halutaan siirtää määräänemistöpäätökseksi, mikä tarkoittaa sitä, että pieniltä mailta, kuten Suomelta, ei enää edes kysytä mitään. On kerta kaikkiaan surullista ja valitettavaa, että Suomi on erilaisten järjestelyiden myötä vastuussa muiden veloista ja töppäyksistä. [Puhemies koputtaa]

Kysyisinkin ministeriltä: jos Italia lähtee eurosta, niin emmeköhän me lähde perässä?

15.20 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kävimme suuren valiokunnan matkalla Roomassa kuukausi sitten, niin täytyy sanoa, että huolet Italian talouspolitiikasta sen kuin syvenivät. Vaarahan on se, että italialaisten pankkien taseeseen kasautuneet valtion velkakirjat menettävät arvoaan ja sitten vaaditaan jo nyt huterien rahalaitosten lisäpääomittamista. Pankkikriisi on siellä aivan oven takana.

Ja samalla, miten käy pankkiunionin, kun jo valmiiksi iso Italia on ollut ongelmallisin jäsen? Valiokunnan kuulema asiantuntija tokaisi tylästi: pankkiunioni on kuollut. Mitäs nyt tehdään, ministeri Orpo, jos pankkiunioni ei etene? En toivo teiltä nyt enää hyvää tarkoitettavia toiveita ja haaveita vuosi vuoden jälkeen, että pitää saada eteenpäin, vaan voitai-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

siinko mennä siihen, että joko hansaryhmä tai muut halukkaat sopivat pankkiunionin ehdoista ja sitten ne maat, jotka pystyvät ne täyttämään, ryhtyvät suojaamaan itseään? Muuten jäämme turvattomiksi ja suojattomiksi entistä kuoppaisemmalla 2020-luvulla [Puhemies koputtaa]. Edetäänkö niiden voimin, jotka haluavat ja kykenevät?

15.22 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Useissa eri puheenvuoroissa täällä on korostettu aivan oikein sitä, että jokaisella jäsenmaalla on ensisijainen vastuu omasta taloudestaan, veloistaan ja myös vastuu tarvittavista rakenneuudistuksista omassa taloudessaan, työmarkkinoilla ja yleensä yhteiskunnassa. Tässä mielessä myös luottoluokittajat seuraavat jokaista jäsenmaata, niin myös Suomea. Luottoluokittajathan Suomen osalta ovat muun muassa katsoneet hyvin vahvasti, että muun muassa iso rakenneuudistus, maakunta- ja sote-uudistus, on Suomessa toteutettava.

Arvoisa ministeri! Kysymys tähän liittyen: minkälainen luottoriski sisältyy siihen, että jostakin syystä maakunta- ja sote-uudistus esimerkiksi täällä eduskunnan lainsäädäntötyössä ei toteutuisikaan?

15.23 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kreikasta ei toivottavasti tarvitse enää puhua, mutta sitäkin enemmän on puhuttava Italiasta, kuten tässäkin keskustelussa on tehty.

Edustaja Haavisto esitti mielestäni hyvän kysymyksen siitä, mikäköhän on se oikea tapa vaikuttaa Italiaan. Kun unioni kovistelee Italiaa noudattamaan aiemmin tehtyjä sopimuksia, niin Italian populistihallitus, jossa taitaa olla vähän joka värin populistieja mukana, kääntää tämän omaksi edukseen osoittamalla, että EU on kauhea vihollinen, joka tällä tavoin sotkeentuu heidän hyviin aikomuksiinsa, ja kannatus sen kuin kasvaa. On pakko sanoa, kun on katsellut sitä, mitä tapahtui Kreikassa, ja nyt sitä, mitä tapahtuu Italiassa, että se tieto, se käsitys, että euro ei ole optimaalinen valuutta-alue, on vain vahvistunut, kun näitä Välimeren maita on katsonut.

15.24 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sinänsä tyypillistä EU:ta, että sinisilmäiset johtajat tekevät aamuyöstä punasilmäisiä päätöksiä, ja tästä täytyy sanoa, että tämä sinisilmäinen päätös oli tällä kertaa punaisten tekemä: punaiset silmät, sinisilmäinen päätös. Tämä neuvottelutulos, mikä saatiin, oli sentyyppinen kuin euroalue kokonaisuudessaan on, epäoptimaalinen, niin kuin edustaja Zyskowicz tässä sanoi. Toisaalta täytyy sanoa, että tässä salissa kaikkien eduskuntaryhmien jäsenet ovat jossain vaiheessa antaneet tukea Kreikalle, eli kyllä peiliinkin katsomisen paikka on, jos muille kauheasti kiviä heittelee.

Niin kuin edustaja Mölsä ryhmäpuheenvuorossa toi esille, niin pitäisi pystyä luomaan mekanismi euroalueesta erottamiseksi tai eroamiseksi. Ihmettelen edustaja Huhtasaaren puheenvuoroa siinä suhteessa, että olen ymmärtänyt, että ette halua erota EU:sta puolueena ja ette halua, että Suomea erotetaan EU:sta. No, miten ajattelitte sitten oikein erota eurosta, koska sitä pelkästään ei tällä hetkellä pysty tekemään?

Oleellista on se, että Kreikka pystyisi hoitamaan säällisesti omat velvoitteensa, ja siihen tämän hallituksen esityksen ja koko euroalueen pyrkimys tällä hetkellä on [Puhemies koputtaa] epäoptimaalisessa valuuttaunionissa.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

15.25 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikään ei ole ikuista, vaikka eurofanaatikot sanovat, että euro on ikuista. [Keskustan ryhmästä: Ei ollut Neuvostoliittokaan!] Kyllä se tulee hajoamaan, kun täällä jo kolme henkilöä on sanonut, että se on epäoptimaalinen, siinä on erilaiset taloudet, erilaiset mentaalit.

Ja ministeri Orpolle: Kreikka ei ikinä tule maksamaan velkojaan. Se on aikoinaan viisi kertaa jättänyt maksamatta, ja nyt tulee kuudes kerta. Me kaikki tiedämme tämän realismin, kun katsomme lukuja. Meidän pitäisi EU:ssa vaikuttaa siihen, että päästetään nyt, hyvän aika, irti eurosta, tehdään eurosta eroaminen mahdolliseksi. Sen pitää olla mahdollista, jotta päästään terveemmälle pohjalle.

Ja mitä tulee Elon kysymykseen, niin kyllä, en kannata nykymuotoista EU:ta ja haluan erota siitä. [Olavi Ala-Nissilä: Venäjän etupiiriin vaan sitten!]

15.26 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tästä Kreikasta nyt täytyy vaan keskustella, kun se on täällä päätöksenteon kohteena.

Tämä fundamenttien fundamentti euroalueella on, että jäsenmaat eivät maksa toistensa velkoja — jäsenmaat eivät maksa toisensa velkoja — ja jotta siitä pidetään kiinni, niin täytyy velkajärjestelyilläkin, lainojen maksun lykkäytymisellä, olla joku rajansa. Ei sitä voi äärettömiin jatkaa. Velanantajan etu voi tietyissä tilanteissa olla, että kun uskotaan, että velallinen laittaa asiansa kuntoon, niin maksuaikaa annetaan. Näin on nyt Kreikan kohdalla tehty. Nyt on tärkeää, että Kreikka saa selvän viestin, että siirrytään maksamaan näitä annettuja lainoja takaisin. Sen pitää olla yhtenäinen viesti, ja on tärkeää, että Suomi edustaa tätä kantaa ja sanoo, että me olemme tehneet nyt oman osuutemme, nyt on Kreikan tehtävä ryhtyä varautumaan velkojen takaisinmaksuun kaikkien velkojen osalta.

15.27 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kreikan tapaus on surullinen luku, ja on totta, että kreikkalaiset ovat aikanaan kaikkein eniten siitä kärsineet. [Kari Uotila: Kärsivät edelleen!] Siihenkin yhdyin, että tästä eteenpäin pitää myöskin vaatia Kreikalta, että lyhennykset hoidetaan, vaikka tiedämmekin, että se on erittäin haasteellista.

Mutta lähinnä ottaisin esille tämän pankkiunionin, jota nyt on pitkään valmisteltu. On odotettu, että löydettäisiin keino, jolla voitaisiin epäkurantit luotot katsoa eri koriin tai voitaisiin katsoa, mihin ne pistetään. Minun kysymykseni ministerille kuuluu nyt: mitä tälle pankkiunionille on tapahtumassa, mitä näille niin sanotuille epäkuranteille luotoille on mahdollisesti tapahtumassa, ja mitä tehdään Italialle, koska se on suurin uhka tällä hetkellä? Sen vaikutus korkoihin käsittääkseni heijastuu jo siellä lähialueella. Se ei ole kuin ajan kysymys, että se tarttuu sieltä eteenpäin, ja sen takia tänään tässä salissa käyty keskustelu Italiasta on todella tarpeen.

15.28 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muistan elävästi, kun perussuomalaisten puheenjohtaja Timo Soini lupasi ennen vaaleja, että jos perussuomalaiset ovat hallituksessa, ei senttiäkään Kreikkaan rahaa. Meni kaksi kuukautta vaalien jälkeen, ja kaikki perussuomalaiset, sekä nykyiset että entiset perussuomalaiset, joka ikinen, tässä eduskunnassa hyväksyivät Kreikan kolmospaketin.

Mutta, arvoisa puhemies, toivottavasti tästä päästään eteenpäin, niin että kun nyt kaikki ovat tässä jossain vaiheessa olleet mukana, niin vähemmän moralisointia ja enemmän eteenpäin katsomista. Minua mietityttää se, että nyt kun Kreikassa on ollut vasemmistohal-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

litus neljän vuoden ajan ja taloutta on saatu kuntoon ja samaan aikaan yritetty huolehtia tavallisista kansalaisista, niin mitä jos kokoomuslainen Nea Dimokratia nousee uudestaan valtaan — se Nea Dimokratia, se kokoomuslainen puolue, joka ajoi Kreikan tähän tilanteeseen. Jatkuuko se linja, jossa pidetään huolta kansalaisista ja taloudesta, [Puhemies koputtaa] vai palataanko sille tielle, jolle kokoomuslainen politiikka Kreikan ajoi? [Ben Zyskowicz: Miten kävi Syrizan vaalilupauksen?] — Talous on parantunut.

15.29 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Globalistien ja federalistien huijaus alkoi jo EU-kansanäänestyksessä, sillä tuolloin ei kerrottu kansalle, että tultaisiin viemään salassa markka pois ja euro tilalle. Tämä täytyy muistaa, että eletään yhä tällaisessa epärehellisyyden ilmapiirissä.

Täytyy tehdä nyt ihan selväksi vielä kaikille, että Halla-ahon perussuomalaisille eivät käy eurolainojen velkahelpotukset, tietenkään pääoman leikkauksista puhumattakaan. Ei tule myöskään tätä takausvastuuta pidentää, sillä tähän ihan selvästi lisää vain todennäköisyyttä, että tulee taas velkahelpotuksia. Tämä koko keskustelu, tämä koko ilakointi ja se esitys, että nyt eurovaluutta alkaa jotenkin taas onnistumaan, on vain yksi osa tässä jatkuvassa federalistien ja globalistien huijauksessa.

Puhemies Paula Risikko: Täällä on 13 vastauspuheenvuoroa, otetaan ne tässä vaiheessa. Sen jälkeen sitten ministeri vastaa, ja sitten mennään puhujalistalle.

15.31 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kreikka on mennyt oikeaan suuntaan, niin kuin tässä keskustelussa on useammasta suusta kuultu, ja Suomen vastuut eivät ole näiden toimien myötä kasvamassa, ja sekin on suomalaisten etu toivottavasti pitkässä juoksussa.

Katse kuitenkin kääntyy nyt entistä enempi Italian suuntaan ja Italian ongelmiin. Italian Viiden tähden liike, niin kuin edustaja Turunen totesi, ei ansaitse taloudenhoidostaan edes yhtä tähteä, ja meillä vielä jotkut haluavat ottaa tuosta puolueesta oppia ja tuoda niitä Suomeen. Hämmästelen kyllä sitä. Arvoisa ministeri Orpo, Italian tilanne: minkälaisena te näette sen ja minkälaiset mahdollisuudet Italiassa on selvittää tämän Viiden tähden liikkeen johdolla omista haasteistaan?

15.31 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomelle on ollut tärkeää, että näitten Kreikan vaikeitten tilanteitten osalta pystytään Kreikan velkakestävyyttä ja valtiontalouden tasapainoa parantamaan. Me sosiaalidemokraatit olemme edellyttäneet useampaan kertaan sitä, että vahvistetaan rahoitustoimien rinnalla aikaisempaa määrätietoisemmin talouskasvuun, investointiin ja työllisyyteen panostamista. Tämä on ollut meille tärkeä keskustelunaihe.

Minusta aika vähän tästä näkökulmasta on hallitukselta tullut erilaisia näkökulmia tämän asian eteenpäinviemiseen, ja olisin mielenkiinnolla nyt kuuntelemassa ministeri Orpon vastausta siihen, miten olette tälle puolelle panostaneet Suomen arvovaltaa ja keskustelukykyä näissä keskusteluissa erityisesti euroryhmässä. Kyllä minua kiinnostaa myöskin se, mikä teidän kantanne on tähän, missä vaiheessa ollaan nyt Kreikan laina-aikojen pidentämisessä. Näettekö, että tulevaisuudessa on joku raja saavutettavissa Kreikan lainahtojen pidentämisille?

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

15.33 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On syytä muistaa tämän asian yhteydessä: kun Suomi liittyi euroon 2002, niin ennen sitä päätöstä keskusteltiin tässä talossa vahvasti siitä, miten paljon euroon liittyy vakavia valuvikoja. Nyt sitten kun arvostellaan niitä toimenpiteitä, mitä tässäkin talossa on tehty, niin se on aivan sama asia — tämän talon toimenpiteiden teko — kuin se, että olisimme arvostelemassa palokuntaa, joka sammuttaa pyromaanin jälkiä. Elikkä tässä hoidimme tilannetta siten, että tehtiin päätöksiä, jotka toivat mukaan muun muassa heikkoja Euroopan eteläisiä valtioita, kuten Kreikan, Italian ja niin edelleen. Valtavat velkamäärät tulivat mukaan, eikä saatu mitään talousvastuuta näille päättäjille siellä. Sitähän tässä sairastetaan, ja tämän kanssa meidän on pakko elää. Pankkiunioni on tullut jo ja vahvistuu muka koko ajan, mutta on syytä muistaa sekin, että jos näiden euromaiden omat päättäjät eivät tunne talousvastuuta maissaan, niin siinä ollaan kyllä todella heikoilla jäillä eikä tulevaisuus kovin ruusuiselta näytä.

15.34 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, eteenpäin täytyy katsoa. Suomihan noudattaa näitä yhteisiä finanssipoliittisia sääntöjä. Toisaalta sitten taas Italia niitä ei noudata. Tämä on se ongelma. Meidän kantamme on se, että jokaisen EU-maan pitää vahvistaa omaa tasauskykyään. Se on se keskeinen asia, millä näistä ongelmista päästään eteenpäin.

Vakavimman ongelman minä oikeastaan näen siinä, että me emme ole vieläkään pystyneet katkaisemaan pankkien ja kotivaltion välistä kohtalonyhteyttä. Itse asiassa tämä EKP:n avoin piikki vaan pahensi asiaa, koska nytkin, jos katsotaan vaikka Italian valtionlainoja, niitä on siellä kotivaltiossa hyvin iso osa. Sen takia ehdotankin, että valtionlainojen pääomavaatimusta täytyisi lähteä nostamaan asteittain, ja jos pankilla on paljon kotivaltiolainoja, niin siltä pitäisi vaatia vielä enemmän pääomavaatimuksia.

Kaikkienensa sitten totean näin, että täytyisi pitää kiinni siitä eduskunnan 2012 hyväksymästä lausumasta, jonka mukaan tätä vaiheittaista, kumulatiivista päätäntävaltaa budjetin osalta [Puhemies koputtaa] ja lainsäädännön osalta ei saisi lähteä siivu siivulta viemään Suomelta pois. Siitä täytyy pitää kiinni.

15.35 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pontius Pilatuksella olisi paljon opittavaa siitä käsien pesusta, mitä tähän keskusteluun liittyy. Täytyy kysyä, että Timo Soiniko se nosti edustaja Tavion käden siellä suuressa valiokunnassa kesällä 2015, kun tästä Kreikka kolmesta äänestettiin. Ei ainakaan minun kättäni kukaan nostele, vaan nostan sen itse, jos haluan sen nostaa. Ja silloin nostin ja siitä kannan vastuun, niin kuin kannan kaikista päätöksistä, mitä teen tässä salissa tai edustajana muuten.

Tämä oli täysin uusi tieto perussuomalaiselta puolueelta, että haluatte erota sekä EU:sta että eurosta. Haluatte siis Suomen Ukrainan asemaan: Venäjän naapurivaltio, ei EU:ssa, ei Natossa. Minun ainakin olisi aika vaikea kaupitella tällaista ratkaisua suomalaisille ääntäjille, mutta toivotan teille siinä kohtuullista menestystä.

Edustaja Viitanen sanoi tässä demareiden sinänsä hyvänä linjana, että jokainen on vastuussa omista veloistaan. Tämä on hyvä linja, mutta kun tiedetään, että Italian kohdalla varmaan mitään ei tapahdu, ollaan tietynlaisessa asemasodassa ennen eurovaaleja, niin tämä kyllä tulee sitten demareille kysymyksenä seuraavalla hallituskaudella, jos olette hallitusvastuussa, pidätkö todella tämän linjan. Se jää vielä nähtäväksi. Itse linja on oikea ja hyvä, pitääkää siitä kiinni.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

15.36 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun Suomi liittyi EU:hun 23 vuotta sitten ja yhteisvaluutta euroon vähän myöhemmin, yksi tehokkaimmista houkuttelusloganeista oli: ”Ruokakassi halpenee huomattavasti.” [Eero Heinäluoma: Ja halpeni!] Ja kansa uskoi, koska poliitikot niin sanoivat. Mutta mikä on tilanne nyt? Suomen vastuut kasvavat koko ajan, ruoka on kallista ja Suomen viljelijät suuressa ahdingossa. Huoltovarmuuskin on jo vaarassa. Valtava takausvastuun kasvu Suomelle häämöttää, ja tämä Italian tilanne on vakava. Hallitus ei ole turvaamassa Suomen etua. Siksi perussuomalaisen edustaja Kankaanniemen esittämä epäluottamuslause hallitukselle on aiheellinen. Toistaiseksi olemme, toistaiseksi, vielä EU:ssa — ei tiedä, olemmeko enää tulevaisuudessa.

Valtiovarainministeri Orpo: mikä on mielipiteenne, tulevatko Suomen vastuut kasvaan, pysymään samoina lähitulevaisuudessa vai vähenemään?

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Turunen. [Eduskunnasta: Kolmannen kerran!] — Jos täällä on ryhmäpuheenvuoron pitäjiä ja he pyytävät puheenvuoroa ja siitä ryhmästä ei ole kukaan muu pyytänyt, niin on täysin mahdollista, että heille annetaan puheenvuoro ilman, että kommentoidaan, että kolmannen kerran. Sama juttu pätee teidän aivan kaikkien kohdalla: jos täällä paikalla ei ole muita puheenvuoron pyytäjiä siitä ryhmästä, on oikeus ja kohtuus, että ryhmäpuheenvuorojen pitäjiä täällä priorisoidaan. [Timo Heinonen: Oikein!] — Olkaa hyvä.

15.38 Kaj Turunen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Uotilalle sen verran, kun viittasitte tähän kokoomuksen ryhmäpuheeseen: todellakin sanoin sen, että takauksen voimassaolon jatkaminen ei lisää Suomen kokonaisvastuuta ja Suomen riskit voivat päinvastoin pienentyä, jos laina-aikojen kevennyksen myötä Kreikan talouden palautuminen helpottuu. [Kari Uotila: Se oli hyvä, sitä minä kehuinkin!] Tämä oli tarkka muoto siitä, ja kiitoksia siitä, että otit tämän olennaisen asian tässä esille.

Mutta valtiovarainministeriltä kysyisin vielä liittyen tähän pankkiunioniin. Kokoomuksenkin kanta on se, että riskien täytyy olla hallinnassa ja täytyy olla tiukka markkinakuri. Markkinakurista täytyy huolehtia. Liittyen pankkiunioniin, yhteiseen talletussuojaan, oletko sitä mieltä, että tämän riskien hallinnan täytyy olla kunnossa ja myöskin markkinakurista pidetään kiinni, ennen kuin koko EU:n laajuista talletussuojaa voidaan pankkiunionissa viedä eteenpäin?

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Uotila. — Tämäkin on ryhmäpuheenvuoron pitäjä, kolmannen kerran.

15.39 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! Toistan sen, että yhteinen valuutta ilman yhteistä finanssipolitiikkaa, suhdannetasausmekanismia ja kykyä puuttua euroalueen maiden sisäisiin ylijäämiin johtaa jatkossakin ongelmiin ja epätaoiseen kehitykseen, jota talouskurisäännöt pahentavat. Jotkut maat hyötyvät toisten kustannuksella, mutta vain häviäjiä rangaistaan. Oikeudenmukaisemmassa järjestelmässä yhteisesti leivottua hyvinvointia myös jaetaan oikeudenmukaisemmin, ei niin, että kaikki hyödyt menevät niille, joilla muutenkin menee hyvin. Tässä voi viitata esimerkiksi Saksan jatkuvaan suureen ylijäämään, joka on muiden alijäämiä, koska samalla euroalueella joidenkin ylijäämä on toisten alijäämää.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Mitä tulee sitten maiden keskinäiseen kohteluun, niin täytyy muistaa, että näitä vakaus- ja kasvusopimuksen ehtoja katsottiin läpi sormien silloin, kun syyllisiä olivat Saksa ja Ranska. Vasemmiston mielestä sääntöjä pitää noudattaa riippumatta siitä, ovatko kyseisissä maissa vallassa suurten eurooppalaisten puolueiden kaverit vai eivät.

Puhemies Paula Risikko: Vielä on viisi henkilöä, jotka ovat pyytäneet puheenvuoroa: Ala-Nissilä, Mölsä, Kankaanniemi, Huhtasaari ja Pekkarinen. Mutta Pekkarinen ei ole paikalla, ja Viitanen haluaa vielä käyttää puheenvuoron.

15.41 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulle jäi epäselväksi, kannattaako SDP suhdannetasausrahastoa Euroopan unionissa. [Timo Harakka: Hah hah!] Siihen olisi hyvä kuulla vastaus. Jäi epäselväksi myöskin se, mihin perussuomalaiset Suomea oikein vievät, onko se todellakin johonkin Venäjän etupiiriin vai mihin, kun sekä eurosta että EU:sta erotaan.

Sitten, arvoisa puhemies [Välihuutoja vasemmalta] — en ollut täällä eduskunnassa — vähän tätä arkeologiaa. Kreikan ajauduttua kriisiin — siis silloin ei ollut vakausvälinettä ja oli tieto, että IMF ei kykene hoitamaan — kahdenkeskisten lainojen korko- ja lyhennysohjelma asetettiin siten, että maalla oli insentiivi ensimmäisenä maksaa kahdenväliset lainat pois, kun se pääsee takaisin markkinoille hakemaan luottoa. Valitettavasti Kataisen hallituksen aikana kahdenvälisten lainojen ehdot muutettiin. Korko laskettiin lähelle nollaa ja maksuaika määritettiin todella pitkäksi. Voidaan sanoa, että nykyinen Kreikka-laina ei ole enää Vanhasen hallituksen laina, vaan se on Kataisen hallituksen laina. Alkuperäisillä ehdoilla annetusta lainasta Kreikka ehti maksaa tuntuvaa korkoa, kunnes korko lähes nollattiin. [Puhemies koputtaa] Islanti hoiti samalla tavalla lainansa hyvin pois, ja me saimme siitä korot. Kahdenvälistä lainaa Kreikalle [Puhemies: Aika!] ei saa koskaan antaa anteeksi, se on ihan selvä asia.

15.42 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tämä tulikin sopivasti, nimitäin tässä juuri laitoin muistiinpanoja, että pitää edustaja Ala-Nissilältä kysyä sitten, kun puheenvuoron saa, muistattekko yhtään teidän ryhmäpuhettanne, mitä sanoitte vuonna 2013. Silloin edustaja Lehtomäki hyvin jyrkästi vastusti, että minkäänlaisia pidennyksiä näihin velka-aikoihin ei saa tulla. Se oli tuhon tie. Se oli tuhon tie, ja nyt keskusta itse, keskustajohtoinen hallitus, on pidentämässä näitä laina-aikoja 10 vuodella. [Eduskunnasta: Entisestäään!] — Entisestäään. — Tässä on välissä 10 vuotta, mikä keskustalle ei käynyt, ja nyt tulee siten uudet 10 vuotta, mitä oikeastaan suositellaan ja kerrotaan, että kaikki hyvin.

Jonkinlaista johdonmukaisuutta, puhemies, haluaisin tässä. [Olavi Ala-Nissilä: Edustaja kaataa itselleen vaan!] Sosiaalidemokraatit ovat olleet oikeastaan ainoa eduskuntapuolue, jolla on ollut hyvin johdonmukainen linja, ja sen vuoksi, jotta se linja jatkuu tulevaisuudessa, me haluamme, ministeri Orpo, teiltä vastauksen siihen, tuleeko nyt loppu sille tielle, että jälleen kerran velkahelpotuksia annetaan. Meidän kantamme on tähän aivan ehdoton ja selkeä: näitä ei tule jatkaa, tie on kuljettu loppuun.

Puhemies Paula Risikko: Täällä on vielä kolme, ja sen jälkeen ministeri vastaa.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

15.43 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että perussuomalaisten linja on itsenäinen Suomi, niin itsenäinen, että meitä ei määräillä Brysselistä, Frankfurtista eikä Moskovasta.

Euroopan keskuspankki on todellakin viimeisen kuuden vuoden aikana ostanut esimerkiksi Kreikan lainoja seitsemisenkymmentä miljardia, ja Suomen osuus on suunnilleen 2 prosenttia siitä eli puolitoista miljardia. Tällainen vastuu on siirtynyt salaisesti keskuspankkijärjestelmän kautta suomalaisten veronmaksajien piikkiin, Kreikan lainoja. Samalla Kreikka on päässyt kalleimmista lainoistaan. Tämä peli ei nyt enää jatku eikä voikaan jatkua. Italian osalta on nyt tämän kuuden vuoden aikana suunnilleen 350 miljardia EKP ostanut valtion roskalainoja. Suomen osuus: noin 7 miljardia. Eli valtavat vastuut ovat tulleet tähän Suomelle, ja näin nämä maat ovat pysyneet toistaiseksi pystyssä. Tätä me emme kyllä hyväksy, että Euroopan keskuspankin kautta meidän vastuumme tällä tavalla kasvavat. [Eero Heinäluoma: Mutta Soini kolmonen käy!]

15.44 Martti Mölsä sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pysyvästi jäi mieleen viime kaudella, uutena kansanedustajana, vuonna 2011 ja 2012 — muistatko te, edustaja Viitanen, mitä te puhuitte [Pia Viitanen: Kyllä!] silloin, kun näistä lainajärjestelyistä käytiin laajempaa keskustelua? Te toistitte noin puolitoista vuotta sitä, kuinka te saitte piikin kiinni, kun tuli niin hyvät vakuudet [Pia Viitanen: Niin saatiin!] eli tuottojen vaihto. Puolitoista vuotta sama single pyöri.

Mikä teidän suunnitelmisianne meni pieleen, kun tämä piikki ei pidä? Pystytttekö siihen vastamaan? Puhuitteko te silloin potaskaa? [Eero Heinäluoma: Tuli Sipilän hallitus!]

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vastaus tähän heti.

15.45 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että tämä tuli esille, nimittäin ei se single vielä ole päättynyt, se on oikein pitkä LP-levy. Aion nimittäin edelleen muistuttaa siitä, että silloin kun sosiaalidemokraatit tulivat hallitukseen, linja muuttui. Koko Suomen yhteisesti hyväksymä linja muuttui tiukemmaksi, ja sosiaalidemokraattien edellyttämällä tavalla Jutta Urpilainen neuvotteli sinnikkäästi vakuudet suomalaisten veronmaksajien turvaksi. Ehkä teitä se hieman harmittaa, mutta tosiasia on, että Lontoossa on nyt se miljardi vakuuksia, mitä en ole nähnyt perussuomalaisten tai sinisten saavuttaneen omista maineteoissaan.

Sen sijaan, edustaja Mölsä, [Martti Mölsä: Piikki vuotaa!] kyllä hyvin muistan, mitä silloinen perussuomalainen Timo Soini puhui ennen vaaleja ja millaista vastuuta hän kantoi kansalaisten edessä. Hän kertoi koko kansalle, että nyt on piikki kiinni ja ei enää yhtäkään tukipakettia tule antaa. Hän kertoi, että kaikista muista asioista perussuomalaiset voivat neuvotella hallitukseen mennessään, mutta tämä on ehdoton, tästä ei edes neuvotella, piikki on kiinni. [Puhemies koputtaa] Ja miten kävi? Voi hyvä Sylvi!

Puhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Huhtasaari, ja sen jälkeen ministeri vastaa. Sitten mennään joksikin aikaa puhujalistalle.

15.46 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun johto pettää lupauksensa, se vaihdetaan. Onneksi Soinin sinisistä on päästy eroon.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Sitten haluaisin vastata edustaja Ala-Nissilälle, joka kysyy, mihin me olemme Suomea viemässä. No, siihen samaan rupusakkiin, jossa Islanti, Norja ja Sveitsi jo ovat. Itsenäinen valtio, jolla on itsenäinen päätösvalta ja mielellään vielä suora demokratia. Haluamme kehittää Suomea kohti suurempaa demokratiaa. [Timo Harakka: Kaikki pärjäävät jalkapallossa!] Tässä on kysymys nyt takauksen voimassaoloaikojen pidentämisestä, ja valtioneuvoston itsensäkin mukaan on kirjoitettu, että mitä pidemmälle takausaikaa viedään, sitä epävarmempi tilanne on.

Haluaisin myös kiinnittää huomiota Heikki Koskenkylän antamaan lausuntoon, että komissio tähtää merkittävään yhteisvastuun lisäämiseen, talouspoliittiseen vallan osittaiseen siirtämiseen komissiolle, keskitetyn päätöksenteon kasvuun ja riskien jakamiseen eurovaltioiden kesken. Tätäkö me haluamme? Kysymyksessä on hometalo. [Puhemies koputtaa] Se ei korjaamalla tule terveeksi. Miksi emme voi lähteä siitä?

15.47 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin niin, että on niitä maita, jotka pyrkivät vaikuttamaan siihen, mikä on Euroopan unionin tulevaisuus, ja sitten niitä Eta-maita, jotka ottavat kaikki säädökset suoraan EU:sta, joutuvat noudattamaan niitä, mutta eivät pysty vaikuttamaan. Ja jos esimerkiksi on vaara — ja se on pysyvä vaara — että komissio pyrkii keskittämään itselleen liikaa valtaa, niin silloin nimenomaan äänivaltaiset jäsenmaat ovat niitä, jotka pystyvät antamaan paremman vaihtoehdon sille ja luomaan sitä jäsenmaiden välistä yhteistyötä, joka on rakentava vaihtoehto sille, että huudellaan sivusta mutta joudutaan kuitenkin tekemään niin kuin Brysselissä herrat määräilevät.

15.48 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä nyt on kaiken huippu, että tämän keskustelun yhteydessä ryhdytään sanomaan, että ratkaisu on se, että Suomi jättää sekä euroalueen että Euroopan unionin ja, niin kuin täällä edustaja Harakka totesi, siirtyy Eta-maiden äänettömien yhtiömiesten joukkoon. Siinä ei kyllä paljon valtiomieskykyä tai valtionaiskykyä tarvita, kun tätä linjausta tekee. Olen nimittäin itse ollut valtiovarainministerinä Ecofin-neuvoston puheenjohtajana paikan päällä, kun Sveitsi, Norja, Islanti kuittaavat ne puolen vuoden aikana tehdyt tuhannet liuskat. Se oli yksi kokous, jossa kysyin, käyvätkö nämä puolen vuoden aikaiset päätökset teille, ja kukin vuorollaan sanoi, että käy, ja sitten ilmoitin, että EU tarjoaa lounaan. [Naurua — Välihuutoja]

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Orpo, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

15.49 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kun luettelin nimiä alussa, niin vielä valtiovarainministereiden nimet Katainen, Urpilainen, Rinne ja Stubb ja ehkä vielä vastuunkantajista kyllä perussuomalaisten puheenjohtaja, sinisten edustaja Soini pitää mainita myöskin. Siis kaikki edellä mainitsemiäni lisäksi ovat olleet tekemässä näitä päätöksiä — siis kaikki — ja kaikki eduskuntaryhmät, ja ne ovat olleet tärkeitä. Me olemme paljon paljon paremmassa tilanteessa Kreikan kanssa kuin olimme vaikkapa muutama vuosi sitten, jolloin Kreikka ja sitä myötä euroalue olivat kriisin partaalla. Kreikka on palautunut markkinoille, tai on irti ohjelmasta, ja näkymä on parempi. Nyt se on kreikkalaisista kiinni, ja täytyy toivoa, että myöskin kreikkalaiset päätöksentekijät kantavat vastuutaan. Siellähän on noudatettu nyt sitä kuripolitiikkaa, ja te nyt vasemmistoliitossa pelkäsit-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

te, että siitä kuripolitiikasta luovutaan, jos tulee puolueen vaihto. En ihan aina ymmärrä tätä logiikkaa, mutta ehkä se jonain päivänä aukeaa.

Mutta kun katsotaan taas eteenpäin, mielestäni pankkiunionin kehittäminen on oleellinen asia. Pankkiunioni suojaa myöskin euroaluetta. Se on oleellinen osa euron vakautta. Meillä on itse asiassa ensi maanantaina ylimääräinen euroryhmä ja joulukuussa toinen, ja sen jälkeen on euro summit päämiestasolla, jossa on tarkoitus sopia backstopista eli vahvasta vararahastosta, joka perustetaan EVM:n yhteyteen. Kun siitä mennään eteenpäin, meidän pitää ehdottomasti Suomea pyrkiä yhteiseen talletussuojaan, mutta se vaatii aivan ehdottomasti, kuten täällä on todettu, riskien vähentämistä.

Ongelma on nyt se, että ne riskit ovat ennen kaikkea italialaisissa pankeissa, ja kun me tiedämme Italian tilanteen, niin en ole tämän suhteen kovin optimistinen, eli yhteinen talletussuoja on jossakin hyvin kaukana tulevaisuudessa. Se on ehdottomasti suomalaisen tallettajan ja veronmaksajan etu, ja meidän pitää tehdä töitä, että sinne päästään. EVM:n kehittäminen, kuten totesin jo aikaisemmassa puheenvuorossa, on aivan oleellista, vahvalla velkajärjestelymekanismilla.

Eli nämä ovat asioita, joita pitää tehdä euron kehittämisen eteen.

Edustaja Rinne kysyi aivan oikein, mitä me teemme euroalueen ja EU-alueen kasvun, työllisyyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi. Sieltä löytyy meille suomalaisille kaikille, uskon, tärkeitä asioita: sisämarkkinoiden kehittäminen, digitaalisten sisämarkkinoiden kehittäminen, pääomamarkkinaunionin kehittäminen, kasvun tukeminen, osaamiseen panostaminen ja niin edelleen. Näitä kaikkia asioita käsitellään euroryhmän pöydässä lähes joka kokouksessa, mutta se on tärkeää, että meidän täytyy yhdessä valmistautua puheenjohtajakauteen, jolloin Suomen pitää nostaa näitä esille ja ajaa uuden komission työohjelmaa.

Italian tilanteesta tuli useita kysymyksiä: Kyllä, on syytä olla huolissaan. Italian velkailanne on erittäin vaikea. Pankkisektori pitää sisällään riskejä, ja Italiassa on hallitus, joka ei budjettiesityksessään noudata lähellekään yhteisiä sääntöjä. Nyt oli aivan oikein, että komissio puuttui määrätietoisesti ja vaatii Italian hallitusta korjaamaan budjettiesityksensä, mutta en ole ollenkaan toiveikas, että se ratkaisu heti löytyy, vaan dialogi komission ja Italian hallituksen välillä jatkuu. Sen on johdettava ennemmin tai myöhemmin tilanteeseen, jossa yhteinen sävel löytyy ja Italia noudattaa sääntöjä. Muutoin voimme olla siinä tilanteessa, että Italia suurena taloutena alkaa horjuttamaan markkinoita ja korot nousevat ja tämä laajenee muihin, erityisesti Välimeren maihin, jotka ovat tällä hetkellä hyvällä polulla. Portugali on hyvällä polulla entisenä ohjelman maana, Espanja on hyvällä polulla. Ne ovat korjanneet, erityisesti Espanjassa vielä viime vuonna, riskipankkeja pankkiunionin mekanismien välityksellä. Eli tehdään oikeita töitä.

Haluan muistuttaa kaikille, että mielipidetutkimusten mukaan 70 prosenttia suomalaisista kannattaa EU-jäsenyyttä. Euron kannatus on samaa luokkaa. Suomalaiset ovat viisasta kansaa ja ymmärtävät, että meidän paikkamme on Euroopassa ja meidän pitää olla mukana kehittämässä niin Euroopan unionia kuin meidän yhteistä valuuttaa. Siksi esimerkiksi näiden aiheiden osalta Suomi on aivan keskeisessä roolissa tämän niin sanotun hansaryhmän kanssa — kahdeksan pienempää Pohjois-Euroopan maata, ja meitä yhdistää yhteinen ajatus siitä, miten me haluamme euroaluetta kehittää, ja meitä kuunnellaan sekä pankkiunionin kehittämisessä että euron kehittämisessä. Jos Suomi on aktiivinen ja haluaa ottaa tilaa, sitä on myöskin tarjolla ja sitä saa, varsinkin tilanteessa, jossa Saksan ja Ranskan, kummankin, politiikassa on sisäisiä haasteita. Tätä hansaryhmää todella kuunnellaan tällä hetkellä, ja Suomen kannattaa ehdottomasti käyttää se tilanne, ja kyllä me käytämme.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle. 5 minuuttia on suositusaika.

15.54 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! [Olavi Ala-Nissilä: Kannattaako SDP suhdannerahastoa?] — Pidetään kuitenkin puhetta nyt tästä asialistalla olevasta asiasta. — Valtioneuvoston tiedoksianto päättyy virkkeeseen, jossa sanotaan kyseisen asian olevan teknisluontoinen ja ettei siihen liity minkään uuden tuen antamista. Kovin usein tällaisten sanojen pitäisi herättää epäilystä. Tiedonanto sisältää kuitenkin pitkän listan päätöksiä, joiden kautta eduskunta on selvittänyt asiaa, ottanut siihen kantaa ja sitoutunut tehtyihin päätöksiin. Myös opposition vastaesitykset on käsitelty ja pöytäkirjoihin kirjattu. Kansanvallan kontrolli on toiminut, eikä tässäkään asiassa ole aihetta pauhata EU:n demokratiavajeesta.

Kaikessa teknisyydessään tiedonanto sivuuttaa tähän kuuluvat periaatteelliset kysymykset. Se jättää käyttämättä tilaisuuden keskustella Kreikan ja muiden tämän vuosikymmenen kriisimaiden asioiden hoidosta. Se jättää käyttämättä tilaisuuden keskustella eurojärjestelmän nykytilasta ja tulevaisuudesta.

Arvoisa puhemies! Kreikan, Irlannin, Portugalin ja Espanjan ongelmat antoivat monelle aiheen ennakoida euroalueen hajoamista ja yhteisestä rahasta luopumista. Ratkaisuehdotuksia, pelastusohjelmia, moitittiin kalliiksi, tehottomiksi ja epäoikeudenmukaisiksi. Kriitikki oli ja on yhä suurelta osin perusteltua. Varsinkin jälkeinpäin on helppo kertoa, mitä olisi pitänyt tehdä toisin. Perusasiaa ei kuitenkaan pidä unohtaa: euroalue on yhä koossa, kriisimaiden taloudet on yksi toisensa jälkeen kammattu kasvu-uralle.

Kreikan tukipakettien osalta on myös paikallaan todeta, että kokemus on opettanut. Ensimmäinen tukiohjelma tehtiin samalla tavoin kuin kansainväliset vakauttamispaketit yleensä: annettiin tukea ja ehdotettiin talouden rakenteen uudistamista. Siinä ei otettu huomioon tilanteen erityisluonnetta — sitä, että tuen antajat olivat samassa veneessä tuen saajan kanssa. Suomen lähtiessä toiseen tukipakettiin oltiin jo jotain opittu: Suomi turvasi omia saataviaan vakuusjärjestelyllä. Menettely kestää jälkiviisaimmankin kritiikin.

Kriisistä ja kriisinhoidosta on syytä ottaa oppia laajemminkin. Tärkeä oivallus on seuraava: Suuret uudistukset ja laajat järjestelmät eivät tule valmiiksi suunnittelemalla ja perussopimuksia laatimalla. Elävä elämä ja historian opetukset muokkaavat järjestelmää ja tekevät siitä toimivan. Keskuspankin aktiivinen rooli, nyt puheena olevan ERVV:n luominen, sittemmin ESM:n luominen ja työn alla olevat ratkaisut ovat esimerkkejä siitä, että kriisien opetukset muokkaavat järjestelmää.

Arvoisa puhemies! Pahin on ohi Kreikassa ainakin tällä erää. Maan ongelmat saivat alkunsa sen omista päätöksistä, mutta ei syyllisiä enää maksa vaivaa kaivata. Sen sijaan kaivataan ratkaisuja tuleviin haasteisiin. Parhaillaan on käynnissä keskustelu EU:n komission ja Italian hallituksen välillä. Italia haluaa kasvattaa budjettivajetta hallituksen aiemmin sopimasta noin kolminkertaiseksi. Ensi alkuun Italian hallitus katsoi sillä olevan jakovaraa tulevasta kasvusta. Nyt kasvuennusteiden heikennyttyä se katsoo kyseessä olevan elvytyspaketti. Useimmat asiaa kommentoineet taloustieteilijät pitävät Italian ongelmia rakenteellisina. Niitä ei elvyttämällä ratkaista.

Italiassa kyseessä on ääriilikeille tyypillinen poliittinen strategia. Jos ongelmia tulee, niin syytetään ulkopuolisia, tässä tapauksessa Brysseliä. Ongelmistahan ääriaineokset elävät. Eurojärjestelmää kehitettäessä ei kuitenkaan pidä sivuuttaa sitä, että sen on kestävä myös poliittisia riskejä. Jos kansalaiset jossakin maassa haluavat politiikan suuntaa muuttaa, on se otettava vakavasti. On käytävä aitoa vuoropuhelua. Kreikan tapauksessa maan

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

hallitus ja parlamentti hyväksyivät, että tervehdyttämistoimien vaihtoehtona oli ero eurosta. Kreikka päätti itse, että sen seuraukset olisivat olleet pahempia. Myös Italian kanssa käytävässä keskustelussa on tuotava vaihtoehdot esille. Tämän jälkeen kansa päättää. EU:ssa jokainen jäsenmaa päättää itse sille kuuluvista asioista. EU ei ole mikään pakkovalta. EU perustuu jäsenmaiden vapaaehtoiseen yhteistyöhön ja sopimuksiin.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää tässä tiedonannossaan ERVV-valtiontakauksen voimassaoloajan pidentämistä. Vuosiluku 2070 muuttuu vuosiluvuksi 2082. Tämä esitys on enemmältikin teknisluontoinen, mutta kaukaisten aikojen ei pidä antaa hämärtää perusasiaa. Kysymys on tulevien sukupolvien vastuista, joita emme saa kohtuuttomasti lisätä. Pidetään kiinni nyt päätettävästä esityksestä.

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Orpolla jäi vastaamatta erääseen kysymykseen. — Olkaa hyvä, minuutti.

16.00 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kiitos tästä mahdollisuudesta. — Joo, kysyttiin useampaankin otteeseen, onko tämä nyt viimeinen kerta. Arvoisat edustajat, siksi tämä tehdään, että lainaohjelmaa ei pitäisi enää jatkaa, ei pidentää ja jotta se on sellainen, että Kreikka pystyy tätä hoitamaan. Mutta kun se on kiinni Kreikan päättäjistä tulevina vuosina, Kreikan hallituksesta, Kreikan taloudesta, niin minä en sitä heidän puolestaan voi luvata. Kaikki on tehty euroryhmän puolesta, ja Suomi on siinä osallisena, että tämä olisi viimeinen lainaohjelman pidennys. [Kari Uotila: Jonkin verran korkotasokin voi vaikuttaa!]

16.01 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! EU-eliitille euro on enemmän poliittinen projekti kuin taloudellinen asia. Euron projekti on osoittanut EU:n johtajien kyvyttömyyden. Nytkin Suomessa Sipilän hallitus — tai paikalla oleva valtiovarainministeri Orpo — istuu jalat tutisten, kädet ristissä toivoen, etteivät etelän euromaiden kriisit laukea päälle ennen vaaleja. Jos niin kävisikin, varmaan hallituksella on selitykset takataskussa jo valmiina. Valtiovarainministeri Orpo on alkanut hallituskumppanien kanssa puhua muunneltua totuutta ja vienyt sen niin pitkälle, että he hehkuttavat Kreikan olevan kuivilla ja Suomen saavan rahansa takaisin. Tämä härski esitys alkoi jo viime juhannuksena.

Suomi ei saa rahojaan takaisin, vaan seuraa helpotuksia toisensa perään. Kreikan julkisen talouden velka oli viime vuonna yhä 178,6 prosenttia. Muiden etelän euromaiden taloudet kriisiytyivät myös, näillä näkymin seuraavana — no, jo kriisiytynyt — Italia. Euroalueen ongelmat eivät siis katoa minnekään, vaan kriisi puhkeaa taas. Milloin, se on vain ajan kysymys. Suomen pitää varautua siihen, että euroalue kaatuu. Tilanne voi eskaloitua nopeasti, joten valmistautuminen olisi tärkeää. Euroalueen yhteisten velkojen takaisinmaksu siirtyy aina vain kauemmas ja kauemmas tulevaisuuteen. Nyt puhutaan siitä, että ERVV:n varainhankinnan takausten on oltava voimassa vuoden 2082 loppuun asti. Vuoden 2082 loppuun asti! Kuinka moni meistä on sitä loppua näkemässä täällä?

Suomalainen lainaa nyt rahaa, ja federalistit koijaavat, että lastenlapset näkevät takaisinmaksun. Federalistien harjoittama epäisänmaallinen politiikka on tehnyt Euroopasta kaoksen ja haavoittuvan. Me tarvitsemme kansallismielisten puolueiden nousua, että rakas Eurooppamme saadaan takaisin jaloilleen ja kansakunnat itsenäisiksi.

Kannatan edustaja Kankaanniemen tekemää epäluottamuslause-esitystä.

16.04 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa herra puhemies! Kun on kuunnellut kymmenen eduskuntapuolueen puheita, yhdestoista puolue ei tainnut osallistua keskusteluun, niin voi todeta, että jokainen puolue oli mielestään toiminut alusta loppuun johdonmukaisesti oman linjansa mukaisesti. Rehellisesti sanottuna varmaan jokainen puolue on tehnyt virheitä, mutta pyrkinyt toimimaan myös parhaan ymmärryksensä ja kykynsä mukaan kaikissa tilanteissa.

Tavallaan mielenkiintoista minusta on se, että toiset puolueet puolustavat edelleen sitä linjaa, jota ovat pitäneet, toiset yrittävät unohtaa kokonaan sen, mitä ovat tehneet. Nykyiset perussuomalaiset ovat tehneet melkoisen kuperkeikan moneen kertaan. Ensin he vastustivat ennen vaaleja jyrkästi kaikkia mahdollisia paketteja euroalueella. Luvattiin, että ei senttiäkään Kreikkaan, jos perussuomalaiset ovat hallituksessa. Kaksi kuukautta siitä meni, ja perussuomalaiset hyväksyivät Kreikka kolmosen. Joka ikinen perussuomalainen, sekä nykyinen että entinen, äänesti tämän paketin puolesta. Ja on turha sanoa, että silloinen johto, sillä te jatkoitte sen johdon alaisuudessa yli kaksi vuotta, mukisematta äänestitte myös jokaisen perusturvaleikkauksen puolesta, jokaisen indeksijäädytyksen puolesta, jokaisen lääkekorvausten heikennyksen puolesta. Silloin ei tätä mutinaa tullut, mutta nyt on ihan kuin olisi uudestaan synnytty, kaikki on taakse jäänyt, mitä on tehty. Sen sijaan vasemmistoliitto edelleen kertoo, mitä on tehnyt, on osasta toiminnasta ylpeä, osasta voidaan todeta, että ei mennyt aivan sillä tavalla, kuin itse toivoimme. [Laura Huhtasaari: Takinkäyntö!]

Jos ajatellaan tätä euron pidempää historiaa, niin ensinnäkin ensimmäisen kerran tämä Kreikan tilanne... Kun Kreikasta nyt puhutaan, niin siellähän on todella 40 vuotta, sotilasjuntan kukistumisesta lähtien — eräs muuten toivoi sotilasjunttaa takaisin kaduille Kreikkaan — kaksi puoluetta johtanut maata, luonut korruptoituneen järjestelmän, hyvä veli -järjestelmän, järjestelmän, jossa veroja kierrettiin, veroja ei tarvinnut maksaa, ja tämä ajoi Kreikan siihen tilanteeseen, jossa se oli. Kaksi puoluetta vuoron perään tandemina johti maata. Nyt vallassa on ollut neljän vuoden ajan vasemmistopuolue Syriza, jota pidettiin Euroopan pahimpana häirikkönä. Kuitenkin erittäin, erittäin vaikeita, erittäin kovia, erittäin vastenmielisiä päätöksiä tehneenä se on saanut Kreikan talouden tilanteen parantumaan. Muistan vaan, kuinka täällä pidettiin vastuuttomana sitä, että vasemmistoliitto tuki Alexis Tsiprasia ja Syrizaa Kreikan johtoon. Nyt täällä kaikki ovat kiitelleet, miten Kreikan talous on parantunut. Vedätekö takaisin nämä puheenne, mitä silloin esititte?

No, Kreikalle annettiin, Vanhasen hallitus antoi ensimmäisen paketin. Siinä paketissa annettiin miljardi euroa riihikuivaa rahaa Kreikalle. Silloinen pääministeri Vanhanen kehuu, että se on hyvä bisnes, me saamme hyvän koron tälle rahalle. Silloin me sanoimme jo, että näitä rahoja ei tulla näkemään, ja itse asiassa sen me sanomme edelleenkin: niitä rahoja ei tulla näkemään.

Sen jälkeen Kreikka kakkosessa oli sijoittajavastuu, joka oli meidän toinen päävaatimuksemme kaikille paketeille. Äänestimme myös Irlanti-pakettia ja Portugali-pakettia vastaan, koska niissä ei ole sijoittajavastuuta. Kreikka kakkosen ongelma oli se, että Kreikka ykkösessä, Vanhasen hallituksen aikana tehdyssä paketissa, oli jo pelastettu ranskalaiset, saksalaiset pankit ja sijoittajavastuu osui eri joukkoon.

Arvoisa herra puhemies! On tässä eurokriisin hoidossa ollut paljon ongelmia, emmekä ole tyytyväisiä esimerkiksi Kreikan tilanteeseen, tavallisen kreikkalaisen kansan tilanteeseen. Se on edelleen hirvittävä, vaikka parempi kuin pahimmillaan, jolloin ihmiset eivät saaneet lääkkeitä, ihmiset eivät saaneet ruokaa. Tulevaisuudessa pitää miettiä, miten me

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

huolehdimme siitä, että demokratia toteutuu, miten huolehdimme siitä, että heikoimmassa asemassa olevat ihmiset eivät joudu maksamaan kaikkein kovinta hintaa kriisistä, johon he ovat kaikkein vähiten itse syypäitä. Ja tässä, täytyy sanoa, vasemmisto ei onnistunut. Me yritimme, sen lisäksi, että vaadimme sijoittajavastuuta, puhua ja vaatia sitä, että huolehdittaisiin kaikkein heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä näissä maissa, mutta tässä emme onnistuneet niin hyvin. Euroopan kova linja ajoi läpi.

Arvoisa puhemies! Koska tästä pitää oppia, nimenomaan tästä jälkimmäisestä, minkä nostin esille, niin sen vuoksi kannatan edustaja Uutilan tekemää epäluottamuslausetta.

16.09 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tämä kreikkalaisten kärsimystie on muistutus meille päättäjille. Kun päättäjät tekevät virheitä, kansalaiset joutuvat kärsimään, tavalliset ihmiset joutuvat kohtuuttomiin vaikeuksiin. Eivät ainoastaan vastuuttomat kreikkalaiset poliitikot selvinneet seuraamuksista, vaan myös ne kuripartion jäsenet eli kansainvälisten instituutioiden korkeimmat virkamiehet, jotka panivat toimeen lainaohjelman ehtoja. He ovat siirtyneet nyt toisiin hotelleihin ja uusiin maihin. Sen sijaan Kreikassa lapsia on jäänyt rokottamatta, kun siihen ei ollut enää varaa. Jopa tuberkuloosi palasi kadulle, ja kadulle joutuikin yhä useampi. Maasta muuttivat kaikki, jotka kykenivät, ja loput joutuivat vastaanottamaan siirtolaisten joukot Afrikasta ja Lähi-idästä. Ei ihme, että tässä tilanteessa uusnatsien kuolemanpartiot valtasivat Ateenan katuja.

Iloitsemme siitä, että Kreikan talous on talouden pinnallisimittarein taas jaloillaan, mutta toistan edelleen sen kritiikin, jonka sosiaalidemokraatit esittivät jo kesällä 2015: tämän rahoitusohjelman ja tämän talouskurin ohella ei kiinnitetty tarpeeksi huomiota aitoihin talouskasvun edellytyksiin, investointeihin ja niihin oman työllisyyden edellytyksiin, joilla kreikkalaiset olisivat saaneet kohtalonsa omiin käsiinsä. Emmekä me sosiaalidemokraatit keksineet tätä havaintoa siitä, että tämä talouskuriohjelma oli liian rajallinen. Itse asiassa se oli IMF:n eli Kansainvälisen valuuttarahaston omaa itsekritiikkiä tästä ohjelmasta, jota he olivat itse panemassa liikkeelle, ja siltä osin se epäonnistui.

Siksi onkin tärkeää tehdä yksi tarkennus. Kun me puhumme Kreikan veloista, puhumme tosiasiaissa Ranskan, Saksan ja Britannian pankkien veloista. Vuoteen 2013 mennessä maksetuista 200 miljardista lainaeurosta puolet ei edes käväissyt Kreikassa, vaan palautui välittömästi bumerangina takaisin saksalaisten, ranskalaisten ja brittiläisten keinottelijapankkien tileille. [Eero Heinäluoma: Näin kävi!] Suurin osa tästä puolikkaastakin jäi pankkeihin samalla, kun Kreikka ja nimenomaan Kreikan kansa pantiin tähän kiristyspenkkiin. Eurooppalaisen, siis myös suomalaisen, veronmaksajan eurosta päätyi asunnottomaksi joutuneen kreikkalaisen avuksi vain 23 senttiä, joten tämä kärsimys on niin suurta, että ainakaan itseni ei tee mieli heristää opettavaisesti sormea kenellekään. Ja kiitän ministeri Orpoa ja hänen edeltäjänsä ministeri Stubbia, jotka ovat kyllä hyvin oivaltaneet sen inhimillisen hinnan, jonka kreikkalaiset ovat tästä ohjelmasta maksaneet, ja myöskin jaan sen ihailun siitä sitkeydestä ja sisukkuudesta, jolla siitä on suoriuduttu. [Eero Heinäluoma: Sen verran pitää heristää, ettei toistu!]

Pankkien suojeleminen oli syy, miksi Kreikan lainajärjestelyssä 2010 ei noudatettu sijoitusvastuuta kuten markkinataloudessa pitäisi, eli se, joka rahastaa riskit, myös maksaa riskeistä, kun ne laukeavat. Ja nyt käsillä oleva ERVV-takaus pohjautuu tuohon pankkipelastuslainaan. Sittenmin Suomen hallitus on ankkuroinut yhteisten rakenteiden pääperiaatteen sijoittajavastuun, ja tästä kiitos myös valtiovarainministeri Orpolle ja hänen joukkue-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

eelleen. Sittemmin kriisimaiden lainoitus on keskitetty EVM-mekanismiin, ja tietenkin Euroopan keskuspankki on valtavilla tukistoilla hankkinut jäsenmaiden velkakirjoja.

Arvoisa puhemies! Italian vastuutonta finanssipolitiikkaa on tänään salissa moni paheksunut, ja kuten kerroin, kävimme suuren valiokunnan delegaatiolla vierailulla Roomassa kuukausi sitten. Tapasimme ministerin ja korkean valtiosihteerin, ja huoli talouspolitiikasta vain syveni. Miten siis käy pankkiunionin, kun Italia oli jo valmiiksi ongelmallisin jäsen? Valiokunnan kuulema asiantuntija tokaisi tylästi: ”Pankkiunioni on kuollut.” Näin siis käy, kun kansallinen itsekkyyks ylittää yhteisen vastuuntunnon. Tulee mieleen se vanha vitsi liikennetutkimuksesta. Sen mukaan 95 prosenttia autoilijoista kannattaa joukkoliikennettä muille. Vastaavasti jotkut EU-maat edellyttävät yhteisvastuuta muilta. Italian hallitus ei esitä vähääkään harrastusta yhteisiin vastuisiin ja keskinäiseen solidaarisuuteen. Sama pätee toivottavasti myös toisinpäin: Mitä tiukemmin suhtaudumme yhteisvastuuseen, sitä rakentavammin sitten luomme keskinäisiä vakuutusmenettelyitä, varautumista riskeihin ilman tulonsiirtoja. Emme rehvas tele yhteisvaluutalla, mutta ajattelemme vastuulla, ajattelemme kokonaisuuden etua.

Olemme ministeri Orpon kanssa samaa mieltä siitä, että pankkiunioni on tärkeä, mutta esitin kysymyksen, johon en saanut vastausta, joten toistan sen toiveikkaasti nyt. Voisiko hansaryhmä tai voisivatko muut halukkaat keskenään sopia pankkiunionin ehdoista ja ottaa mukaan ne maat, jotka täyttävät ehdot? Muuten jäämme vaille suojaa ja turvaa 2020-luvulla, joka näillä näkymin on taloudellisesti epävakampi ja kuoppaisempi kuin nyt. Ministeri Orpo, edetäänkö niiden kanssa, jotka kykenevät ja haluavat?

16.15 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Euro on poliittisin perustein rakennettu epäoptimaalinen valuutta-alue. Pieleen meni. Tanskalla on opt-outit, Tanska ei aio liittyä euroon, tietenkään, koska Tanskan talousviisaat näkivät jo ennalta, että he eivät halua luopua itsenäisestä rahapolitiikasta. Ruotsin sen sijaan olisi pitänyt liittyä niin kuin Suomenkin, mutta Ruotsi ei varmaan aio kertoa, millä vuosisadalla aikoo liittyä euroon, varsinkin kun tulokset ovat nähtävissä. Pieleen meni myös EU-projekti. Jos me katsomme, millaisia maita on jonossa ehdokkaaksi tai millaisia ”ehdokasehdokasmaita”, niin siellä ei nettomaksajia ole joukossa.

Ajatteleeko edustaja Heinäluoma, että Tanska sen takia teki opt-outin, koska se koki, että euro olisi heille hyväksi vai haitaksi? Ajatteleeko edustaja Heinäluoma, kun hän vähän jo sääli Islantia ja Norjaa ja Sveitsiä, kun ne eivät kuulu EU:hun, että heillä menisi vielä paremmin, jos he kuuluisivat EU:hun? Minkähän takia nämä maat eivät ole ehdokasmaissa? Minkä takia Sveitsikin veti hakemuksensa pois EU:sta ja jäsenyydestä ja myös Islanti veti ehdokasjäsenyytensä pois eivätkä ne enää halua olla edes ehdokasmaita? Johtuisiko se siitä, että EU:kin on epäonnistunut projekti ja tulokset ovat nähtävissä?

Tässä on nyt kysymys takausten voimassaoloaikojen pidentämisestä, ja se tarkoittaa sitä, että tämä on tekohengitystä. Siis pihvi on se, että jälleen tekohengitämme projektia, poliittista projektia nimeltä eurorahaliitto, ja aina kun me pidemmälle pistämme takausaikaa, niin sitä epävarmemmaksi viemme tilannetta. Erityisen huolissani olen siitä, mihin tämä eurojuna koko ajan menee.

Kansallismielinen politiikka tarkoittaa sitä, että oma kansa ensin, ja mitä pahaa siinä on? Kansallismielinen politiikka tarkoittaa sitä, että kysytään kansalta ja vähintään pidetään edustuksellisella demokratialla päätösvalta. Kuitenkin tässä EU-projektissa ja europrojektissa rahoitustukea koskeva päätöksenteko halutaan muuttaa vahvistetuksi määräenemmis-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

töksi, mikä tarkoittaa sitä Suomen näkökulmasta, että pieniltä mailta, kuten Suomi, ei jatkossa enää kysytä mitään. Määräenemmistön päätöksillä vain Saksalla, Ranskalla ja Italialla on oikeus tehdä päätöksiä. Näin ollen Suomi voisi joutua maksamaan enimmillään 11,14 miljardia euroa lisää pääomaa EVM:lle, vaikka olisi äänestänyt rahoitustukipäätöksiä vastaan.

Erityisen tärkeä on Heikki Koskenkylän lausunto, minkä hän on eduskunnalle antanut, että ”komission ehdotus tähtää merkittävään yhteisvastuun lisäämiseen, talouspoliittisen vallan osittaiseen siirtämiseen komissiolle, keskitetyn päätöksenteon kasvuun ja riskien jakamiseen eurovaltioiden kesken”. En ymmärrä, miksi mikään valtio, kansallisvaltio, haluaisi siirtää päätöksenteon pois ylikansallisille elimille. En ymmärrä imperialistista politiikkaa, koska me tiedämme sen, että ilman kansallismielisyyttä suomalaista todellisuutta ei olisi edes olemassa. Sen Norja, Islanti ja Sveitsi ovat halunneet säilyttää, ja me ainoana Pohjoismaana menimme siihen lankaan, että menimme tähän rahaliittoon mukaan, josta nyt jopa Sixten Korkman on sanonut, että se oli virhe. Nythän olemme myös huomanneet sen, että meillä on kymmenen menetettyä vuotta talouden kasvussa. Muualla maailmassa on noin 3—4 prosentin kasvua, me pääsimme tähän viimeiseen junaan. Meillä oma valuutta olisi auttanut, kuten Ruotsia silloin aikoinaan se auttoi. [Eero Heinäluoma: Mutta kuka haluaa Eta-maaksi?]

Joten Suomen on jätettävä euro pelastaakseen itsensä. Norja, Sveitsi ja Islanti ovat itsenäisiä maita. Se on se, mistä meidän pitää ottaa mallia. [Eero Heinäluoma: Noudattavat EU-lainsäädäntöä ilman, että saavat vaikuttaa siihen!]

16.20 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä euroasia, yhteisvaluuttasia, on varmaan niitä eniten keskusteltuja asioita tässä talossa. Kun Suomi liittyi euroon vuoden 2002 alusta ja muutama vuosi ennen sitä tähän tilivaluuttaan mukaan, niin sehän tarkoitti valtavaa muutosta meidän koko suomalaisessa yhteiskunnassa. Jo silloin, kun tätä päätöstä valmisteltiin tässä talossa, käytiin poliittista keskustelua, ja muistan muun muassa silloisen ja edelleen kansanedustajan vaativaa tehtävää hoitavan Mauri Pekkarisen vahvoja puheenvuoroja. Hänen viestinsä silloin oli hyvin selkeä: eurossa on vakava valuvika. [Eero Heinäluoma: Peesataan Ruotsia!] Se oli ihan selvä viesti silloin, ja se viesti ei ole kyllä osoittautunut vääräksi. Se valuvika näkyy edelleen.

Ja kun keskustelemme tänä päivänä ja ehkä syytämmeikin joitakin, kenen vika, niin perusasia tässä vianetsinnässä kuitenkin on se, että kun on kerran rakennettu talo, jolla on huono kivijalka, niin syytetäänkö sitten niitä talorakentajia? Aivan sama kuin syytettäisiin palokuntaa siitä, kun joku on sytyttänyt tulipalon, että sammutatte väärin. Siitähän tässä on kysymys.

Kun euroon liittyi sellaisia maita, Välimeren maita muun muassa, jotka saivat euron kautta ihan vapaan, täydellisen luottoluokituksen, viiden tähden luottokelpoisuuden, ja rajattomasti rahaa, niin siinä nyt sitten elämme tänä päivänä näitä laskuja maksamassa.

Euromaat velkaantuvat hullun lailla, ja kun sitten tapahtui tämä kuuluisa Lehman Brothersin kriisi 2008 syksyllä, niin ei se Lehman Brothersin vika ollut, sen kyseisen amerikkalaisen pankkiiriliikkeen, että tämä kriisi alkoi Euroopassa. Kyllä Euroopan pankit olivat luotottaneet, antaneet erilaisia luottoja, eri puolille Eurooppaa, eri puolille maailmaa aivan hillittömästi, ja valtiot olivat velkaantuneet, yritykset olivat velkaantuneet, kaikki olivat korviaan myöten velassa. Ilman Lehman Brothersiakin kriisi olisi tullut aivan varmasti. Se nyt vain sattui samaan aikaan ja sai siitä nimen, tämä koko euroalueen kriisi. Valtavat, val-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

tavat pankkivelat, sen me tiedämme. Siitä ei liene tässä talossa kovinkaan paljon erimielisyyttä.

Kun Kreikan kriisi alkoi, niin silloin luotiin Euroopan vakausmekanismi EVM ja sitten tämä ERVV, jota tänään käsittelemme. Ja on syytä muistaa se, että kun näillä mekanismeilla pelastettiin Kreikkaa, niin eihän siinä Kreikkaa pelastettu eikä kreikkalaisia vaan siinä hän pelastettiin saksalaisten ja brittien pankkeja. [Toimi Kankaanniemi: Jopa brittien!]. — Jopa brittien ja saksalaisten pankkeja, niitähän tässä pelastettiin. — Kreikan kansa oli siinä vain välillinen, eräänlainen välikappale. On totta, että Kreikan poliitikkojen ja kreikkalaisten päättäjien ja pankkiirien vika oli se, että holtittomasti jaettiin luottoja. Totta kai siinä on vastaanottajankin vika, ei se ole vain lainanantajan vika, mutta kun lainoja jaetaan, niin kyllähän pankillakin on siitä vastuu: ei se voi antaa semmoista rahaa maailmalle, jonka se tietää lähtötilanteessa olevan sellaista rahaa, jota ikinä ei saa takaisin. Elikkä tässä tilanteessa ei kysymys Kreikan kriisistä ollutkaan, vaan kysymys oli siitä, että tuetaan saksalaisten ja brittien pankkeja. [Timo Harakka: Asiaa!] — Se on aivan totta, joka sana, edustaja Harakka. Te viisaana maisterina tiedätte tämän paremmin kuin minä. Ei tarvitse enää sen pitemmälti perustella.

Ja kun katsoo sitten esimerkiksi Deutsche Bankin tilannetta, se on aika mielenkiintoinen. Vuonna 2016 Deutsche Bank oli niin vakavissa vaikeuksissa, että se olisi kaatunut, ellei Saksan johtaja Angela Merkel olisi ojentanut vahvaa kättään ja sanonut, että kyllä Deutsche Bank pystyssä pidetään. 2016 Deutsche Bank oli menossa polvilleen, tämä on kiistämätön tosiasia. Jos ette puhetta usko, niin tutkikaa. Tietolähteistä löytyy selvät merkit, mitä on tapahtunut. 2016 syksyllä Angela Merkel pelasti Deutsche Bankin joutumasta rahoitusvaikeuksiin. Ja kuten tiedämme kaikki, rahoitusmaailmassa kun luotto pankkiin menee, niin se on sitten menoa. Siihen loppuu rahaliikenne, ja siihen loppuu kaikki.

Elikkä kun tässä nyt puhutaan jonkun Kreikan kohtalosta, niin kannattaa muistaa, mistä tässä on kysymys. Kaikki isot pankit Euroopassa ja maailmassa ovat korviaan myöten ottaneet hirvittäviä riskejä ja sen riskin kanssa tänään elävät.

Mikä sitten lääkkeeksi? Kun reaalityous on vain kymmenesosan siitä, mitä finanssimaailmassa pyörivä velka- ja rahasumma on, niin jokainen järkvy ihminen ymmärtää, että ei ole mitään mahdollisuutta reaalityouden kautta hoitaa pankkien riskejä. Se on täysin mahdoton tehtävä. Tämän takia, arvoisa puhemies, toivon tässä keskustelussa sitä, että tunnustamme tosiasiat, ja jos syytöksiä esitämme, niin on hyvä kuitenkin ne perusasiat tunnustaa, miksi tähän tilanteeseen jouduttiin.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Kun eurooppalaista pankkimaailmaa nyt tervehdytetään ja on pankkiunionia rakennettu koko ajan, niin sinne ollaan rakentamassa vuosina 2016—2020 kolme kriisirahastoa, jotka ovat kooltaan 55 miljardia euroa. Jokainen järkvy numeroita ymmärtävä ihminen tietää sen, että 55 miljardilla [Puhemies koputtaa] ei kyllä hoidea minkään eurooppalaisen pankin ongelmia — ehkä yksi muttei enempää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tähän keskusteluun varattua aikaa on nyt jäljellä 4 minuuttia, mutta myönnän vielä edustaja Löfströmille puheenvuoron ja sitten aivan lyhyen kommentin, minuutin verran, ministerille, ja sitten siirrytään eteenpäin.

16.26 **Mats Löfström r:** Ärade talman! Det är rimligt att vi förlänger återbetalningstiden med 10 år för det lån som Grekland har beviljats av EFSF, där Finland är med. En förlängning av lånen gör inte att Finland förlorar några pengar, men det gör bördan lättare för

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Grekland då betalningarna skjuts upp över längre tid. Det ökar i sin tur chansen att Grekland kan återvända helt och hållet till de internationella lånemarknaderna och betala tillbaka lånen till Finland och övriga euroländer i sin helhet.

Detta gynnar tillväxten i Grekland, och det ökar således allmänhetens stöd för de reformer man gjort för att slå vakt om landets finansiella stabilitet. Således är det bra. Samtidigt är det viktigt att betona att Grekland behöver fortsätta vandra länge på den väg man nu vandrar och hålla ekonomin i balans. De nödlån som Finland och de andra euroländerna lånade ut var för att rädda Grekland från en okontrollerad statsbankrutt, eftersom landet levt över sina egna tillgångar för länge samt medvetet förvrängt sin egen budgetstatistik som man visade upp. De lånen villkorades med betydande reformer i Grekland för att garantera att Grekland skulle kunna komma tillbaka och också betala tillbaka lånen.

De andra krisländerna, Cypern, Irland, Portugal och Spanien, har också lämnat sina program bakom sig, och de länderna är tillbaka. Det visar att de insatser som gjordes lyckades, även om de inte var populära hos alla. Vi räddade den ekonomiska stabiliteten i eurozonen och Europa, och det är av stor betydelse också för Finland.

Ärade talman! Det är viktigt att dra lärdomar från den ekonomiska krisen. Av den anledningen är det oroväckande att nu följa utvecklingen i Italien, något som många andra ledamöter redan tagit upp. Italiens regering har godkänt ett budgetförslag som går stick i stäv med landets tidigare löften om att respektera EU:s stabilitets- och tillväxtpakt. De spelregler vi kommit överens om måste följas, och Italien har EU:s näst största statsskuld i förhållande till bnp, över 130 procent.

Ärade talman! Skuld är som gravitation: om vikten blir för tung, kommer den att dra ner dig. Om man kör för nära klippkanten, finns risken att marken rämnar om ens vikt är för tung, och det är den italienska statsskulden. Ett fall skulle drabba Italien värst, men också äventyra hela eurozonen. Italien är inte Grekland, Italien är mångdubbelt större. Därför är det av mycket stor betydelse att Italien inte hamnar i en kris. Det är onödigt att testa var gränsen för hållbarheten i räntan på italienska lån går. För marknaden är inte alltid rationell och är känslig för risk och rädslor.

Om rädslor griper tag i marknaden som den gjorde under den europeiska skuldkrisen, eskalerar läget fort och det finns risk för att det spårar ur. Jag hoppas verkligen att Italiens regering inte utmanar den ekonomiska stabiliteten och gravitationen, och inte riskerar landets ekonomiska stabilitet eftersom det skulle slå hårt mot vanliga italienare.

Ärade talman! Det som hände i Grekland är en viktig påminnelse för alla länder. Grekland blev så skuldsatt att landet i praktiken tappade kontrollen över sina egna finanser. Man hade inte längre självständig makt över sin egen budget, man hade inte råd att betala ut löner till lärare, sjuksköterskor, poliser och brandmän samt andra tjänstemän om man inte skulle ha fått krishjälp. Det här är ett läge som är svårt att föreställa sig att hamna i, och jag vill att vårt land aldrig någonsin hamnar där.

Efter den ekonomiska krisens början har också den finländska statsskulden ökat betydligt. På samma sätt som i alla andra länder handlar det i praktiken om att vi lånar pengar av kommande generationer, pengar som vi konsumerar i dag. Det är ohållbart i förlängningen, och det visar varför det är så viktigt att skuldspiralen bryts. Låneprogrammet i Grekland är en viktig påminnelse om att en som är i skuld inte är helt fri.

16.37 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Kun tässä on vielä käyty keskustelua useassa puheenvuorossa tästä itse päätöksestä ja sen jatkosta, niin haluan nyt

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

vielä sanoa sen, että hallitus ja allekirjoittanut lähtevät siitä, että tämä on viimeinen kerta, kun näitä lainahtoja löysennetään, ja tämä järjestely tehdään juuri siksi, että tämä olisi viimeinen kerta ja jotta Kreikka pärjäisi.

Tämä kantamme on niissä neuvotteluissa viety selkeästi sinne pöytään, haettu ratkaisua Kreikan pärjäämisen ja suomalaisen veronmaksajan edun välillä. Me olemme puolustaneet suomalaista veronmaksajaa ja meidän etujamme esimerkiksi siinä, että kun aiemmat ovat tuoneet pöytään näissä neuvotteluissa velkapääoman leikkaamisen, niin me olemme olleet mukana siinä ryhmässä, joka tämän on torpannut, ja estäneet sen pääoman leikkaamisen. [Eero Heinäluoma: Oikein!] Siksi on katsottu, että tämä on oikeampi tie, jotta löytyisi kestävä polku. Tämä on mielestäni ollut aivan selvä näissä neuvotteluissa. [Puhemies koputtaa] Ja nyt Kreikan selviytyminen on siis kreikkalaisista kiinni.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Keskustelu keskeytettiin kello 16.38.

Keskustelua jatkettiin kello 18.07.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 2 käsittelyä.

18.08 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Täällä käytiin vilkas ja hyvä, tärkeä ajankohdainen keskustelu tästä ERVV:stä ja siitä, että nyt näitä velkojen huojennusehtoja oltaisiin taas muokkaamassa siten, että laina-aikoja pidennetään ja korkojen maksua lykätään. Me sosiaalidemokraatit toimimme selkeän viestin, että haluamme, että ilmituodaan, että tämä tie on nyt loppuun kuljettu ja emme enää koskaan tule näkemään sitä, että näitä velkojen huojennuksia tehdään. Nyt on syytä toimia niin, että kaikkialla ymmärretään, että tilanne on tämä ja nyt Kreikan on ryhdyttävä ennen pitkää näitä velkojaan takaisin maksamaan ilman, että voisimme olettaa, että jälleen kerran joitain huojennusohjelmia tulevaisuudessa on tiedossa.

Siksipä toistimme täällä aika monessakin puheenvuorossa sitä, että olemme tässä matkan varrella systemaattisesti viime vuosina kiinnittäneet paljon huomiota siihen, että tarvitsemme kestäväää kasvua, työllisyyttä ja investointeja tukevaa linjaa näiden rahoitustoimien rinnalle. Ja olemme todenneet, että tämänkaltaisessa maailmassa, mitä olemme nyt nähneet, tavallinen kansa on joutunut esimerkiksi siellä Kreikassa kovastikin kärsimään ja kakku ei ole ollut kaunis, ei todellakaan.

Tästä itse päivän aiheesta me totesimme, että tähän velkojen huojennusasiaan me olemme halunneet selvästi selvän kannanoton siitä, että laina-aikojen pidentämisen tie on nyt loppuun kuljettu.

Puhemies! Matkan varrella emme ole saaneet kylliksi vastauksia näihin asioihin, jotta voisimme olla vakuuttuneita, että hallitus olisi sitoutunut tämänkaltaiseen toimintaan riittävästi, ja siksi esitän nyt seuraavan epäluottamuslauseen:

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

”Suomen tavoitteena tulee olla Kreikan velkakestävyys ja valtiontalouden tasapainon pysyvä paraneminen talouskasvulla, jota tukevat työttömyyden lieveneminen, taloudellisen toimeliaisuuden lisääntyminen ja maan kasvava houkuttavuus ulkomaisille investoinneille. Tämä edellyttää rahoitustoimien rinnalle aikaisempaa määrätietoisempaa panostusta talouskasvuun, investointeihin ja työllisyyteen. Samalla tuetaan yhteiskunnan vakautta, korjataan aikaisempien ohjelmien aiheuttamia sosiaalisia ongelmia ja kansalaisten oma-aloitteista vaatimusta paremmasta hallinnosta.

Euroalueen maat ovat jo useiden vuosien ajan tehneet merkittäviä helpotuksia Kreikan lainaehtoihin, jotka edesauttavat Kreikan paluuta velkakirjamarkkinoille. SDP on suhtautunut kriittisesti myönnettyihin lainaehtojen helpotuksiin.

Suomen saatavat tulee kaikissa järjestelyissä varmistaa. Tämä edellyttää, että EVM:n lainojen ensisijaisuusasema ja takaisinmaksu on turvattu.

SDP edellyttää, että Suomen on kaikissa oloissa pidettävä kiinni itselleen vuoden 2011 vakuusjärjestelyn kautta neuvotelluista saatavista. Suomen on huolehdittava, että kahdenvälisten lainojen takaisinmaksu alkaa viimeistään suunnitellun mukaisesti ja että Suomen etua valvotaan.

Koska hallitus ei ole onnistunut tuomaan Kreikan rahoitustoimien rinnalle riittävän määrätietoista panostusta talouskasvuun, investointeihin ja työllisyyteen ja koska hallitus ei tiedonantokeskustelussa selkeästi ilmoittanut, miten hallitus aikoo jatkossa toimia Suomen saatavien varmistamiseksi ja Kreikan velanlyhennyksestä kiinni pitämiseksi, eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Tässä, puhemies, meidän epäluottamuslauseemme ja sen sanamuoto.

18.12 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Pia Viitasen tekemää esitystä epäluottamuslauseesta sen sisällön mukaisesti.

18.12 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Täällä käytiin aikaisemmin päivällä pitkä ja perusteellinen keskustelu Euroopan rahoitusvakausmekanismeista, ja voi todeta sen, että ne ovat nostaneet EU:n kykyä varautua rahoituskriiseihin. Kreikan osalta on tärkeää, että maa pystyy palaamaan omille jaloilleen taloudellisesti ja huolehtimaan maansa ja kansalaistensa turvallisuudesta. Tämä hallituksen tekninen esitys tukee nyt sitä.

Nythän Kreikalla menee paremmin kuin esimerkiksi vuonna 2015, jolloin pohdimme Kreikan lisärahoitusta EVM-paketin turvin. On koko Euroopan etu, että kaikissa sen jäsenvaltioissa on kyky turvata kasvua tulevaisuuteen ja että koko euroalueen tuleva talous on turvattu.

Aikaisemmin päivällä edustaja Uotila esitti epäluottamuslauseen, joka on hyvin kannatettava. Siinä tuotiin esille hallituksen epäonnistuminen heikompiosaisten puolustamisessa niin kotimaan kuin EU:nkin politiikassa. Kannatan edustaja Uotilan esittämää epäluottamuslausetta.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

3. Pääministerin ilmoitus kehityspolitiikan tulospöytäkirjasta 2018

Pääministerin ilmoitus PI 3/2018 vp

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Keskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Päiväjärjestyksen 3. asiana on pääministerin ilmoitus kehityspolitiikan tulosraportista 2018. Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolaisen puheenvuoron jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja, yhden tai kahden minuutin mittaisia. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Asian käsittelyyn varataan aikaa 1,5 tuntia.

Keskustelu

16.39 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä oleva Suomen kehityspolitiikan tulosraportti on tärkeä etappi tämän hallituskauden kehityspolitiikalle. Keväällä 2016 hyväksytyssä kehityspoliittisessa selonteossa valittiin neljä painopistettä, joilla tuetaan kestävän kehityksen Agenda 2030 -toimintaohjelman toteuttamista. Sitouduimme myös uudistamaan kehitysyhteistyön toimintatapoja ja tulosten seurantaan sekä raportoimaan eduskunnan kehityspolitiikan tuloksista.

Tämä tulosraportti tuo ensimmäistä kertaa yhteen eri ohjelmissa ja kumppanuuksissa saavutetut tulokset. Raportti arvioi työn onnistumista ja haasteita sekä sisältää tärkeitä havaintoja siitä, mihin kehityspolitiikkaa on tulosten aikaansaamiseksi viisasta kehittää. Raportti esittää kuusi suositusta, joista osa keskittyy menestyksen resepteihin ja osa kehittämishaasteisiin.

On tärkeä huomata, että raportoidut tulokset ovat Suomen pitkäjänteisen kehityspolitiikan tuloksia. Kehityspolitiikassa toimeenpano sekä tulosten ja vaikutusten synty on huomattavan pitkäjänteistä. Tässä raportissa käsitellään vuosien 2015—18 aikana raportoituja tuloksia. Huomionarvoista on, että useat ohjelmat on aloitettu aiemmillä hallituskausilla, jopa vuonna 2006. Uutta on katsaus nimenomaan tuloksiin ja vaikutuksiin, ei vain varojen käyttöön ja kohdistamiseen. Numeerisen tulostiedon rinnalla kerrotaan niin laadullisista tuloksista kuin politiikkavaikuttamisen tuloksista.

Raportti asettaa Suomen kehityspolitiikan ja sen rahoittaman kehitysyhteistyön osaksi laajempaa kestävän kehityksen eteen tehtävää työtä. Yksin kehitysyhteistyöllä ei maailmaa muuteta paremmaksi, vaan johdonmukaisella tuella eri politiikan osa-alueilta ja toimijoilta.

Ärade talman! Finland är med om att lösa världens stora problem. Vårt utvecklingsarbete ger resultat som främjar målen för vår utrikespolitik och vår säkerhet, liksom även för fullföljandet av våra internationella åtaganden.

Resultaten har haft konkret inverkan på miljoner människors liv och på bygget av samhället. Vi påpekar de grundläggande orsakerna till migration när vi förbättrar människors möjlighet att bygga sig ett liv i sina hemtrakter.

Naisten ja tyttöjen asema ja oikeudet ovat kehityspolitiikkamme tärkein prioriteetti. Tulosraportti osoittaa, että vuodesta 2015 vuoteen 2018 Suomen kahdenvälisen yhteistyön tuella on raportoitu noin puolentoista miljoonan naisen ja tytön saaneen seksuaali- ja lisäänty-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

misterveyspalveluja. YK:n väestörahaa tukemalla on autettu kymmeniä miljoonia naisia ja tyttöjä.

Valitettavasti naisten oikeuksia väheksyvät äänet ovat voimistuneet maailmalla ja rahoitus on kärsinyt. Suomen on entistäkin tärkeämpää edistää naisten ja tyttöjen oikeuksia. Kyse on paitsi ihmisoikeuksista ja ihmisten hyvinvoinnista, myös laajemmasta kehityksestä. Yhteiskunta ei kukoista, elleivät kaikki voimavarat ole mukana sitä rakentamassa.

Kehityspolitiikan toisen prioriteetin eli kehitysmaiden talouksien kehittämisen kohdalla juuri naisten työllistyminen on keskeistä. Kansalaisjärjestöjen työllä, yksityisen sektorin rahoitusinstrumenteilla sekä kahdenvälisellä ja monenkeskisellä yhteistyöllä on tuettu yksityisen sektorin työpaikkojen syntymistä muun muassa Afrikkaan. Työn tuloksia on ilo esitellä tasa-arvonkin näkökulmasta: työpaikoista naisten osuus on ollut vähintään puolet ja kansalaisjärjestöprojekteissa jopa 60 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Toimivien ja kehittyvien yhteiskuntien perusedellytys on koulutettu väestö. Suomen opetusalan kumppanimaissa, joita ovat Mosambik, Etiopia, Afganistan, Nepal, Myanmar ja Palestiinalaisalue, yläkouluikäisten nuorten määrä on noussut keskimäärin 38 prosenttiin ikäluokasta. Samaan aikaan tyttöjen ja poikien välinen ero koulun pääsyssä on miltei hävinnyt.

Opetus on erinomainen esimerkki tulosajattelusta: on onnistuttu saamaan lapset kouluun, mutta valitettavasti vielä ei ole onnistuttu tavoitellussa pitkän aikavälin vaikutuksessa eli laadukkaassa koulutuksessa ja oppimisessa. Oppimisen kriisi on tunnustettu maailmanlaajuisesti: oppimistulokset ovat erittäin heikkoja, ja merkittävänä syynä ovat huonosti koulutetut opettajat. Opettajankoulutuksen ja opetuksen laadusta tunnettu Suomi on kansainvälisesti haluttu kumppani ja voi myös tulevaisuudessa vaikuttaa nykyistä vahvemmin. Jatkotyötä asiassa tehdäänkin parasta aikaa yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä opetushallituksen kanssa.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on kehitysmaissa uhka niille myönteisille kehityskaskeille, mitä on saatu aikaan. Se uhkaa vesittää myös tulevien vuosien työn tulokset. Ilmastonmuutoksen kielteiset vaikutukset ovat kaikkein suurimmat kaikkein köyhimmille ja haavoittuvimmassa asemassa oleville. Kehitysyhteistyövaroin tuetaan sekä ilmastonmuutoksen ehkäisyä että ilmastonmuutokseen sopeutumista.

Kehityspolitiikkamme neljännessä painopisteessä, luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutos liittyy oikeastaan kaikkeen. Tulosraportti kertoo ilmastotyön vaikuttavuudesta: Suomi on ollut mukana kehittämässä maailman suurinta päästökauppajärjestelmää Kiinassa ja hiiliveron toimeenpanoa Etelä-Afrikassa. Ruokaturvan ja pienviljelijöiden tukemisen saralla yli kaksi miljoonaa ihmistä on hyötynyt kansalaisjärjestöjen ja lähes kaksi ja puoli miljoonaa ihmistä kahdenvälisen yhteistyön kautta. Luonnonvarojen kestävä käytön piiriin on saatu kansalaisjärjestöjen, muun muassa WWF:n ja Siemenpuun, kahdenvälisen yhteistyön, jota on tehty muun muassa Keniassa, Laosissa, Tansaniassa ja Sambiassa, sekä Finnfundin toimin yli kolme miljoonaa hehtaaria.

Merkittävä osa globaalista ilmastotyöstämme tapahtuu Maailmanlaajuisen ympäristörahaan ja Vihreän ilmastonrahaston kautta. Suomen omista kehityspolitiikan finanssisijoituksista merkittävä osa kohdistetaan ilmastotoimiin muun muassa Maailmanpankin kansainvälisen rahoitusyhtiön IFC:n alaisuuteen perustamamme ilmastonrahaston sekä Finnfundin kautta. Finanssisijoitusten tuloksia voidaan sitten esitellä seuraavalle eduskunnalle.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Tyvärr har klimatförändringen inte beaktats tillräckligt i vår utvecklingspolitik. All verksamhet Finland finansierar ska vara klimatsäker — minska utsläppen eller stödja anpassningen till förändringarna, och vi måste allt noggrannare se till att så faktiskt sker.

Ärade talman! Den här rapporten kommer för diskussion vid en mycket viktigt tidpunkt. Inför en ny valperiod är det bra att ha tillförlitlig information till hands om vilka resultat vi har nått och en analys av bakgrundsfaktorerna för framgångar och utmaningar.

Tulosohjauksella muovaamme toimintaa sen pohjalta, mitä opimme ja havaitsemme tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta. Raportin johtopäätöksistä kolme ensimmäistä kertoo onnistumisten pohjalta tärkeitä reseptejä hyvien tulosten saamiselle:

Ensiksi, kannattaa keskittää resursseja tärkeimpiin tavoitteisiin ja teemoihin. Kun voimavaroihin yhdistyy asiantuntemus ja vaikuttamistyö, saadaan parhaita tuloksia aikaiseksi.

Toiseksi, yhteiskunnalliset muutokset tapahtuvat hitaasti, ja tavoitteisiin päästään parhaiten pitkäjänteisellä työllä.

Kolmanneksi, kannattaa toimia Suomen keskeisten arvojen pohjalta. Muun muassa tasa-arvon, seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien, osallisuuden sekä syrjimättömyyden puolustajia on aivan liian vähän. Arvoihin pohjautumalla saamme roolia ja tuomme lisää voimaa ja sitä kautta myös tavoiteltua vaikuttavuutta.

Johtopäätöksistä kolme on tärkeitä kehittämisalueita:

Ensiksi, meidän on kehitettävä nykyistä parempia keinoja tukea hauraita maita, joissa konfliktit, luonnonkatastrofit ja ilmastonmuutos vaarantavat tuloksia. Tämä kokonaisvaltaisen tuen ja nopeamman reagoinnin tarve koskee sekä kansainvälistä yhteisöä kokonaisuudessaan että EU:ta ja meitä, Suomea.

Toiseksi, meidän on jatkettava kehitysyhteistyön toteutuksen ja kehitysrahoituksen uudistamista. Saavutettujen tulosten kestävyysvarmistamiseen ja tulosohjauksen vahvistamiseen panostetaan. Tiedämme myös, että julkinen raha ei tule koskaan riittämään maailman kehitystarpeisiin. Lahjamoitoista, tukea täydentävää ja yksityistä rahoitusta liikelle saavaa innovatiivista kehitysrahoitusta kannattaa hyödyntää jatkossakin.

Ja kolmanneksi, meidän on toimittava kokonaisvaltaisesti. Kestävän kehityksen tavoitteita edistetään niin Suomen ulko- ja turvallisuus-, kehitys-, ilmasto-, energia- kuin kaupapolitiikallakin. Myös kehitysyhteistyön eri muotojen synergiaa on hyvä vahvistaa.

Arvoisa puhemies! Toivon eduskunnan kiinnittävän tämän raportin johtopäätöksiin huomiota, sillä ne nojaavat kattavaan analyysiin siitä, mitä tuloksia syntyy, sekä myös huolelliseen pohdintaan siitä, mitä vahvuuksia ja kehittämistarpeita vaikuttavuuden kannalta on. — Kiitos. Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat! Myönnän tämän ensimmäisen debattikierroksen niin, että siinä noudatetaan pyyntöjärjestystä, ja niin, että jokaisesta ryhmästä yksi edustaja saa ensiksi puheenvuoron 2 minuutin vastauspuheenvuorona, ja sen jälkeen siirrytään 1 minuutin puheenvuoroihin. — Edustaja Väyrynen, 2 minuuttia.

16.49 Paavo Väyrynen kp (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On valitettavaa, että pääministeri ei ole paikalla täällä vastaamassa kysymyksiin, jotka koskevat hänen ilmoitustaan kehityspolitiikasta.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Kehityspolitiikan tulokset raportissa Sipilän hallituksen toteuttamat määrärahojen leikkaukset hädin tuskin mainitaan. Kuitenkin ne ovat ratkaisevalla tavalla heikentäneet Suomen kehityspolitiikan tuloksellisuutta. Edellisen vaalikauden lopulla Suomi oli jo saavuttamassa 0,7 prosentin bkt-osuuden ja pääsemässä muiden Pohjoismaiden joukkoon. Määrärahojen leikkaaminen heikentää siten myös maamme vaikutusvaltaa kansainvälisessä kehityspoliittisessa yhteistyössä.

Kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaaminen ja maahanmuuttokriisi ovat olleet erityisen huono yhdistelmä. Maahanmuuttoon voidaan tehokkaimmin vaikuttaa puuttamalla muuttoliikkeen juurisyihin ja tukemalla pakolaisleirien toimintaa. Määrärahojen leikkaaminen on heikentänyt Suomen mahdollisuuksia rahoittaa niihin liittyviä hankkeita ja toimintaa. Olemme menettäneet tältäkin osin myös mahdollisuuksiamme vaikuttaa muiden maiden ja monenkeskisen yhteistyön toteuttamaan kehityspolitiikkaan.

Syksyllä 2015 Juha Sipilän johtama hallitus teki saman virheen kuin Angela Merkelin johtama hallitus Saksassa. Rajat avattiin mittavalle muuttoliikkeelle. Suomi olisi voinut palauttaa osittaiset rajatarkastukset, kuten Saksan ja Itävallan hallitukset olivat jo tehneet ja kuten muut Pohjoismaat tekivät hieman myöhemmin. Kun tätä ei tehty, on syntynyt mittavia kustannuksia, ja nämä turvapaikanhakijoiden aiheuttamat kustannuksethan on rahoitettu osittain kehitysyhteistyömäärärahoista, mikä on vähentänyt kehitysmaihin suuntautuvaa apua.

Nyt on nopeasti ryhdyttävä jälleen lisäämään kehitysyhteistyörahoitusta ja parantamaan sen laatua niin, että tehokkaasti poistetaan köyhyyttä ja edistetään kestävä kehitystä.

16.51 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yli 200 miljoonan tytön ja naisen sukuelimet on silvottu, 12 miljoonaa lasta päätyy avioliittoon vuosittain, 214 miljoonaa naista ei saa haluamaansa ehkäisyä. Useissa maissa tyttöihin ja naisiin kohdistuu laajaa syrjintää ja väkivaltaa nimenomaan sukupuolensa vuoksi, ja nämä äsken mainitsemani olivat vain muutamia erittäin surullisia lukuja näihin tilastoihin liittyen.

Kuten ministeri Virolainen jo äsken esittelypuheenvuorossaan mainitsi, kuluneella vaalikaudella Suomi nosti naiset ja tytöt kehityspolitiikan kärkeen, ja tämä on erittäin tärkeä edistysaskel tasa-arvon kehittämisessä ja edistämässä. Painopisteen rahoitus kuitenkin väheni noin 40 prosenttia osana kehitysyhteistyön määrärahaileikkauksia. Tässä ei ole mitään järkeä. Sanojen tulee aina vastata tekoja.

Tyttöjen oikeuksien edistämässä on kyse paitsi tasa-arvosta myös kokonaisten yhteisöjen ja yhteiskuntien kehityksen avaimista. Suomalaiset ovat onneksi laajalti samaa mieltä, nimittäin 88 prosenttia suomalaisista pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä ja 76 prosenttia pitää nimenomaan naisten ja tyttöjen oikeuksien edistämistä parhaana tapana vähentää globaalia eriarvoisuutta. Jos jätämme tytöt syrjään, maailmamme hukkaa puolet potentiaalistaan, ja tähän meillä ei todellakaan ole varaa.

Tyttöjen ja naisten oikeuksien tulee olla kehityspolitiikan painopiste myös ensi hallituskaudella, ja samalla on varmistettava riittävä rahoitus, ohjaus ja seuranta. Lisäksi sukupuolten tasa-arvo on tärkeä huomioida kehityspolitiikassa läpileikkaavasti, jotta kaikki tehty kehitysyhteistyö pyrkisi purkamaan ahtaita sukupuolirooleja ja syrjintää ja saamaan aikaiseksi kestävä muutosta naisten ja tyttöjen asemassa.

16.53 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin on syytä kiittää ministeriä siitä, että tällainen tulokset raportointi on nyt lähtenyt liikkeelle. Tämä on

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

hyvä dokumentti ja hyvä työkalu myös niitä epäileviä tuomaita vastaan, joita silloin tällöin tulee turuilla ja toreilla vastaan, jotka ajattelevat, että kehitysyhteistyörahat menevät niin sanottuun Kankkulan kaivoon. Kun tässä käydään läpi näitä tuloksia ja sitä, mitä rahoilla on saatu aikaan, niin tämä on hyvin vakuuttava raportti.

Mutta sitten vähän negatiivisempia asioita. Samoin kuin edelliset puhujat, otan ensin esille määrärahakehityksen. On tietynlainen häpeä, että ensi vuoden tulo- ja menoarviossa kehitysyhteistyövarat ovat siellä 0,4:n tasolla. Se ei ole pohjoismaista tasoa, se ei oikein ole edes hyvää eurooppalaista tasoa, kun tiedetään kaikki ne haasteet, joita meillä on edessämme, ja viittaa juuri juurisyihin, alkusyihin, sotiin, konflikteihin, ilmastonmuutokseen, jotka ovat sitten osaltaan tuottaneet pakolaisuutta. Olisi tehokkainta vaikuttaa suoraan siellä alkulähteillä.

Myöskin tuen osuus köyhimmille maille ja kaikkein haavoittuvimmille on valitettavasti laskenut kehitysyhteistyössä. Ymmärrän, että kun tulee näitä uusia rahoitusinstrumentteja ja yritetään edistää yrittäjyyttä ja työtä ja näin poispäin, niin sitä on vaikea edistää näissä kaikkein köyhimmissä maissa, mutta meidän pitäisi kuitenkin pitää nämä omassa tähtäimessämme kaikkein tärkeimpinä avunsaajina.

Myöskin kansalaisjärjestöjen osalta on valitettavasti käynyt niin, että tukea on leikattu samaan aikaan kuin on todettu, että kansalaisjärjestöt ovat usein se tehokkain keino saada apua perille ja myöskin toimia kaksisuuntaisesti niin, että kun meillä on näissä kehitysmaissa esimerkiksi alkuperäiskansakysymykset, ympäristökysymykset eivätkä ne ole yksiselitteisiä, niin kansalaisjärjestöjen kautta usein saamme joskus heikkoja signaaleja ja joskus vahvoja signaaleja siitä, mitä voisi tehdä paremmin ja missä ehkä konfliktien alkusyyt näissä ovat.

Ja aivan viimeisenä asiana, arvoisa puhemies, pitkäjänteisyys. Kehitysyhteistyön pitäisi olla pitkäjänteistä ja projektien yltää myöskin hallituskausien yli niin, ettei niitä tarpeettomasti katkaista tai leikata.

16.55 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille tämän tuloraportin antamisesta eduskunnalle. Muistaisin, että edellytys Suomen kehitysyhteistyön tulosten raportoinnista tehtiin jo vuonna 2014, kun Timo Soini oli ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtajana, mutta kiitos valtioneuvostolle tämänpäiväisestä.

Ryhmä katsoo, että kehityspolitiikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja sen tuloksilla edesautetaan Suomen ulkopoliittisia tavoitteita. Raportista voimme lukea, että Suomen kehitysyhteistyöpolitiikka on tuloksellista ja että sen toimeenpano on tällä hallituskaudella tehostunut. Suomellahan on tällä hallituskaudella ollut erittäin hyvät kehityspolitiikan painopisteet, kuten ministeri mainitsi, joista tärkeimmäksi vielä nostaisin naisten ja tyttöjen aseman parantamisen sekä demokraattisten periaatteiden edistämisen. Näillä saroilla, kuten naisten terveystalveluiden saavutettavuudessa, on ilahduttavasti edistytty, ja muita tärkeitä painopisteitä ovat tietysti myös köyhyyden poistaminen, ruokaturva, puhdas vesi. Nämä ovat tärkeitä elementtejä. Suomen tuella on myös saatu yritystoimintaa. Katsoin, että yli 600 000 pienyrittäjää on päässyt rahoituspalveluiden piiriin.

Se, mikä tässä tuloraportissa ja kehityspolitiikan tuloksellisuuteen pyrkimyksessä on merkittävää, on se, että kun saamme tietoa tuloksista, voimme ohjata resursseja sinne, missä niitä tarvitaan, ja tehdä vähemmällä enemmän. Raportista saamme lukea, että Suomen kannattaa siis keskittyä rajalliseen määrään painopisteitä, jotka perustuvat keskeisiin suomalaisiin arvoihin, ja toimia pitkäjänteisesti näiden hyväksi.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Tästä on hyvä jatkaa.

16.57 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Raportin johdanto mielestäni tiivistää kehitysyhteistyön ja kehityspolitiikan oleellisen ytimen. Suomen tulokset eivät synny tyhjiössä vaan yhteistyössä eri keinovalikoimien turvin. Tuloksia on tarkasteltava eri tasoilla ja ajanjaksoilla, ja niiden syntyyn vaikuttavat todella lukuisat tekijät.

Erittäin hyödyllinen muistutus tässä raportissa, ellei jopa hätähuuto, liittyy ilmastorahoituksen riittämättömyyteen ja erityisesti kehitysmaiden sopeutumiseen liittyviin toimiin, jos kestäviä tuloksia halutaan saavuttaa. Samalla raportti kuvaa hyvin, miten Suomi on pystynyt kasvamaan energiasektorilla erityisesti finanssisijoitusten ja Finnfundin turvin. Investointien kanavointi kestäviin kohteisiin on aivan välttämätöntä taistelussa ilmastomuutosta vastaan.

Olenko tyytyväinen näihin raportin tuloksiin? Kyllä, erittäin monin paikoin olen, ja haluan niitä ehdottomasti lisätä myös jatkossa läpi kehitysyhteistyön kentän. On hankalaa nostaa esille jotain erityistä tulosta ylitse muiden, mutta kansalaisjärjestöjen humanitaarisen vammaistyön tulokset ansaitsevat kyllä erittäin vahvan kiitoksen ja erityismaininnan. Lisäksi raportti tuo esiin laajemminkin kansalaisjärjestöjen, erityisesti evaluoitujen ohjelmajärjestöjen, saavuttamat tulokset ja antaa niille niiden ansaitseman tilan ja arvostuksen. Samanaikaisesti on hyvä tiedostaa kehitystarpeet erityisesti läpileikkaavien teemojen — tasa-arvon, ilmaston, eriarvoisuuden — raportoinnissa sekä tulostiedon rajoitteet, jotka kuvaavat usein määriä, eivät vielä laadullista tai laajempaa sosiaalista muutosta. Raportissa viitataan usein myös ulkoisiin ja sisäisiin arviointeihin. Tämäkin on erittäin tervetullutta. Ehkä toivon, että raportissa myös selvemmin kerrotaan, mitä suosituksista seuraa.

Suomen kannattaa keskittää riittävät resurssit tärkeimpien tavoitteiden saavuttamiseen ja turvata ne kasvattamalla kokonaisrahoitusta [Puhemies koputtaa] 0,7- ja 0,2-tavoitteiden mukaisesti.

16.59 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulosraportti osoittaa, että Suomen kehitysyhteistyö on tuloksekasta. Rahoille siis saadaan vastinetta. Raportti keskittyy kehitysrahoitukseen. On kuitenkin muistettava, kuten ministeri totesi, että kehityspolitiikka on rahoitusinstrumentteja laajempi kokonaisuus, jota tehdään esimerkiksi diplomatian, kansainvälisen verotuksen, rauhanturvaamisen, kauppapolitiikan, EU-vaikuttamisen, ilmastopolitiikan ja kaiken sen politiikan kautta, joka vaikuttaa kehittyvien maiden kestävä kehityksen edellytyksiin ja maailman köyhimpien elämään. Kehityspolitiikan tavoitteiden on ohjattava näitä kaikkia politiikan sektoreita.

Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyön tulokset ovat siis olleet hyviä, mutta tuloksia ovat heikentäneet hallituksen valtavat rahoitusleikkaukset. Vasemmisto näkee, että nyt kehitysyhteistyörahoitusta on nostettava välittömästi, mielellään jo ensi vuonna. On suunnattava päästöhuutokauppatulot takaisin ilmastorahoitukseen, ja on luotava ja sitouduttava polkuun kohti 0,7 prosentin bruttokansantuoteosuutta.

Arvoisa puheenjohtaja! Tulokset ovat siis hyviä, mutta on muistettava, että kaikkia tuloksia on vaikea mitata. Esimerkiksi järjestöt tekevät hyvää ja tuloksekasta työtä, mutta kaikkea työtä esimerkiksi ihmisoikeuksien edistämiseksi on vaikea laittaa numeeriseen muotoon. Joissain hauraissa olosuhteissa hyvä tulos voi olla myös esimerkiksi se, etteivät asiat mene huonompaan suuntaan. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen ehkä

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

suurin haaste ilmastonmuutoksen lisäksi ovat lisääntyneet ja mutkistuneet konfliktit. Tarvitaan siis rauhantyötä ja humanitaarista rahoitusta sekä voimakasta ilmastorahoitusta.

Arvoisa puhemies! Haasteena globaalisti ovat myös kasvavat nuorisoikäluokat kehittyvissä maissa. Esimerkiksi tyttöjen sukupuolielinten silpomisen vastaisessa työssä ollaan vähennetty silvottujen tyttöjen prosenttiosuutta, mutta numeerisesti silvottujen tyttöjen määrä on lisääntynyt. Meidän on siis kyettävä globaalisti lisäämään [Puhemies koputtaa] ponnistuksia, kun ikäluokat kasvavat.

17.02 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan minäkin ensiksi kiittää ministeri Virolaista siitä, että hän on tuonut meille tämän tulostuloraportoinnin ja saanut sen tehdyksi. Se on siinä mielessä erittäin myönteinen ja rakentava dokumentti, koska vähän niin kuin edesmennyt kirjailija Hans Rosling kirjassaan osoittaa, niin kehitysyhteistyöllä ja politiikalla voidaan muuttaa maailmaa, mikä viime aikoina ehkä liian usein on asetettu kyseenalaiseksi. Tulokset ovat huikeita, mutta se tarkoittaa kuitenkin, ihan niin kuin raportissa sanotaan, että se edellyttää pitkäjänteisyyttä ja keskittymistä ja tietenkin tiettyä resursointia. Siinä mielessä raportti rehellisesti kertoo myös, että vuoden 2016 leikkaukset ovat vahvasti heikentäneet tuloksia etenkin tietyssä multilateraalisessa tuessa, multilateraalisessa yhteistyössä, kansalaisjärjestöjen yhteistyössä sekä heikentäneet osaaamista siinä mielessä, että henkilöstöresursseja on jouduttu vähentämään sekä julkisella puolella että kansalaisjärjestöissä, mikä tietenkin on aika ikävä asia, koska se vaikuttaa monta, monta vuotta eteenpäin.

Nyt on hyvä hetki, vaikka olisi tietenkin toivonut, että tämä olisi voinut tapahtua ennemmin, sitoutua siihen, että nostamme taas kehitysyhteistyövaroja. Mielestäni tällä hetkellä meillä on hyvä syy kysyä, ovatko leikkaukset ja rahoituksen suuntaus itse asiassa kokonaan murentaneet meidän tuloksiamme, ja siinä mielessä meidän täytyy nopeasti tehdä korjausliikkeitä. Olemme tällä hetkellä vasta 11:ntenä EU-maissa tässä kehitysyhteistyön tasossa, ja Ruotsin taso on yli viisi kertaa suurempi kuin Suomen, joten toivon, että tämä on hyvä lähtölaukaus ja [Puhemies koputtaa] hyvä dokumentti myöskin seuraavalle hallitusyhteistyölle.

17.04 Erkki Tuomioja sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä tulostuloraportti on tervetullut, ja se kertoo vakuuttavalla tavalla siitä, että Suomessa osataan ja suomalaiset järjestöt ja henkilöt osaavat tehdä kehitysyhteistyötä tuloksekkaalla tavalla. Mutta se, mikä tietysti on tässä surullista, on se, että laadun korostamisen ohella määrää on kuitenkin leikattu. Se tarkoittaa sitä, että jos me emme olisi tämän hallituskauden alussa lähteneet tällaiseen 40 prosentin leikkaukseen, meillä olisi osoittaa 40 prosenttia enemmän tuloksia ja itse asiassa meillä olisi vieläkin enemmän, koska on myös muistettava, että nämä leikkaukset saattoivat monet kansalaisjärjestöjen projektit suuriin vaikeuksiin ja siten myöskin heikensivät niiden laatua.

Kun nyt tänä päivänä on muotia korostaa sitä, että kehitysyhteistyötä, erityisesti Afrikan tukemista, tarvitaan, jotta voitaisiin vaikuttaa myös Eurooppaan suuntautuvaan pakolaisuuteen ja muuttoliikkeeseen, minusta olisi ihan hyvä, jos tämä oivallus ymmärretään ja nimenomaan niissä tahoissa, jotka ovat eniten vastuussa tästä suuresta leikkauksesta ja jotka nyt puhuvat siitä, että ihmisiä on autettava siellä, mistä he lähtevät liikkeelle. Tässäkin on tietysti muistettava, että kyllä se muuttoliike jatkuu, saattaa jopa kiihtyäkin kehityksen lähtiessä liikkeelle. Ennen kaikkea on kysymys myöskin siitä, että hauraisiin valtioihin ja kon-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

fliktien ennaltaehkäisyyn tarvitaan panostusta. Se on inhimillinen, humanitäärinen kysymys, jossa erittäin paljon on tehtävää.

Ja lopuksi myöskin, kun me tänä päivänä maailmassa joudumme puolustamaan monenkeskistä sääntöpohjaista yhteistyöjärjestelmää eri puolilta tulevia murentamisyrityksiä vastaan, olisi tärkeää, että tämä näkyisi myös kehitysyhteistyössä. On hyvä, että Suomen kaltaiset maat harjoittavat omaa yhteistyötään, mutta Suomella ja Pohjoismailla on tärkeä rooli monenkeskisessä yhteistyössä ja näiden järjestelmien vahvistamisessa, ja leikkaukset eivät sitä todellakaan ole auttaneet.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja tämän kierroksen jälkeen siirrytään minuutin mittaisiin vastauspuheenvuoroihin.

17.06 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysbudjetit eivät ole olleet viime vuosien hallitusten kunniakkaimpia lehtiä. Päinvastoin ulkoasiainvaliokunta on joutunut ainakin kymmenen vuoden ajan korostamaan sitä, että tähän on saatava käänne ja kehitysyhteistyövaroja on lisättävä. No, nyt suhtaudun tähän tilanteeseen vähän optimistisemmin, koska ministeri Virolainen on selvästi ottanut tämän asian ohjelmaansa, ja tämä raportti on siitä hyvä esimerkki. Nyt on todellakin muutoksen paikka. Me olemme noin puolivälissä verrattuna muihin Pohjoismaihin, jotka ovat jo tämän 0,7:n bkt-tavoitteen saavuttaneet.

Tämä on todellakin tärkeää monestakin syystä. En mene kaikkiin yksityiskohtiin, mutta on todellakin välttämätöntä, että sekä Euroopan unionilla että kansallisvaltioilla on sellaista kehitysyhteistyötä, joka luo elämisen edellytyksiä erityisesti Sahelin alueelle ja sen eteläpuoliseen Afrikkaan. Hieman pirullinen tässä on tietysti tilanne sen vuoksi, että mitä paremmin Suomessa menee, sitä pienempi tämä prosentti on. Jos maassa menee huonosti, nämä miljoonat antavat suuremman prosentin.

17.08 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että eduskunta on saanut tämän raportin tutustuttavaksi ja keskusteltavaksi. Siitä näkyy selvästi, että Suomen kehitysyhteistyöllä on saatu hyviä tuloksia, mutta kuten moni kollega on jo todennut, niitä tuloksia ovat heikentäneet ne rajut määräraahaleikkaukset. Tämä hallitushan on tehnyt kaikkein suurimmat suhteelliset määräraahaleikkaukset kehitysyhteistyöhön ja luonnonsuojeluun.

Ministeri painotti puheessaan ilmastoa. Edellisen hallituksen aikaanahan meillä oli se politiikka, että päästökaupan huutokauppatulot ohjattiin ilmastomuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen. Tästä on luovuttu, mutta tähän pitäisi palata, varsinkin kun päästökaupan huutokauppatulot kasvavat nyt, kun hiilidioksiditonnin hinta päästömarkkinoilla kasvaa. Suomen pitäisi sen ohella, että rahoitamme ilmastomuutoksen hillintää, muistaa myöskin velvoitteemme ilmastomuutokseen sopeutumisen rahoittamisesta kehitysmaissa, jotka kaikkein vähiten ovat ilmastomuutosta aiheuttaneet.

17.09 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehityspolitiikkaa koskeva tulosraportti oli kiinnostavaa luettavaa. Pitkäjänteisyys ja priorisointi ovat avainsanoja näissä rohkaisevissa tuloksissa, joita raportti tuo esille. Maailma ei kenties tule valmiiksi näillä toimilla, mutta paremmaksi kyllä.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Raportti kirvoittaa kysymään ministeriltä myös pari kysymystä: Kun ilmastonmuutos on yksi väkeä liikkeelle laittava seikka, onko puiden istuttamista esimerkiksi Afrikan maihin jo mietitty käytäntöä suunnittelevalle tasolle? Ja tuntuisiko ministeristä vieraalta ajatus, että kouluissa voitaisiin lisätä järjestelmällisesti kehitysyhteistyökasvatusta, joka edesauttaisi nuoren kasvamista humaniksi maailmankansalaiseksi?

17.10 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos tulosraportista ja tästä keskustelusta.

Yksi juurisyy köyhyyteen on väestönkasvu, ja on hyvä, että naisten asema, lasten asema, lukutaito, lisääntymisterveys, tämänsuuntaiset asiat, ovat vahvasti esillä Suomen kehitysyhteistyöpolitiikassa, koska ne ovat niitä keinoja, joilla voidaan siihenkin asiaan vaikuttaa. Nimenomaan koulutus ja naisten asema siellä nousevat.

Afrikan osalta meillä on vuosisadan loppuun mennessä YK:n arvion mukaan pelkästään väestönkasvuna 3,5 miljardia afrikkalaista enemmän kuin nyt, mikä vastaa 600:aa Suomen väkilukua, ja sitä taustaa vasten jokainen ymmärtää, että jos väestönkasvua ei saada aisoihin, tulos on heikko.

Ministeri puhui arvoista, ja tämä raportti puhuu myös Suomen arvoista. Kysyn: jos kohdemaat ei sitoudu yhteisesti sovittuihin arvoihin, voidaanko tukea harkita uudestaan? Viitataan tässä Tansanian presidenttiin, [Puhemies koputtaa] joka kehottaa kansaansa lisääntymään, koska viisi lasta per nainen ei kuulemma riitä.

17.11 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Virolainen, totesitte, että tarvitaan nykyistä parempia keinoja tukea hauraita maita, ja toivon teille paljon voimia tässä tärkeässä tehtävässä, nimittäin paikkaanne ei ole ollut helppo, kun hallitus jo kautensa alussa leikkasi kehitysyhteistyömäärärahoista yli kolmanneksen ja monien tärkeiden kansalaisjärjestöjen työ halvaantui tästä. Raportinkin mukaan pitkäjänteisyys kehitysyhteistyössä on todella keskeistä, ja me tarvitsemmekin nyt ohjelman ja aikataulun siitä, kuinka saamme nostettua kehitysyhteistyömäärärahat 0,7 prosenttiin bkt:stä. Naisten ja tyttöjen aseman parantaminen on tärkeä painopiste, mutta myös nämä haavoittuvat ryhmät ovat kärsineet valtavista leikkauksista. Haluan nostaa esiin vielä vammaisten aseman, koska heille on todella keskeistä päästä koulutukseen, ja ravinto ja hygienia pakolaisleireillä ovat keskeisiä asioita.

Ilmastonmuutoksen torjunta ja sopeutuminen olivat hyvin esillä puheessanne. Nyt voisitte ohjata päästökauppataloja [Puhemies koputtaa] kehityspolitiikkaan ja ilmastorahoi-
tukseen.

17.12 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyölle on hyvin laaja kansalaisten tuki. Tuoreiden kyselyjen mukaan noin 80 prosenttia suomalaisista pitää kehitysyhteistyötä tärkeänä tai erittäin tärkeänä. Kiitos tästä raportista ja sen tuomisesta eduskuntaan. Raporttihan osoittaa, että kehitysyhteistyön tulokset ovat osin hyvin konkreettisia: useampi lapsi pääsee yläkouluun, useampi nainen saa ehkäisyn, useampi tarvitseva saa ruoka-apua.

Esiin nousee arvokkaana myös tuhansien ihmisten eri puolilla maata Suomessa tekemä vapaaehtoistyö. Huolenaihehan tässä kuitenkin on, että kansalaisjärjestöjen rahoitus on vähentynyt tällä hallituskaudella merkittävästi. Kansalaisjärjestöjen työ muun muassa edistää hyvin naisten asemaa, ja myös ulkoministeriön tuore tasa-arvotyötä koskeva arviointi

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

tukee tätä johtopäätöstä ja kehottaa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön lisäresursointiin. Näin ollen kysynkin, oletteko ryhtymässä kansalaisjärjestöjen lisäresursointiin [Puhemies koputtaa] jollain aikavälillä.

17.13 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää ministeriä siitä, että saamme tämän tärkeän raportin tänään käsittelyyn. Samalla on kyllä helppo yhtyä siihen ihmettelyyn, joka täällä tiettyjen edustajien puheenvuoroissa on nousut esiin, kuinka kevyesti tässä ohitetaan massiiviset leikkaukset kehitysyhteistyömäärärahoihin, jotka hallitus kautensa alussa teki.

On äärimmäisen hienoa se, että Suomi on nyt nostanut naiset ja tytöt kehityspolitiikkansa tärkeimmäksi prioriteetiksi. Kuitenkin näitten massiivisten leikkausten seurauksena myös rahoitus tyttöjen ja naisten oikeuksille on laskenut peräti 44 prosenttia eli lähes puolet. Jos tyttöjen ja naisten asemaa halutaan aidosti parantaa, niin kyllä tämä on asia, jonka on näytävä paitsi niissä papereissa, paitsi niissä puheissa, myös aidosti siinä oikeassa rahassa, jota tähän työhön ohjataan. Sen takia me tarvitsemme suunnitelman sille, miten seuraavan kahden hallituskauden aikana tullaan pääsemään 0,7 prosentin tavoitteeseen. Liikkeelle on lähdettävä niin, että tällä kaudella tehdyt leikkaukset perutaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä debatin tässä vaiheessa minuutin mittaiset vastauspuheenvuorot edustajille Paloniemi, Haavisto, Biaudet ja Sarkkinen ja sitten ministerille hänen niin halutessaan vaikkapa 2 minuuttia.

17.15 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulokset edellyttävät linjan säilymistä ja resurssien kasvattamista siellä, missä hyviä tuloksia on saatu aikaan. Tämä on selvää. Maaohjelmien ja -kumppanuuksien lisäksi tähän tulee lukea myös kansalaisjärjestöjen tulokset. Samalla on käytettävä monipuolista harkintaa erityisesti haurailla alueilla ja ihmisoikeustyössä, joissa tulokset todella ovat kovan työn takana.

Raportin viimeinen johtopäätös on erittäin arvokas. Se kiteyttää hyvin niin sanotun johdonmukaisuuden ajatuksen. Kestävän kehityksen tavoitteita tulisi edistää entistä vahvemmin kaikessa Suomen toiminnassa ja eri politiikoilla, ei vain kehityspolitiikalla ja kehitysyhteistyöllä. Tämä on tärkeä päätelmä, joka tulisi ehdottomasti huomioida eri politiikkalojen suunnitelmissa paljon entistä tarkemmin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, äskén lukemaani listaan tulivat vielä puheenvuoropyynnöt edustajilta Hakkarainen ja Satonen. Koska he eivät ole käyttäneet vielä yhtään puheenvuoroa, myönnän myöskin ne, ja sitten on ministerin vuoro.

17.16 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun miettii Suomen vahvuuksia nimenomaan kansalaisjärjestöpuolella, niin mielestäni edustajat Paloniemi ja Karimäki toivat hyvin esiin sen, miten ainutlaatuista työtä olemme tehneet vammaisten oikeuksien edistämisessä. Entinen kollegamme Kalle Könkkölä, joka täällä salin takasassa aikanaan istui, omisti elämäntyönsä juuri tälle vammaisten oikeuksien edistämiselle, niin vammaisten lasten oikeuksien edistämiselle kuin kaikkien vammaisten oikeuksien edistämiselle. Se on aivan ainutlaatuista työtä, jossa Suomi voisi näyttää mallia. Se kertoo myöskin meidän omasta ihmiskäsityksestäme paljon ja kertoo siitä myönteisesti.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Ympäristön osalta ministeri mainitsi jo WWF:n ja Siemenpuun ja näiden tekemän tärkeän työn. Olisin vielä ottanut sitten ihmisoikeustyön, KIOS-säätiön työn ja myöskin Demon työn eli tämän puolueiden yhteisen demokratiaelimen työn, joka on pystynyt tukemaan sitten demokraattisia prosesseja monissa maissa. Mielestäni näistä pystytään kehittämään myöskin vielä parempia suomalaisia vahvuuksia.

17.17 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Raportti sanoo mielestäni mielenkiintoisesti sen, että parhaat tulokset saadaan silloin, kun tällainen rahoitus koplaataan yhteen poliittiseen dialogiin esimerkiksi silloin, kun rakennetaan kansallisia opiskelutai koulutusjärjestelmiä. Me olemme silloin onnistuneet parhaiten, kun olemme näiden projektien kautta pyrkineet edistämään tasa-arvoa, osallisuutta ja syrjimättömyyttä. Kysynkin: vaikka tämä rahoitusraamin nostaminen on tosi ensisijaista, niin ennen kuin me olemme siellä 0,7:ssä, olisiko nyt syytä vaihtaa tätä fokusta niin, että pystyisimme paremmin tavoittelemaan juuri näitä asioita, joita minun mielestäni ei samalla tavalla näissä rahoitusinvestoinneissa pystytä tekemään? Jos ajatellaan demokratiaa tai konfliktien tilannetta, niin viimeisen kymmenen vuoden aikana ja ihmisoikeuspuolustajien kohdalla tilanne on huonontunut. Me tarvitsisimme tällaista demokratiaa ja tällaista perusyhteiskunnan rakentamista [Puhemies koputtaa] erityisen vahvasti tällä hetkellä, ennen kuin talouksia voidaan saada kuntoon.

17.18 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Raportti kertoo, että kehityspolitiikka tarvitsee pitkäjänteisyyttä, ja minä toivon, että me kaikki tässä salissa tiedostamme sen ja muistamme sen myös seuraavissa hallitusohjelmaneuvoittelussa.

Arvoisa puhemies! Naiset ja tytöt ovat Suomen kehityspolitiikan painopiste. Kuitenkin rahoitus painopisteelle on leikkaantunut radikaalisti, ja on ongelmallista, etteivät eduskunnan hyväksymät painopisteet vaikuta suoraan rahoitukseen. Tätä painopisteiden ja rahoituksen johdonmukaisuutta on parannettava.

Arvoisa puhemies! Myös seksuaalioikeudet on nostettu Suomen kehityspolitiikan ytimeen, ja se on aivan oikein, sillä oikeus päättää omasta kehosta ja omasta elämästä on keskeinen ihmisoikeus ja seksuaalioikeuksien toteutumisella on myös yhteys taloudelliseen kehitykseen ja väestönkasvuun. Kuitenkin myös tämän painopisteen rahoitus on leikkaantunut. Seksuaalioikeuksia kyseenalaistetaan nyt monelta taholta oikeistopopulistien ja konservatiivien suulla, ja myös seksuaalioikeuksien rahoitusta on globaalisti leikattu. Nyt me tarvitsemme Suomen rahoitusta ja Suomen poliittista tukea, koska kuka seksuaalioikeuksien [Puhemies koputtaa] puolesta työskentelee, jos emme me?

17.19 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onpas täällä nättejä juttuja kehitysavusta. Mutta toisenlainen näkökanta siihen:

Ulkoasiainneuvos, eläkkeellä oleva suurlähettiläs Matti Kääriäinen on kirjoittanut kirjan Kehitysavun kirous. Hän on ollut 40 vuotta kehitysapuyhteistyössä ja sanoo, että yksi prosentti menee perille tästä avusta. Luen siitä pätkän: ”Kehitysavun antaminen köyhille maille ei ole johtanut niihin tavoitteisiin, jotka sille alun perin asetettiin. Äärimmäinen köyhyys on häviämässä lähinnä sellaisissa maissa, joille kehitysapua ei ole annettu — vaikka virallinen propaganda toista väittääkin. Monissa maissa kehitysapu tukee paikallista eliittiä, ei demokratisoitumista. Kaiken kukkuraksi kehitysmaista karkaa pääomia lähes

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

kymmenen kertaa kehitysavun verran.” Onko tämä herra kirjoittanut jotakin valetta tai jotakin muuta, [Puhemies koputtaa] vai onko se totta?

17.20 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Biaudet otti täällä esille ihmisoikeuspuolustajien aseman eri maissa. Siihen varmaan voi liittää myös toimittajien aseman, ja täytyy sanoa, että tämä kehitys on kyllä ollut viime aikoina varsin huolestuttava. Se on toki ollut huolestuttavaa myös joissakin sellaisissakin maissa, jotka eivät ole enää kehitysavun piirissäkään, mutta nimenomaan näissä kehitysmaissa. Yhdyn kyllä siihen näkemykseen, että ennen kuin demokratia ja hyvä hallinto toimivat, on vaikea edistyä millään muillakaan askeleilla. Toivoo nyt sopii erityisesti, että kykenisimme Lähi-idässä ja toisaalta Afrikan alueella — ja tietysti kaikkialla muuallakin mutta ennen kaikkea näillä alueilla — saamaan edistystä aikaan, koska se sitten vaikuttaa myös suoraan Euroopan tilanteeseen. Ja minun ymmärtääkseni Euroopassa on aika hyvin nyt se tilanne tajuttu, että Afrikan tulevaisuus on aika lailla kohtalon asia myöskin Euroopalle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja äsken sovitusti ministerille nyt 3 minuuttia. Sitten jatketaan debattia.

17.21 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen: Arvoisa herra puhemies! Kiitos teille kaikille näistä arvokkaista puheenvuoroista. Tuntuu siltä, että me kaikki tässä salissa murehdimme niitä leikkauksia, joita tällä vaalikaudella on tehty, mutta olen myös aistivani, että täällä on selvästi tulevaisuussuuntautunut odotus siitä, että jos jonain päivänä me pääsisimme aidosti siihen 0,7:ään. Näistä leikkauksista vielä kommentoin sen verran, että ne on useassa kohdassa tätä tulosraporttia mainittu, osoitettu, ja siinä mielessä haluan muistuttaa siitä, että me todellakin ymmärrämme sen, että tämä on pitkäjänteistä työtä, ja silloin jos yhdellä kohtaa leikataan, niin se vaikuttaa hyvin pitkälle tulevaisuuteen, kuten esimerkiksi edustajat Haavisto ja Tuomioja puheenvuoroissaan nostivat esiin.

Tasa-arvo: ensimmäistä kertaa prioriteetti, vaikka on ollut läpileikkaavana teemana mukana jo pitkään. Se on juuri niin kuin edustaja Pelkonen sanoi, että puolet potentiaalista menee hukkaan, jollei tyttöjä ja naisia pidetä mukana. Väestönkasvusta oltiin huolissaan ja muutenkin naisten ja tyttöjen asemasta. Yhdysvaltojen vedolla SRHR:stä eli seksuaali- ja lisääntymisterveydestä leikattiin, mutta Suomi monen muun samanmielisen kanssa pystyi saamaan aikaan nimenomaan tähän lisärahoitusta.

Edustaja Haaviston huoli 0,2:sta ja hauraista maista: se on meidän kaikkien huoli ja erityisesti, kun me tiedostamme sen, että niissä maissa toimitaan sellaisissa ympäristöissä, että kansalaisjärjestöllä on ehkä jopa paremmatkin mahdollisuudet saada tuloksia aikaiseksi kuin isoilla toimijoilla.

Ilmastonmuutos: sitä huolta tuli monelta suunnalta, ja se on aivan selvästi tässä pystytty osoittamaan, että me emme ole ehkä ihan saaneet sitä panos-tuotossuhdetta oikealle kohdalle, elikkä sitä pitää jatkaa.

Edustaja Sarkkinen nosti ansiokkaasti esiin, että paljon on myös sellaista tulosta, mitä ei voida numeerisesti saada aikaiseksi. Ja senpä takia niitä esimerkkejä on pyritty tässä raportissa tuomaan esiin.

Ja kiitos, edustaja Biaudet, tämä toivottavasti toimii lähtölaukauksena sitten, kun ne, jotka seuraavaa hallitusohjelmaa neuvottelevat, rakentavat sitä polkua Suomen kehityspoli-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

tiikalle. Puiden istuttamisesta: meillä on vuosien, vuosien hyvät kokemukset metsätaloudesta eri kehitysmaissa. Samoin kysymykseenne, joka liittyi kouluihin: globaalikasvatus on erittäin tärkeää, se on osa opetussuunnitelmaa, ja itse asiassa parhaillaan on haku auki siitä, jos kansalaisjärjestöt haluaisivat tehdä sitä.

Tässä vain osa teidän kysymyksistänne, kommentteistanne. Jatketaan, kun seuraava hetki tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvon ministeriltä jäi minunkin korvieni kuullen vielä muutamaan kysymykseen vastaamatta, ja varaan hänelle tilaisuuden vastata niihin kysymyksiin vähän myöhemmässä vaiheessa.

17.25 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty ansiokkaita puheenvuoroja naisten ja tyttöjen aseman parantamisen ja seksuaali- ja lisääntymisterveytyksen tärkeydestä ja painopisteestä Suomen kehitysyhteistyössä. Kuten edustaja Sarkkinen totesi, valitettava tosiasia kuitenkin on, että rahamääräisesti tämä rahoitus on vähentynyt rajusti. Esimerkiksi YK:n väestö- ja kehitysjärjestö UNFPalle Suomen rahoitus vuonna 2014 oli 45 miljoonaa euroa, viime vuonna enää 17,5 miljoonaa euroa. Kuitenkin maailmassa on yli 200 miljoonaa naista, joilla ei ole käytössään modernia ehkäisyä, vaikka he haluaisivat. Arvioidaan, että maailmassa raskauksista ainakin 89 miljoonaa joka vuosi on suunnittelemattomia. Eli tätä työtä parantamalla voimme myös vähentää sitä ympäristöön kohdistuvaa painetta, joka ihmisten lukumäärästä ja väestönkasvusta tulee.

17.26 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on ollut erinomaisen hyvä ja pitkälti yksituumainen keskustelu. Voisiko sanoa niin, että me tiedämme, mitä pitäisi tehdä. Sitten jää jäljelle kysymys, olemmeko valmiit tekemään sen, mitä pitäisi tehdä.

17.27 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä raportissa nousevat esiin ihmisoikeudet, demokratia, hyvä hallinto, korruption vastainen työ, monipuoluejärjestelmää pyrimme tukemaan — tämän suuntaiset ajatukset. Ne ovat niitä ajatuksia, jotka tähän suomalaiseen arvopohjaan ja länsimaiseen arvopohjaan liittyvät.

Tietysti demokratia ei ole mikään vientituote siinä mielessä, että se ikään kuin voitaisiin istuttaa johonkin maaperään ja sanoa, että tehkää näin, kun mekin olemme niin tehneet. Mutta ehkä siitä voimme olla samaa mieltä, että demokratia noin yleensä on se paras ja toimivin hallintomuoto, yleisesti hyväksyttävin pitkällä aikajänteellä. Kerralla sen toteuttaminen ei välttämättä ole se paras tapa. Täytyy antaa aikaa sopeutua.

Se, mikä hieman kiinnitti huomiota, on se, että tässä raportissa ei vapaata tiedonvälitystä, sananvapautta, toimittajan asemaa kovinkaan paljoa — ehkä ei oikein ollenkaan — suoraan käsitellä. Totta kai ne sisältyvät demokratiaan, mutta ehkä siihen toivoisi vielä [Puhemies koputtaa] hitusen lisää... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

17.28 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minuakin jäi hieman tässä keskustelussa askarruttamaan se, kun kehitysapua on kuitenkin Suomen ja monien muiden länsimaiden toimesta annettu vuosikymmeniä miljardi toisensa perään, niin milloin sitä kehitystä nyt sitten on niin paljon, ettei sitä kehitysapua enää tarvita eli maa pärjää omilla avuillaan. Se kai meidän kaikkien tavoite on. Eli mikä tässä on se tulostavuu? Onko

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

joku maa, joka on kehitysavulla, ylipäänsä jossain vaiheessa noussut omille jaloilleen niin, ettei sitä apua ole enää tarvittu? Voi sanoa, että kaivon poraaminen voi olla tarpeen, että on juomavettä, mutta vettä ei kannata alkaa kantamaan sinne kaivoon. Löytyykö konkreettisia onnistumisen esimerkkejä maista, jotka ovat ehkä kehitysavun tuloksena nousseet sellaiseen tilanteeseen, että pystyvät antamaan muille kehitysapua? Eikö se ole tavoitteena?

17.29 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa äsken minuitin puheenvuorossa ei paljoa ehtinyt sanoa, mutta toisin yhden uuden aspektin tähän myöskin. Se on se, että aina puhumme siitä, että sinne pitäisi luoda yritystoimintaa, siis teollista ja muuta, taikka maataloutta. Nyt on käynyt monessa paikassa ilmi, että jos on kehityksessa suojeltu alkuperäistä luontoa, metsää tai jotakin aluetta, jossa on harvinaisia eläimiä, siitä on tullut enemmän tulolähdettä pitkässä juoksussa kuin suinkaan siitä, että metsä hakataan tai tuhotaan se alue ekologisesti. Tämä on yksi mahdollisuus, että Suomi voi myöskin kannustaa tämäntapaiseen ekologiseen ja järkevään ympäristönsuojeluun, joka antaa pitkällä tähtäyksellä paremman tuloksen näille sen alueen asukkaille kuin sen alueen tuhoaminen.

17.30 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille siitä, että erityisesti nostitte vahvasti ilmastomuutoskysymystä vastauksessanne esille, koska tässä tulosraportissahan nousee selvästi esiin se, että erityisesti ilmatorahoitus on laskenut näitten kehitysyhteistyömäärärahaaleikkausten yhteydessä erityisen paljon. Kuitenkin samaan aikaan YK:n kestävä kehityksen tavoitteet sekä Pariisin ilmastopöytäkirjat edellyttäisivät kehittyneiltä mailta lisää rahoitusta ilmastomuutoksen torjuntaan.

Edustaja Hassi nostikin tässä jo esiin sen, että päästökauppa alkaa pikkuhiljaa toimimaan paremmin ja tätä myötä myös päästöhuutokauppatulot kasvavat, joten kysyisinkin ministeriltä: olisiko nyt hyvä paikka ohjata nämä kasvavat päästöhuutokauppatulot kehitysyhteistyön ilmatorahoitukseen ja antaa näin hyvää esimerkkiä maailmalle?

17.30 Lea Mäkipää sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen oppinut yhden lauseen, että rakasta lähimmäistä niin kuin itseäsi, ja kyllä tämä tarkoittaa sitä, että me olemme täällä Suomessa ihmisiä, joilla on jokapäiväinen ruoka, mutta on tänä päivänä maailmassa vielä yli 700 miljoonaa ihmistä, jotka kärsivät köyhyydestä, eli kyllä meidän pitää laittaa kortemme kekoon. Samoin, kun humanitääristä apua tarvitaan, kun on katastrofeja, niin kyllä meidän pitää siinä sitten myös osoittaa antavaisuutta.

Täällä raportissa on sanottu myös, että varsinkin Keniassa, Nepalissa ja Tansaniassa naiset ovat saaneet koulutusta esimerkiksi ehdokkaaksi ryhtymisessä ja sitten on näitä virkailijoita ja jopa puolueita koulutettu tasa-arvoajatteluun. Se on yksi hyvä asia. Suomen lähtökohta on se, että naiset on otettava mukaan kaikkiin rauhaa ja turvallisuutta koskeviin neuvotteluihin. Toivottavasti naisemme ovat joskus myös kehityksessä [Puhemies koputtaa] näillä niin sanotuilla korkeilla paikoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Haavisto.

17.32 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin, kun edustaja Mäkelä kysyi, onko jossain sitten saatu tuloksia aikaan, niin ettei kehitysyhteistyötä enää

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

tarvittaisi, niin itselleni tulee mieleen Aasiasta vaikkapa Vietnam, jolla on ollut valtavan nopea talouskasvu, Afrikan maista Namibia ja näin poispäin. Onhan näitä. Ja meillä ovat täällä Euroopassa tietysti olleet valtavan humanitäärisen avun tarpeessa Länsi-Balkanin maat Jugoslavian hajoamissodan aikana, Kosovon kriisi. Kosovon pakolaisten auttaminen on aika kunniakas esimerkki siitä, että reagoimme ajoissa, ja siellä eletään nyt rauhan tilassa. Humanitäärisestä avusta on paljon hyviä esimerkkejä.

Mutta nousin vielä ylös itse asiassa tuodakseni esiin tämän YK-näkökulman. YK:han on nykyisessä poliittisessa tilanteessa aikamoisissa vaikeuksissakin. YK:n kehitysjärjestö ja myöskin palestiinalaisten tukijärjestö UNRWA ja muut ovat rahoitusvaikeuksissa. Olisi hyvin tärkeää, että Suomen politiikassa YK:n tukemisella, varojen kanavoinnilla myöskin YK:n kautta ja uusien ajatusten tuomisella YK:hon, oli sitten vammaiset, naiset, ympäristö meidän vahvuusalueitamme, olisi myöskin rooli.

17.33 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan väestö- ja kehitysröhmän yhteyteen on nyt kuluneena syksynä perustettu oma tyttöjen oikeuksiin keskittyvä ryhmä Tyttöjen oikeudet ja kehitys, ja olemme tämän ryhmän kanssa tänään jättäneet kirjallisen kysymyksen, jossa käsittelemme nimenomaan tyttöjen oikeuksia. Käytän tilaisuutta hyväksi, koska ministeri on täällä paikalla, josko saisimme vastausta kirjalliseen kysymykseen mahdollisesti jo näin suullisesti hieman etukäteen. Eli haluaisimme kirjallisessa kysymyksessä ryhmän jäsenten kanssa kuulla vastauksen muun muassa siihen, kuinka hallitus aikoo varmistaa, että tyttöjen erityiset haasteet ja tarpeet huomioidaan kehityspoliitikassa ja kehitystyöohjelmissa, ettei tyttöjä vain mainittaisi näennäisesti omalla ryhmänä naisten aseman edistämisen rinnalla. Tyttöjen ja naisten ongelmathan ovat usein yhteisiä, mutta ratkaisut eivät kuitenkaan ole aina samoja. Tyttöjä syrjitään valtavan paljon jo pelkästään ikänsä vuoksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debattivaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Biaudet, Paloniemi, Hakkarainen ja Sarkkinen ja sen jälkeen ministerille parin minuutin puheenvuoron.

17.34 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin nostaa vielä EU:n kehitysyhteistyön tähän keskusteluun, koska jos ajattelee EU-maita yhdessä, niin meillä olisi mahdollisuus olla hyvin voimakkaita kehityksen edistäjiä, ja olen hiukan huolissani, koska EU niin paljon keskittyy tavallaan omaan tilanteeseensa. Kun puhumme esimerkiksi pakolaistilanteesta, niin nyt on avattu mahdollisuudet tavallaan rahoittaa kehitysyhteistyömäärärahoilla esimerkiksi myöskin rajavartioston parantamista, joka sinänsä voi olla ihan hyvä kohde mutta joka ei välttämättä ehkä ole se juurisyy tai kehitysyhteistyön tavoite. Onko näköpiirissä jotain sellaista, että todella käynte paremmin keskustelua siitä, miten näitä kehitysyhteistyön varoja voisi vahvemmin ohjata esimerkiksi juuri nimenomaan tämän meidän raportin ja Suomen tavoitteiden mukaisesti sellaisiin kohteisiin, jotka oikeasti edistävät kehitystä ja estävät vastentahtoista siirtolaisuutta?

17.35 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso osa Afrikasta on edelleen sähköistämättä. Olen itse nähnyt, kuinka lapset yrittävät kerosiinilamppujen valossa tehdä läksyjä Kiberan slummissa, valtavassa slummissa, jossa moni muukin on varmaan vierailut. Se on koskettava kokemus. Kerosiini on niin vaarallista, että se tappaa

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

tällä hetkellä enemmän kuin malaria. Muun muassa siksi me tarvitsemme ilman muuta näitä hankkeita, jotka uusiutuvaa energiaa ja ylipäättään sähköä luovat Afrikkaan. Turkanan tuulipuisto Keniassa on aivan loistava esimerkki kansainvälisestä rahoituksesta ja siitä, että paitsi että maailman tuulisimmalla alueella myllyt pyörivät, niin siinä samalla on rakennettu alueelle kouluja ja tiettömille alueille teitä ja niin edelleen eli koko sitä infraa energian lisäksi. Jos emme me ymmärrä tätä, että tarvitaan Finnfundin ja muitten kehitysrahoittajien apua tällaisiin hankkeisiin, [Puhemies koputtaa] niin kehitysmaat eivät pysty nousemaan jaloilleen emmekä pysty toteuttamaan Agenda 2030:n tavoitteita.

17.36 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Henkilökohtaisesti kannatan sitä, että kehitysapu sidotaan tuloksiin. Tärkein tavoite olisi väestönkasvun hillitseminen. Kehitysapuun voitaisiin liittää keppi ja porkkana: apu laskisi, jos avunkohteenä olevan valtion tai alueen keskimääräinen syntyvyysluku nousisi tai pysyisi ennallaan, ja vastaavasti nousisi, jos syntyvyys saataisiin laskuun. Afrikkalaiset naiset synnyttävät huomattavan paljon lapsia. Afrikassa naista kohti syntyy keskimäärin 4,7 lasta. Maailman suurin keskimääräinen lapsiluku on Nigeriassa: 7,63 lasta naista kohti. Somaliassa on 6,35. Nämä ovat tietääkseni muslimimaita, ja siellä normaalisti on neljä viisi vaimoa miehillä, ja naisten oikeuksiinkin olisi samalla hyvä puuttua siinä, että ne tulisivat esille.

17.37 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön henkilöstöresurssien riittävyys on olennainen kysymys kehityspolitiikan toimivuuden kannalta. On vaikeaa tehdä hyvää ja vaikuttavaa työtä, jos ei ole ihmisiä eikä tekijöitä, ja se vaikuttaa sitten negatiivisesti kumppaneihin, esimerkiksi järjestöihin ja muihin, jos ulkoministeriössä ei ole riittävästi ihmisiä. Minä haluaisinkin kysyä nyt ministeriltä, minkälaiset ovat tulevaisuudessa ulkoministeriön kehityspoliittisen osaston henkilöstöresurssit, resurssit niin kotimaassa kuin kohdemaissa — eihän niitä enää kurjisteta? Päinvastoin, siellä on lisäystarvetta.

Arvoisa puhemies! Hauraissa olosuhteissa kehitysyhteistyö ja humanitaarinen yhteistyö limittyvät yhteen, ja minun mielestäni olisi tärkeätä, että sen lisäksi, että humanitaarinen työ vastaa akuutteihin tarpeisiin, siinä otettaisiin huomioon myös meidän kehityspolitiikkamme painopisteet, esimerkiksi seksuaalioikeudet ja naisten oikeudet, koska se, että saa synnyttää turvallisesti, ei ole toissijainen tarve humanitaarisissa olosuhteissa, vaan se on elämän ja kuoleman kysymys.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, sanotaan nyt, että vaikka 3 minuuttia, riittäisi ehkä.

17.39 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Aloitan näistä, jotka jäivät viime kerralla vastaamatta.

Kun edustaja Pauli Kiuru kysyi arvoista ja sitoutumisesta, niin olennaistahan kaikissa kehitysyhteistyöhankkeissa on se, että se kohdemaahan on sitoutunut, siellä on omistajuus, ja joissain tapauksissa voi olla niin, että arvot eivät kohtaa, ja silloin ei ehkä saada tuloksiaakaan aikaiseksi, joten ei ole perusteltua jatkaa sellaisia hankkeita.

Täällä muutamissa puheenvuoroissa otettiin esille vammaisten asema. Se on ollut meille erittäin tärkeä, ja itse asiassa sehän tuli Suomen aloitteesta, että kansainväliselle agendalle humanitaarisissa kriiseissä nousivat vammaiset.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Demon työstä muutamassa puheenvuorossa mainittiin. Se on erittäin tärkeää, että poliittista osallistumista vahvistetaan ja erityisesti naisten osallistumista.

Edustaja Hakkarainen, kysyitte tästä yhdestä kirjasta. Tulosraporttihan kertoo sen, että se väite 1 prosentin perillemenosta on täysin väärä. Siinä on 108 sivua kovaa asiaa vuosilta 2015—2018. Perehtykää siihen, niin sen jälkeen tiedätte, mistä puhutte. Toinen kommenttinne, joka liittyi väestönkasvuun: todistetusti seksuaali- ja lisääntymisterveyden neuvonta, pääsy ehkäisyyn ja koulutus ovat erinomainen keino yhdessä.

Sitten — anteeksi, nyt en muista, kuka mainitsi — tästä UNFPasta. Se on Suomen suurin avunsaaja YK-järjestöistä, 20 miljoonaa euroa vuodessa, ja itse asiassa huomenna aamulla julkistetaan yhdessä heidän kanssaan uusi raportti, ja sehän on nimenomaan meidän kehitysyhteistyömme ydintä, mitä UNFPA tekee.

Edustaja Mäkelä: Vietnam, Namibia mainittiin jo tässä hyvinä esimerkkeinä siitä, että tulosvastuutakin on.

Edustaja Kari, kysyitte päästökauppatuloista. Vastaan mieluusti niin kuin siinä vanhasa sanonnassa: onko sillä väliä, minkä värinen kissa on, kun se pyytää hiirtä, elikkä onko väliä, onko se päästökauppatulosta korvamerkittyä vai onko se budjettirahaa. Tärkeintä on, että meillä rakennetaan pitkäjänteinen, kestävä polku siihen, että me pääsemme 0,7:ään.

Sitten oli vielä edustaja Pelkonen. Tytöt, koko elinkaari työstä naiseksi, meidän prioriteetti ykkönen, totta kai huomioidaan.

Edustaja Biaudet: EU ja kehitysyhteistyö — siinähan pyritään nyt parempaan koordinaatioon, ja itse asiassa meillä on, jos oikein muistan, maanantaina 26.11. kehitysministerien kokous Brysselissä, ja kun se oli ainakin edellisessä kokouksessa asialistalla, niin oletan, että se jatkuu vieläkin.

Edustaja Paloniemi, aivan erinomaista, että muistutitte Finnfundin Turkanan tulipuitosta. Miljoona ihmistä saa sähköä ja kaikki kerosiinin aiheuttamat haitat vähenevät. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä tässä debatissa vastauspuheenvuorot edustajille Karimäki, Satonen ja Halmeenpää, ja sitten vielä, jos esimerkiksi ministeri haluaa vielä jonkun sanan sanoa, niin se käy päinsä. Aikalimiittä on hivenen vielä jäljellä, ei paljon, mutta vähän.

17.43 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua huolettaa ilmastonmuutos siitä näkökulmasta, että se todellakin koskettaa näitä hauraita kehitysmaita niin vahvasti ja ilmastorahoitus on vähentynyt. Juuri se, kuinka me voimme auttaa ilmastonmuutoksen torjunnassa kehitysmaita, on keskeistä, mutta elintärkeää on ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja siihen liittyen esimerkiksi uudet viljelytekniikat, kuivuus, ruokaturva, puhdas vesi. Onko teillä, ministeri, joitakin ajatuksia siitä, mitkä voisivat olla Suomen vahvuudet juuri ilmastonmuutokseen sopeutumisen hankkeessa ja miten voisimme parhaalla tavalla niitä edistää?

17.43 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Haavisto otti täällä esille YK:n roolin, ja ministeri Virolainen mielestäni erinomaisesti siihen asiaan vastasikin. Monesti olen myös tästä samasta asiasta ollut huolestunut lähinnä siitä näkökulmasta, että tämä monenkeskinen maailmanjärjestys ylipäätään on tällä hetkellä uhattuna, näin varmaan uskaltaa sanoa. Tiedämme, että Yhdysvaltojen suhtautuminen on Trumpin

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

aikana jonkun verran muuttunut näiden yhteisten hankkeiden rahoittamiseen. Kiina on erittäin aktiivinen toimija kehitysmaissa, mutta sikäli kuin tietoni ovat oikeat, niin Kiinalle riittää lähinnä se, että se löytää ikään kuin kaupallisesti itselleen järkeviä hankkeita. Se ei niinkään pidä tärkeänä demokratian, ihmisoikeuksien tai lasten tai naisten aseman edistämistä, vaan se on hyvinkin intressihakuinen toimija. Eli on todella tärkeää, että maailmassa olisi yhteistä tahtoa viedä myös näitä kunnianhimoisia tavoitteita [Puhemies koputtaa] kehitysvaikutusten ohella eteenpäin.

17.45 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Huolenaihe todella on, että ilmastomuutoksen rahoitus on välillä laskenut sopimattoman alhaiselle tasolle, ja siinä toden totta auttaisi, jos esimerkiksi ohjaisimme päästöhuutokauppatulot uudestaan kehitysyhteistyön ilmastorahoitukseen, kun sitä sieltä budjettirahoituksestakaan ei ole riittävästi tuntunut löytyvän. Ja onhan sillä toki väliä, mihin nuo päästökauppatulot ylipäänsä ohjataan. Erityisesti ilmastomuutoksen torjuntaan on nimittäin vaikea löytää yksityistä rahoitusta.

Raportin mukaan Suomen poliitikkojen pitäisi yhtä aikaa edistää sekä kehityspolitiikan päätavoitteita että kestävä kehityksen tavoitteita, ja esimerkkinä on tunnistettu muun muassa nykyisen kansallisen politiikan epäjohtamukaisuus fossiilisten polttoaineiden tukien osalta. Oletteko ajatellut esimerkiksi tulevan vuoden budjetissa ottaa kantaa tämän epäjohtamukaisuuden korjaamiseen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Sarkkinen.

17.46 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä muistaa, että Suomikin on saanut kehitysapua, ja nyt Suomi auttaa muita.

Arvoisa puhemies! EU:n kehityspolitiikka ja EU:n rahoitusvirrat ovat isoja rahoja. On tosi tärkeää, että Suomi vaikuttaa siihen, että ne käytetään hyviin kohteisiin tuloksekkaasti, ja minä toivon, että me painotamme sisällöllisesti erityisesti ilmastomuutosta, tasa-arvoa ja seksuaalioikeuksia sekä ihmisoikeuksia ja demokratiaa. Totta kai on paljon muitakin tärkeitä, mutta minä luulen, että Suomea tarvitaan puhumaan nimenomaan näistä.

Arvoisa puhemies! Täällä kysyttiin, miksi maailmassa on vielä köyhyyttä ja ongelmia, vaikka kehitysyhteistyötä on tehty pitkään. No, nämä kehitysyhteistyörahat ovat pieni osa maailman rahavirroista, eivätkä ne yksinään riitä. Meidän pitää esimerkiksi veroparatiisit saada suljettua, koska kehitysmaista tulee enemmän laittomia pääomavirtoja tänne pohjoiseen kuin sinne menee kehitysyhteistyörahoja. Sen lisäksi meidän pitää tukea kehitysmaiden omaa verotuskykyä eli sitä, että ne pystyvät myös itse omilla systeemeillään kestävästi rahoittamaan omia palveluitaan ja tarpeitaan. [Puhemies koputtaa] Siihen Suomi onkin antanut apua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, 1 minuutti.

17.47 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen: Kiitos, arvoisa puhemies, ja kiitos teille kaikille näistä arvokkaista näkemyksistänne.

Kun tässä oli vielä muutama huomio ilmastomuutoksen torjunnasta tai ehkä ennen kaikkea siihen sopeutumisesta, niin muistutan siitä, että meidän olemme tehneet pitkäjä-

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

teistä, menestyksestä yhteistyötä niin maanviljelyksessä kuin metsäsektorilla. Eroosion ehkäisyä on tehty paljon. Nykypäivän tekniikoilla me voimme auttaa erilaisilla meteorologisilla ratkaisuilla vesihuollossa, ruokaturvassa.

Kun edustaja Satonen otti nämä YK:n haasteet, niin Suomihan tukee vahvasti pääsihteerin Guterresia ja koko YK:n reformia.

Ja edustaja Halmeenpää, yksityisestä rahoituksesta: Minä luotan siihen, että myös yksityinen rahoitus hakeutuu erilaisiin kestävä kehityksen hankkeisiin. Meillä on nyt Maailmanpankkiryhmään kuuluvasta IFC:stä hyvä esimerkki, jolla pystytään tarjoamaan tuulienergiaa Afrikkaan.

Yksi asia: Viime viikolla sain osallistua seminaariin, jossa oli Bill Gates puhumassa, ja hän kertoi, että hänen ja rouva Melinda Gatesin foundationilla on kolme tärkeää tehtävää. Minun mielestäni ne ovat samanlaisia kuin meillä tästä tuloraporttien rivien välistäkin voi lukea ja riveiltäkin. Ensimmäinen oli, että ”end poverty”, sitten ”save lives” ja ”tackle climate change”, eli poistetaan köyhyys, pelastetaan ihmishenkiä ja torjutaan ilmastonmuutosta. — Kiitos!

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 165/2018 vp

Toimenpidealoite TPA 52/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 15/2018 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelu

17.49 Pertti Salolainen kok: Arvoisa puhemies! Olen jo ehtinyt aikaisemmissa vastauspuheenvuoroissa käsittelemään asiaa riittävästi.

17.49 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa puhemies! Olen itse sitä mieltä, että jatkuvien alkoholiveron korotusten sijaan alkoholiveroa tulisi maltillisesti alentaa, mutta tälle ajatukselleni ei ainakaan vielä ole tarpeeksi kannatusta. Useampi edustaja sen sijaan on sitä mieltä, että anniskelun arvonlisäveroa tulisi alentaa, ja ymmärtääkseni laajempaa kannatusta on ollut myös sille, että mikäli alkoholin verotusta korotetaan, samassa yhteydessä voisi sitten mahdollisesti harkita vakavasti tätä anniskelun arvonlisäveron alentamista, mutta tähän ei ainakaan vielä tässä yhteydessä ole päädytty.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Ravintola-alan kannattavuushan on ollut heikkoa jo varsin pitkään. Luonnonvarakeskuksen tuoreen, tänään julkaistun selvityksen mukaan anniskelun alvin alentaminen piristäisi ravintolamyyntiä huomattavasti ja samalla kotimaisten tuotteiden ja palvelujen kulu- tus lisääntyisi noin 172 miljoonalla eurolla. Emme varmaan tänään tästä aiheesta sen suu- rempaa keskustelua saa aikaan, mutta jos paikalla olisi ollut joku, joka olisi osannut vasta- ta siihen, mitä tapahtui ajatukselle alentaa anniskelun arvonlisäveroa tässä yhteydessä nyt, kun alkoholin verotusta muuten korotetaan, niin olisin mielellään kuullut vastauksen. — Ja en tiedä, ehkäpä joku paikalla oleva edustaja osaakin tähän vastata?

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esityk- seen HE 165/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhti valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Asian kä- sittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja rikoslain 48 luvun 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 11/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 11/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

17.52 **Satu Hassi vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunta yksimielisesti esittää hallituksen esityksen hyväksymistä muutamin teknisluontoisin kor- jauksin.

Tässä hallituksen esityksessä varsinainen pääpointtihan on se, että tietyt ympäristölupa- asiat pienemmissä kysymyksissä siirretään lupamenettelystä ilmoitusmenettelyyn. Suurin sellainen luparyhmä, jota tämä koskee, ovat eläinsuojat, ja muiden määrä on sitten aika pie- ni. Siinä on elintarvike- ja rehuteollisuuden toimintoja, vähäisiä kemikaalivarastoja, vähäi- siä ampumaratoja, sahalaitoksia, varikkoja ja pienimuotoista kullankaivuuta.

Sinänsä se, että tiettyjen asioiden aloittamislupa siirtyy varsinaisesta lupamenettelystä ilmoitusmenettelyyn, keventää niin sanotusti byrokratiaa ehkä vähän vähemmän kuin äk- kipäätään saattaisi kuvitella, koska viranomaisten on kuitenkin noudatettava asiasisällön puolesta sitä lainsäädäntöä, jota lupamenettelyssäkin, ja myös samoja menettelytapoja lau- suntojen pyytämässä. Asian käsittelyä voi nopeuttaa se, että ilmoitusmenettelyssä vähäi- nen ilmoitusasia voidaan antaa tiedoksi muullakin tavalla kuin kuuluttamalla, ja silloin, mikäli viranomainen ei ole lisätietoja vaatinut, toiminnanharjoittajalla olisi oikeus aloittaa toiminta 120 vuorokauden kuluttua ilmoituksen jättämisestä.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Tiettyä väärinkäsityksen mahdollisuutta kenties sisältyy siihen, että luettelo asioista, jotka siirtyvät tähän kevennettyyn menettelyyn, sisältää myöskin pienimuotoisen kullankaivuun. Ympäristövaliokunta kuitenkin tähdentää, että sillä ei ole mahdollista käynnistää pienimuotoistakaan koneellista kullankaivuuhanketta valtion omistamilla mailla, koska niillä kaikki hankkeet edellyttävät kaivoslain mukaista lupaa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 94/2018 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 117/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 12/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 12/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

17.55 **Satu Hassi vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös tähän hallituksen esitykseen ympäristövaliokunta esittää joitakin lähinnä teknisluontoisia muutoksia. Tällä lailla pannaan Suomessa kansallisesti toimeen EU:n uuden päästökattodirektiivin vaatimukset.

Varmaan päästöistä ja päästökatoista nykypäivänä tulevat ihmisille mieleen ensisijaisesti ilmastomuutosta aiheuttavat päästöt. Tässä lainsäädännössä ja EU:n päästökattodirektiivissä ei kuitenkaan ole kysymys niistä, vaan kysymys on meidän hengitysilmaamme piilaavista, hengitysilman laatua huonontavista päästöistä, kuten rikkidioksidi, typen oksidit, haihtuvat orgaaniset yhdisteet, ammoniakki ja pienhiukkaset.

Terveyskannalta asia on tärkeä. Euroopassa arvioidaan edelleen noin 400 000 ihmisen vuodessa kuolevan ennenaikaisesti ilmansaasteiden takia, ja tietysti terveyttä heikentävä ja muun muassa työpäivien menetyksiä aiheuttava vaikutus koskee vielä suurempaa määrää ihmisiä. Suomi kuuluu hengitysilmaltaan maailman puhtaimpiin maihin. Esimerkiksi pienhiukkaspitoisuus, kun tarkastellaan maatasolla, on Suomessa pienin, eli siinä mielessä Suomessa on maailman puhtain hengitysilma. Silti Suomessakin on arvioitu, että vuonna 2013 noin 1 600 ennenaikaista kuolemaa on aiheutunut ilmansaasteista.

Suomessa tämä direktiivi ei varsinaisesti edellytä uusia päästörajoituksia, sillä jo nykyiset rajoitukset toteuttavat uudenkin EU-direktiivin vaatimukset. Suomen erityiskysymys on puun pienpoltto ja sen aiheuttamat päästöt. Valiokunta korostaa sitä, että takat ja tällaiset varalämmönlähteet ovat edelleen, jatkossakin tarpeellisia ja päästöjä pitää ensisijaisesti vähentää polttoteknologiaa kehittämällä ja sillä, että uudet tulisijat olisivat polttotekniikaltaan aikaisempia parempia.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 117/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain sekä koulutuskorvauksesta annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 5/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 76/2018 vp sisältyvien 1.-2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 13 luvun muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 77/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 6/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 77/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle tulotietojärjestelmästä aiheutuvista muutoksista työeläkelainsäädäntöön sekä työtapaturma- ja ammattitautilainsäädäntöön

Hallituksen esitys HE 87/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 7/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 87/2018 vp sisältyvien 1.-9. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 6 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 91/2018 vp
Valiokunnan mietintö StVM 8/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 91/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi huumausainelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 108/2018 vp

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 9/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 108/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 64/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 64/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 31/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 14/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin 9.11.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 31/2018 vp sisältyvät 1.-6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n yleistä tietosuojaa-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 9/2018 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 13/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 9/2018 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

15. Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 98/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 15/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 98/2018 vp sisältyvät 1.-8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 111/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 16/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 111/2018 vp sisältyvät 1.-8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 141/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 17/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 141/2018 vp sisältyvät 1.-5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 130/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 18/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 130/2018 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan eräiden henkilötietojen käsittelyä koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 26/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 8/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 26/2018 vp sisältyvät 1.-45. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 128/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 14/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 128/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion rahoituksesta elokuvakulttuurin edistämiseen

Hallituksen esitys HE 56/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 8/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 56/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle yleissopimukseen tavarankansainvälisessä tiekuljetuksessa käytettävästä rahtisopimuksesta tehdyn sähköistä rahtikirjaa koskevan lisäpöytäkirjan hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi sekä laiksi tiekuljetussopimuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 156/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 25/2018 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Ensin päätetään liikenne- ja viestintävaliokunnan mietinnön LiVM 25/2018 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä lisäpöytäkirjasta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Pöytäkirja PTK 113/2018 vp

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 156/2018 vp tarkoitetun lisäpöytäkirjan. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 156/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 14.11.2018 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.14.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola